

**እስከ
ምሳሰህ!**

ዶ/ር መለስ ወጉ

እስቲ ምላስህ!

"Estee Milassih!"

"Show me your tongue!"

የመጀመሪያ እትም I ገጽ 118 ዓ.ም.

First Edition, May 2004

በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የሚገኙት የመጽሐፍ ቅዱስ ጥንቶች የተወሰኑት ከመጀመሪያውና ከሁለተኛው እትም የአግሬኛ መጽሐፍ ቅዱሳን ነው።

ይህን መጽሐፍ በዚህ ደህን በምሉኑ በግንኙነት ጻፉት መንገድ ለግባሃት፣ በትድጊያ ከእስተዳደራዊ የሚገኝ አገልግሎት የጥናት ጽሕፈት ቤት የጽሑፍ ፈቃድ ግንኙነት ያስፈልጋል።

Copyright © 2004 by Ethiopian Outreach Ministry
All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any manner without written permission from Ethiopian Outreach Ministry except in the case of brief quotations in critical articles and reviews.

Produced by:

Ethiopian Outreach Ministry
P.O.Box 2241
York, PA 17405
United States of America

<http://www.ethiopianoutreach.com>

Ethiopia Office Address:
P.O.Box 7888, Addis Ababa, Ethiopia.

Printed in Ethiopia

ማውጫ

ገጽ

መግቢያ..... 4

ምዕራፍ--

1~ ምላስ፣ ውስጥን የሚያሳይ መስታወት..... 9

2~ መልካም ምላስ..... 33

3~ ክፉ ምላስ..... 52

4~ ነቃፊ ምላስ..... 71

5~ አሉባልተኛ/ሐሜተኛ ምላስ..... 94

6~ ተሳታፊ ምላስ..... 117

7~ ውሸተኛ ምላስ..... 141

8~ ትዕቢተኛ ምላስ..... 162

9~ ሰሚ ያጣ ምላስ..... 185

10~ ምላሳችን ቀዶ ሕክምና ያስፈልገው ይሆን?..... 202

መግቢያ

አንድ ጊዜ በአንድ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ በክርስቲያኖች መካከል የነበረውን ትግልና ግጭት የተመለከተች አንዲት ክርስቲያን እህት፤ “የችግራችን አገጽኛውና ትልቁ ምክንያት ምላሳችን ነውና እባክህን መለሰ ምላሳችንን ዘይት እየቀጣህ ጸላይልን” አለች። በሽተኛን ዘይት ቀብቶ መጸለይ የእግዚአብሔር ቃል የሚደግፈው መሆኑን ባምንም (ያዕ. 5፥14)፤ ምላሱን ዘይት መቀባቱ ግን ሰላልታየች፤ ጥያቄዋን ሰምቼ “እሺም! እግዚሥ” ባልል በፈጣታ አለፍኩት። ሰይጣን የክርስቶስን ቤተ ክርስቲያን ለመከፋፈል ከሚጠቀምባቸው ዘዴዎች መካከል አንደኛው የምላሰ ጦርነቶችን በክርስቲያኖች መካከል በማካሄድ ነው። ከፋ ምላሰ የእግዚአብሔርን አገልጋዮች ከአገልግሎታቸው በማፈናቀል የእግዚአብሔርን ጥላቻ እንዳበላሸ፤ ምዕመኑን እርሰ በርሰ፤ እንዲሁ ምዕመኑን ከሽማግሌው ጋር በማጋጨት ቤተ ክርስቲያንን እንደከፋፈለ፤ በቃል ዘግቦ የተጋደዱትን ባልና ሚስት በመለያየት ለብዙዎች የልብ ስብራት ምክንያት እንደሆነ የታወቀ ነው። ያለአግባብ ሌሎችን መንቀፍና መባደዝ፤ ክብዎች በስተጓጎል ከፋ ወሬ ማውራት፤ አሉባልታ ማስፋፋት፤ የሰይጣን ዓላማ እንዲፈጸም የእርሱ ተባባሪ መሆን ነው። ችግሩን ያለው ምላሰ ላይ ሳይሆን፤ “ልብ” ላይ ነው። ጤናማ ከሆነ ልብ፤ ጤናማ የሆነ ንግግር ይፈልቃል። ልብ ሲለወጥ፤ ንግግሩም ይለወጣል። ሰው ልቡ ካልተለወጠ ግን ምንም ያህል ጥንቃቄ ቢያደርግ፤ “...አፋ የሚናገረው በልቡ ምልቶ የተረፈውን” (የማቴ. 12፥34) ስለሆነ፤ ከአፋ መልካም ንግግር አይወጣም። ስለዚህ ከፍተኛ የሆነ ቀደ ጥጽ የሚያስፈልገው “ምላሰ” ሳይሆን “ልብ” ነው። ከላይ የጠቀስኳት እህት፤ በወቅቱ እንዳደርግ የጠየቀችንን አላድርግ እንጂ፤ ከፋ ምላሰ በሰዎች ሕይወት ውስጥ ሊያደርስ የሚችለውን ጥፋት ከምንጊዜውም የበለጠ እንዳስተባበትና እንዲሁም በተለያዩ መንገድ ክርስቲያኖችን እንዳስተምር፤ መገሻ ምክንያት ሆኖታል። ለዚህ ነው በአሁኑ ጊዜ ይህን፤ “እስቲ ምላሰህ” የሚለውን መጽሐፍ አዘጋጅቼ ለአንባቢያን ያቀረብኩት።

እግዚአብሔር ለሰዎች ልጆች ከሰጣቸው መልካም ስጦታዎች መካከል አንደኛው ራስን በንግግር መግለጽ መቻል ነው። ሰው በውስጡ የሚሰማውን ደስታውንም ሆነ ሀዘኑን፣ በጠቅላላው በአዕምሮው

ውስጥ የሚመለሱትን አሳባች በቃላት መግለጥ መቻሉ ትልቅ በረከት ነው። እግዚአብሔር ለሰው ምላሽን የሰጠው ለበጎ ነገር እንዲጠቀም በት ቢሆንም፣ በምን ዓይነት ሁኔታ መጠቀም እንዳለበት ወሳኝ ሰው ራሱ ነው። ምላሱን በትክክል መጠቀምን ካልመረጠ፣ በራሱም ሆነ በሌሎች ሰዎች ሕይወት ውስጥ ከፍተኛ ጉዳት ሊያደርስ እንደሚችል የታወቀ ነው። ሐዋርያው ያዕቆብ ምላስ እነሱትና ብልት ብትሆንም፣ ብርቱ ኃይል እንዳላትና ሌላውን መጉዳት እንደምትችል ይገልጻል (ያዕ. 3፥2-7)። በምላስ ከተጎዱት ሰዎች መካከል አንደኛው ኢዮብ ሲሆን፣ጉዳቱን ሲገልጽ፣ ገረቃል የምታደቅቁኝ እስከ መቼ ነው? (ኢዮብ 19፥2) አለ። ከቶ ምላስ ያለው ሰው የሚጎዳው ሌሎችን ብቻ ሳይሆን፣ ራሱንም ጭምር ነው። ከእግዚአብሔር ጋር ያለውን ግንኙነት ያበላሽበታል፣ ከሰው ጋር በሰላም አያሰናገረውም፣ እንዲሁም በህሊና ክስ እንዲሰቃይ ምክንያት ይሆንበታል።

ምላሱ ውስጣዊ ሕይወታችንን የሚያሳይ መስታወት ነው። ሳናስተምርም የተባለው ጸሐፊ “ምላሳችን የአዕምሯችንን አቋም ያመለክታል” አለ። አንድ ሰው “ክርስቲያን ነኝ” እያለ ከአፋ-የሚወጣው ሁልጊዜ ከፋ የሆነ ንግግር፣ ማንንም የማያንጽና የማይገነባ፣ እንዲሁም ጸጋን የማይሰጥ ከሆነ ያ ሰው ክርስቲያንነቱ በጣም ያጠራጥራል። ምክንያቱም የእግዚአብሔር ቃል፣ “ምላሱን ሳይቆጣጠር እግዚአብሔርን አመልካለሁ” የሚል ሰው ራሱን ያታልላል፣ ሃይማኖቱም ከንቱ ነው። ስለሚል ነው (ያዕ. 1፡26)። ያዕቆብ “...እንደበትን ሊገራ ማንም ሰው አይችልም” (ያዕ. 3፡8) ሲል፣ በምላሱ የማይሰት ማንም የለም ማለቱ ነው። በመንፈሳዊ ሕይወታችን ፍጹም ወደ መሆን እናድጋለን እንጂ፣ ገና ከፍጹምነት ደረጃ አልደረስንም። ስለዚህ፣ ክርስቲያኖችም ሆነን አልፎ አልፎ በምላሳችን የመሳት ዝንባሌ ስላለን፣ ዘማራው ጸግዚአብሔር ሆይ! ለአኒጠባቂ አኑር በስንፈሮቼም በር ዘጠኝ አቋም” (መዝ. 41፡3) ብሎ እንደ ጸለየው እኛም ለራሳችን መጸለይ ይገባናል።

ምላሽ የማቀላላል ኃይል እንዳለው ሁሉ የመፈወሽም ኃይል አለው። በሰዎች መልካም ምላሽ ፈጽሞ አልተጠቀምኩም የሚል ማንም የለም። የደህንነትን መንገድ ያወቅነው ከሚወደን ጌታ ጋር መተዋወቅ የቻልነው መልካም ምላሽ ያላቸው ሰዎች የምሥራቹን ቃል አሰምተውን ነው። የምንወዳቸው እንደ ዓይኖችን ብሌን የምናያቸው በሞት ተለይተውን ልባችን በህዘን በተሞላበት ወቅት፣ አጠገባችን ተገኝተው

በሚያጽናና ቃል ያጽናኑን መልካም ምላሽ ያላቸው ናቸው። በክላም ውስጥ ያለው ትግል ሲያደልብን ለይጣን ትግሉን ሲያፋናምብን ሲታችን ሲፈታተንን ተስፋ ቆርጠን መገፈላዊ ጉዞችንን አቋርጠን ወደ ጓላ ለመመለስ በቃጣንበት ወቅት በሰፍሶ ደርሰው “አይህ/አይ ነሽ! ሁሉም ያልፋል” በማለት ያበረታቱንና ልባችንን በተስፋ የሞሉት መልካም ምላሽ ያላቸው ሰዎች ናቸው። ግወት ያለብን እውነት ቢኖር፣ ሳናስብና ሳንጠነቀቅ የምንናገረው ንግግር ሌላውን የሚጎዳ መሆኑ ብቻ ሳይሆን በመጨረሻው ተንበእግዚአብሔር ፊት ስንቀርብ ከአፋችን ለወጣው ክፉ ቃል ተጠያቂዎች መሆናችንንም ጭምር ነው (የማቴ. 12:36-37)። የእግዚአብሔር ቃል ጥምታገኘው በረከት የመልካም ንግግር ሥራ ውጤት ነው (ምላሌ 12:14) ለሰሚሉት ንግግራችን መልካም ከሆነ ደግሞ በሕይወታችን በረከትን እናገኛለን።

ከዚህ በፊት አዘጋጅቼ ያቀረብኳቸው መጽሐፎቹ ሁሉ ምክንያት እንዳላቸው ሁሉ የይህኛውንም መጽሐፍ የጻፍኩበት ምክንያት አለኝ። መልካም ምላሳ ባላቸው ሰዎች በረከትን፤ እንዲሁም ክፉ ምላሳ ባላቸው ሰዎች መራራ ጽዋን በሕይወቴ የጠጣሁባቸው ጊዜያት አሉ። “እስቲ ምላሳህ” የሚለውን መጽሐፍ ለማዘጋጀት የተነሳሁበት ዋና ምክንያት፤ እኔን የጎዳኝ እንዳይጎዳቸው፤ እኔን የጠቀመኝ እንዳይጠቅማቸው በማሰብ ለአንባቢዎቼ ጠቃሚ የሆነ አሳብ፤ እንዲሁም ምክርና ማስጠንቀቂያ ለመስጠት ነው። በምላሱ የማይሰት ማንም የለም። ያዕቆብ ለዚህ ነው “...እኛ ሁላችን ብዙ ጊዜ እንሳሳታለን፤ በንግግና የማይላኩትን እርሱ ሰውነቱን መቆጣጠር የሚችል ፍጹም ሰው ነው” ያለው (ያዕ. 3፥2)። ጸሎቴና ምኞቴ “ራሴን መለወጥ አልችልም” ብለን ተሰፋ ቆርጠን እንድንቀመጥ ሳይሆን፤ ዘማሪው “እኔ በማደርገው ሁሉ እጠነቀቃለሁ፤ አንደበቴም ወደ ኃጢአት እንዲመራኝ አልፈኝ ድለትም፤ ክፉ ሰዎች ባሉበት ሥፍራ ምንም አልናገርም” (መዝ. 39፥1) እንዳለው እንድንል ነው።

መሰረዝ ወገ

ክርስቲያናችን ከዓለማውያን የተለየ የሚያደርጋቸው መጽሐፍ ቅዱስ በማንበባቸው ሴት ክርስቲያን በመሆናቸው መንፈሳዊ መዝሙር በመዘመራቸው እንዳንድ መንፈሳዊ ቋንቋ በመጠቀማቸው መኪናቸው ላይ “ኢየሱስ ያደናል!” የሚለውን ጽሁፍ በመለጠፋቸው አይደለም። ተለይተው የሚታወቁት በሚኖሩት ፅህፈት ኑሮ፤ እውነተኛ ግንኙነታቸውን በሚያሳዩው ምላሳቸው ወይም ንግግራቸው ነው። ይሁን እንጂ እንዳንድ ክርስቲያናችን ንግግራቸው ከዓለማውያን የተለየ መሆናቸውን አያሳይም። የስድብ ቃል ከአፋቸው የሚወጣ የሌላውን ሰው ስም በከፉ እያነሱ የሚያመጡ አለባልታ የሚያወሩት የሚዋሹት ራሳቸውን ከፍተኛ ሌላውን ዝቅ ለማድረግ ሲሉ ብቻ ሌላውን የሚነቅት በሌላው ላይ የሚያደርሱት ጉዳት የማይሰማቸው ናቸው። ዝቶ ከእሩቅሁ ከቶ ቃል አይወጣት ነገር ግን ለሚሰሙ ዲጋን የሚሰጥና ለግንጽ የሚጠቅም ለሰዎችም አስፈላጊ የሆነውን ቃል ተናጉ” (ኤፌ. 4፥29) ለሚለው ትዕዛዝ ግድ የሌላቸው እንዲሁም ከቶ ቃል መናገር ኃጢአት የማይመስላቸው ናቸው።

ምዕራፍ ፩

ምላሰ፡ ውስጥን የሚያሳይ መስታወት

ሀኪሞች ታምሞ ለሕክምናና እንዲሁም ጠቅላላ የጤና ምርመራ ለማድረግ የመጣውን ሰው፤ አንዳንድ ጊዜ 'እሱቴ ምላሰህ! አላላ!... በል' በማለት ምላሱን ሲመረምሩት እናያለን። ከልጅነት ዘመናችን ጀምሮ የምንሰማውና የምናየው ስለሆነ ለብዙዎቻችን ይህ አዲስ ነገር አይደለም። በተለይ ምግብም ሆነ ውሃ ሲውጡ የሚያማቸው ልጆችም ሆኑ አዋቂዎች፤ የግድ ምላሳቸውን በማውጣት በሐኪሙ መመርመር አለባቸው። አንዳንድ ልጆች ከፍርሃታቸው የተነሳ ትንሽ ነገር ምላሳቸውን ሲነካቸው በቀላሉ ስለሚያስመልሳቸው፤ ምላሳቸውን ለማውጣት ፈቃደኞች አይሆኑም። ይሁን እንጂ፤ በሽታቸው እንዲታወቅ የግድ ምላሳቸው በሀኪሞች መመርመር አለበት። ምላሱን እንዲያወጣ የሚጠየቀው ሰው ጉርሮው ቆሰሎ እንደሆነ ለማየት ብቻ ሳይሆን፤ ምላሱ ጠቅላላ የሰውየውን የጤንነት ይዞታ ወይም ሁኔታ የሚያመለክት በመሆኑ ነው። በመንፈሳዊው ኑሮም ልክ እንደዚህ፤ ምላስ የውስጥን ሕይወት ያሳያል። ጌታ ኢየሱስ ይህን እውነት ሲናገር፤ 'ሰው በአፉ የሚናገረው በልቡ የተረፈው ነው' (ዮግቴ. 12፡34) አለ። ጠቢቡ ስለሆነ ደግሞ 'ውሃ እንደ መስተዋት ሆኖ ፊትህን እንደሚያሳይህ'

አዕምሮህም እንደ መስተዋት ሆኖ የራስህን ጠባይ መልሶ ያሳይሃል" (ምሳሌ 27:19) ይላል።

ምላሽን መግታት የሁላችንም ትግል መሆኑን ያዕቆብ ሲያስረዳ "እኛ ሁላችንም በብዙ ነገር እንሰናከላለን፤ በቃል የማይሰናከል ግንም ቢኖር እርሱ ሲጋውን ሁሉ ደግሞ ሲገታ የሚችል ፍጹም ሰው ነው" ይላል (ያዕቆብ 3:2)። "መሰናከል" ማለት "መደናቀፍ" ማለት ነው። ሕጻናት መራመድ ሲጀምሩ፤ ጥቃቅኑ ሃዘ ሁሉ እያደናቀፋቸው በቀላሉ ይወድቃሉ። በዚህም ገና ያላደጉና ቀጥ ብለው መራመድ የማይችሉ መሆናቸውን እናውቃለን። ልክ እንደዚህ በምላሱ የሚደናቀፍ ወይም የሚሰናከል ክርስቲያንም፤ በመንፈሳዊ ሕይወቱ ገና ያልበሰለ "ሕጻን ክርስቲያን" መሆኑን እንረዳለን። በምላሳችን ስንደናቀፍ ወድቀን የምንሳዳው እኛ ብቻ ሳንሆን በአካባቢያችን ያሉትም ሰዎች ናቸው። በምላሽ መደናቀፍ ልማድ የሆነባቸው ወይም "ተፈጥሮዬ ነው" ብለው የተቀበሉት አንዳንድ ሰዎች አሉ። ራሳቸውን ለማረም ጥረት በማድረግ ፈንታ፤ ራሳቸውን ነጻ አድርገው፤ "በአካባቢያችን የምላሽ አሰናካፊች ስላሉ ነው" በማለት ሌሎችን ምክንያት ያደርጋሉ። ያዕቆብ "...የማይሰናከል ቢኖር..." ሲል፤ ማንኛውም ሰው ሊሰናከል እንደሚችል መግለጹ ነው። ንግግራችን አግባብ ያለውና የሌለው መሆኑ የሚለካው፤ አልፎ አልፎ በምንወረውራቸው መንፈሳዊ ቃላት ወይም የንግግር ምሁራን በሚያወጡት የንግግር ሥርዓተ-ሕግ ሳይሆን መለኪያችን መጽሐፍ ቅዱስ ነው። "...ፍጹም ሰው ነው" ሲል፤ "እንከን የማይገኝበት" ማለት ሳይሆን "የተሟላ" ወይም "የበሰለ" ማለት ነው። በእግዚአብሔር ቃል መሠረት "ንግግራችን መሰናከልን" ካላቆምን፤ በመንፈሳዊ ሕይወታችን ገና ያልበሰልን መሆናችን ነው። ያዕቆብ እንደገለጸው፤ ምላሳችንን መግታት ስንችል፤ የተቀረውን አካላችንን መግታት (መቆጣጠር) እንችላለን።

ሀኪሞች ታምሞ ለሕክምናና እንዲሁም ጠቅላላ የጤና ምርመራ ለማድረግ የመጣውን ሰው፤ አንዳንድ ጊዜ "እስቲ ምላሱ! አላላ!... በል" በማለት ምላሱን ሲመረምሩት እናያለን። ከልጅነት ዘመናችን ጀምሮ የምንሰማውና የምናየው ስለሆነ ለብዙዎቻችን ይህ አዲስ ነገር ነይደለም። በተለይ ምግብም ሆነ ጥሃ ሲውጡ የሚያማቸው ልጆቻችን ሆኑ አዋቂዎች፤ የግድ ምላሳቸውን በማውጣት በሀኪሙ መመርመር

አለባቸው። አንዳንድ ልጆች ከፍርሃታቸው የተነሳ ትንሽ ነገር ምላሳቸውን ሲነካቸው በቀላሉ ስለሚያስመልሱ ምላሳቸውን ለማውጣት ፈቃደኞች አይሆኑም። ይሁን እንጂ፤ በሽታቸው እንዲታወቅ የግድ ምላሳቸው በሀኪሞች መመርመር አለበት። ምላሱን እንዲያወጣ የሚጠየቀው ሰው ጉርሮው ቆሰሎ እንደሆነ ለማየት ብቻ ሳይሆን፤ ምላሱ ጠቅላላ የሰውየውን የጤንነት ይዞታ ወይም ሁኔታ የሚያመለክት በመሆኑ ነው። በመንፈሳዊው ኑሮም ልክ እንደዚህ ምላሽ የውስጥን ሕይወት ያሳያል። ጌታ ኢየሱስ ይህን እንወነት ሲናገር፤

1. "ምላሽ" የውስጥ ሰውነትን የሚያሳይ መስታወት ነው

ማንነታችን የሚታወቀው በፈታችን ቅርጽ፤ ባለን ቁመና፤ በለበ ስነው ልብስ ወይም ባለን ሀብትና ንብረት፤ በገቢያችን መጠን፤ በምንሠራው የሥራ ዓይነትና ደረጃ ብቻ ሳይሆን ምላሳችን በሚናገረው ንግግር ነው። ሞሪስ ፊሽቤን (Morris Fishbein) የገንዲ ሆም የሀኪምና አማካሪ (The Handy Home Medical Adviser) "ምላሽ" የሰውን የጤንነት ሁኔታ እንዴት እንደሚያመለክት ከዚህ ቀጥሎ ያለውን መግለጫ ጽፏል።

"የደረቀቱ እንዲሁም የጠቆረና ጸጉራማ የሆነ ምላሽ ያለው ሰው፤ ጤናማ አለመሆኑን ያመለክታል። እርጥበት ያለው ወይም ንጹህ ምላሽ ያለው ሰው ግን ጤናኛነቱን ያሳያል። ጤናኛ ሰው ምላሱን በቀስታም ሆነ በፍጥነት፤ በፈለገው አቅጣጫ ግንቃነቅ ይችላል። በጠገና የታመመ፤ ራሱን የማያውቅ፤ ወይም በጣም የደከመ ሰው ምላሱን ማውጣት አይችልም። የተደናገጠ (nervous) ሰው ምላሱ ይንቀጠቀጣል። በአንድ ወገን ሰውነቱ የማይሰራ ሰው፤ የምላሱም አንዱ ወገን አይሠራም። የአዕምሮ ሕመም ያለበት ሰው ምላሱን እያቃጠለው በጣም ይሰቃያል። እንዲሁም ቫይታሚን የጎደለው ሰው፤ ምላሱን ያቃጥለዋል።"

ሀኪሞች ምላሳችንን መርምረው ጤናማ መሆናችንን ወይም አለመሆናችንን እንደሚያውቁት ሁሉ፤ ከአፋችን የሚወጣውን ቃል የሚሰማ ሁሉ፤ በመንፈሳዊ ሕይወታችን ያለንበትን ትክክለኛ አቋም ለይቶ ማወቅ ይችላል። ምላሳችን እንደ መስተዋት ውስጣዊውን

ሰውነታችንን ያሳያል። ለምሳሌ፣ በልባችን ውስጥ ከፍተኛ ሥፍራ ስለሰጠነው ወይም በጣም ስለምንወደው ሃሳብ ጊዜ እንደምናወራ የታወቀ ነው። ለምሳሌ ስለ እግር ኳስ ጨዋታ ጊዜ የማወራ ከሆነ፣ የእግር ኳስ ጨዋታ የምወድ መሆኔ ይታወቃል። ብዙ ጊዜ የምንጠ ቀምባቸው ቃላት አስተሳሰባችንን፣ ስሜታችንን፣ እንዲሁም በአንድ ንድ ሁኔታ ላይ ያለን አቋም ምን ዓይነት እንደሆነ ያመለክታሉ። ለምሳሌ ያገባ ሰው ሁል ጊዜ "እኛ" በማለት ይነጋገራል። "እኔ" የሚል ከሆነ በጋብቻ ላይ ስላለው አንድነት በደንብ ያልተረጎመ መሆኑ ይታወቃል። ያንዱን ሰው ስም እያነሳ ሁልጊዜ መልካም ያልሆነ ነገር መናገር የሚያዘወትር ከሆነ በውስጡ ለዚያ ሰው የሚታዩ አንጻላብት ያሳያል። እንዲሁም ክርስቲያን ሆኖ ስለ መንፈሳዊ ነገር መልካም የማያወራ ከሆነ በመንፈሳዊ ሕይወቱ ችግር ያለበት ሰው መሆኑን ግወቅ እንችላለን። በዚህ ዓይነት ምላሳችን ውስጣዊ ሰውነታችን ምን እንደሚመስል፣ ምን ዓይነት አቋም ላይ እንዳለ ግወቅ ያስችለናል።

ደህኑ ገና ከመጋባታቸው በፊት አውቀው ልዩነታቸውን ተቀብለው ታል። ወግደረስ ስለ ስንዱ ቅር የሚለው ነገር አለ። ያም ስንዱ ብዙ መናገሯ ሳይሆን የምትናገረውን መምረጥ አለመቻሏ ነው። ስንዱ ብዙ ጊዜ በንግግሯ ስለ ወላጅ እናቱ መልካም ያልሆነ ነገር በመናገር ታስቀይመቀለች። እርግጥ ነው የወግደረስ እናት እንደማን ኛውም ሰው የራሳቸው የሆነ ድካም አላቸው። ይሁን እንጂ፤ ይህን ያህል ተጋኖ የሚወራ ድካም አይደለም። ስንዱ ስለ እናቱ ሁልጊዜ የምትሰጠው አስተያየትና ነቀፋ ወግደረስን በጣም ቅር ያሰኘው ነበር። ይሁን እንጂ፤ ጭቅጭቅ ያስነሳል ብሎ ስለሚፈራ የሚሰማውን የል ቡን ቅሬታ አይነግራትም ነበር። ለጊዜው የሚሰማውን ስሜት ደብቆ መኖር ቢችልም፤ በስንዱ ላይ ያለው ቅሬታ ከጊዜ ወደ ጊዜ መጨመሩ ያሳስበው ነበር።

ውደዱ" ይላል ብለን በንብረት "መቼ መላክ?" ይለናል። ስን
ዱንም ከፋ ስላፋችሁ ከፋ ቃል አይውጣ ይላል ብንላት፤ ጥተናን
ርኩት እውነት ነው፤ እውነቱን ከተናገርኩ የአገዛዝነብርን ቃል
አልጣስኩም ትለናለች። የሰነ ልቦና አዋቂ አስመጥተን ሁኔታቸውን
ካጠና በኋላ፤ "ወግደረስ ዝምተኛ የሆነው፤ በልጅነቱ ከአባቱ ፍትር
ሳያገኝ በግደጉ ነው፤ ሰንዱም ሁልጊዜ የምታገረመርመው፤ የዝቅ
ተኛነት ስሜት" ስለሚያጠቃት ነው። ቢላቸው፤ ይሄ ችግራቸውን
ሊያቃልል ይችላል ብለን አናምንም።

የሁለቱም ችግር የተመሠረተው በሌላ ነገር ላይ ሳይሆን "በንግግ
ራቸው" ላይ ነው። ወግደረስ በዝምተኛነቱ ሰንዱ ደግሞ ብዙ
በመናገሩ ነው። ችግራቸውን መፍታት የሚችሉት፤ ሁለቱም እርስ
በርሳቸው በአግባቡ መነጋገር የቻሉ እንደሆነ ነው። ሰንዱ ከፋ
ፋችሁ ከፋ ቃል አይውጣ፤ ነገር ግን ለሚሰጡት ጸጋን የሚሰጥና
ለግንጽ የሚጠቅም ለሰዎችም አስፈላጊ የሆነውን ቃል ተናገሩ (ኤፌ.
4፥29) በሚለው ቃል ራሷን መምራት አለባት። ብዙ ወግደረስ እናት
ከፋ ቃል መናገር ጸጋን የማይሰጥ፤ ለግንጽ የማይጠቅም መሆኑን
ተረድታ ራሷን መግታት አለባት። ወግደረስም፤ "ተገዢውን ቃል
በተገዢው ቦታ መናገር እጅግ ያስደስታል" (ምሳሌ 15፥23) የሚለ
ውን ቃል መመሪያ አድርጎ በመቀበል በሰንዱ ከፋ እንዲወጣ ራሱን
ማለግመድ አለበት። የብዙዎች ትዳር የሚበላሽበት፤ ወይም የሚ
ፈርሰበት ምክንያት አንደኛውና ትልቁ፤ ከአፋቸው በሚወጣው ከፋ
ቃል" ነው። ከሰዎች አፍ የሚወጣው ቃል ጎጂ ብቻ ሳይሆን፤ ጠቃ
ሚም ሊሆን እንደሚችል የታወቀ ነው። ለእርስ በርሳችን ጥንቢ የሆነ
ንግግር ለመነጋገር፤ የልባችን ሁኔታ ወሳኝ ነው። ግንኙነታችን ወይም
ውስጣዊው ሰውነታችን እንዳይታወቅ ተጠንቅቀን በመናገር ሌሎችን
ለማሳሳት በንግግርም እንኳ፤ ምላሳችን አንድ ቀን እውነተኛውን እኛነ
ታችንን መግለጽ አይቀርም። ኢየሱስ "...ሰው በአፋ የሚናገረው
በልቡ ምላቶ የተረፈውን ነው" አለ (ማቴ. 12፥34)። መጽሐፈ
ምሳሌም የከፋም ሆነ የደግ ቃል ምንጩ ጥሰው ልብ እንደሆነ ይገ
ልጻል። "...ከፋት በልቡ ሳጠ ፍትረን የሚናገር ከንፈር..." (ምሳሌ
26፥23)፤ እንዲሁም ምሳሌ 23፥15 "...ልብህ ጠቢብ ቢሆን...ከንፈርቸ
ህም በቅን ቢናገሩ..." ሲል፤ ንግግራችን ከልባችን ሁኔታ ጋር የተያያዘ

መሆኑን ያሳያል። ስለሆነም፤ ንግግራችን ጸጋን የሚሰጥ እንዲሆን
ከተፈለገ፤ እውነተኛ የልብ መለወጥ እንዲኖረን ያስፈልጋል።

እግዚአብሔር ለሰዎች ልጆች ከሰጣቸው ልዩ ልዩ ስጦታዎች
መካከል አንደኛው፤ ሰው በልቡ ውስጥ ያለውን አሳብ በቃላት መግ
ለጥ እንዲችል ዕውቀትን፤ እንዲሁም መናገር የሚችል ጤናማ አካል
የሰጠው መሆኑ ነው። ሰው ይህንን ቃላት ስጦታ በአግባቡ ካልተጠ
ቀመበት፤ በራሱም ሆነ በሌሎች ሰዎች ሕይወት ላይ ጉዳት ሊያደርስ
እንደሚችል የታወቀ ነው። ይህንን ቃላት ስጦታ በአግባቡ በመጠቀም
ፈንታ፤ ተከራክሮ የራሱን ፍላጎት የሚያሟላበት፤ ራሱን ከፍተ ሌሎ
ችን ግን የሚያሳንስበት፤ በማባበል ቃል ከሌሎች ጨምቆ የሚወስድ
በት፤ መሣሪያ አድርጎ ሲጠቀምበት ይታያል። መልካም ምላስ የሰ
ውን ሕይወት ማገጽ ብቻ ሳይሆን የፈውስና የደህንነትም ኃይል እን
ዳለው መጽሐፍ ቅዱስ ያረጋግጣልናል። "የምትናገረው ሕይወትህን
ሊያድን ወይም ሊያጠፋ ይችላል። ስለዚህ የንግግርህን ውጤት መቀ
በል ይኖርብሃል" ይላል (ምሳሌ 18፥21)። እንዲሁም፤ ጥደግ ሰው
ንግግር የሕይወት ምንጭ ነው" ይላል (ምሳሌ 10፥11)። የደግ ሰው
ንግግር የሕይወት ምንጭ ሲሆን፤ የከፋ ሰው ንግግር ግን በሌላው ላይ
ጉዳትን የሚያመጣ ነው። "ጤናማ አነጋገር ሕይወትን ያስገኛል፤
ተንኮል የተሞላበት አነጋገር ግን መንፈስን ይሰብራል" (ምሳሌ 15፥4)
ይላል።

አንዲት እናት ልጇ እያለቀሰ ሲያስቸግራት ምርር ብሏት "ምንው
ምተህ ባረፍኩት" ብላ ተናገረች። ከጥቂት ቀናት በኋላ ያ ህጻን ልጅ
አልጋው ላይ እንደተኛ ድንገት ሞቶ ተገኘ። የእናትየው አነጋገር
ሕጻኑን ገደለው ማለት ባይሆንም፤ ብዙ ጊዜ ሰው በልቡ ውስጥ ያለ
ውን ሀሳብ ወይም ፍላጎት በምላሱ የሚገልጽ መሆኑ ነው። "ሰው
በአፋ የሚናገረው በልቡ የተረፈውን ነው" (ማቴ. 12፥34) የሚለው
የእግዚአብሔር ቃል ይህንን ያረጋግጣል። ሰው በራሱ ጥረት ምላሱን
ንጹህ ወይም የማረ እንዲሆን ማድረግ አይችልም። ያ የመንፈስ ቅዱስ
ሥራ ነው። እግዚአብሔር ኢሳያስን ለአገልግሎት ሲያዘጋጀው፤ የእ
ግዚአብሔርን ቅዱስነት፤ ታላቅነትና ኃይልነትን እንዲያይ ራዕይ
ተሰጠው (ኢሳ. 6፥1-4)። ኢሳያስ የእግዚአብሔርን አስደናቂ የሆነውን
የከብሩን ነጻብራቅ ሲያይ፤ በእግዚአብሔር ፊት መቆም የማይገባው

ኃጢአተኛ ሰው መሆኑን ተዝዘበው ፡... እነሆ ከንፈሮቹ በረከብተው ሕዝብ መካከል የምናር ከንፈሮቹ የሕይወታችን ሰው ነች የሠራዊት ጌታ የሆነ ንጉሡን እግዚአብሔርን በወይናቸው እይታለሁና መጥፋቱ ስለሆነ ወዋልኝ አልሁ" አለ (ኢ.ሳ. 6፥5)። ምላሱ ንጉሡ አለመሆኑን ሲገልጽ፣ ከመለእኩቱ አንዱ እየበረረ መጥቶ ከመስደዱ በወሰደው የእሳት ፍም ከንፈሮቹን አስከኩት "እነሆ የእሳት ፍም ከንፈሮችህን ለጠኑክ በደልህ ተወግደላለህ፤ ኃጢአትህም ይታዩ ተብሎልሃል" አለው (ኢ.ሳ. 6፥7)። ከዚህ በኋላ ነው ኢሳያስ ለአገልግሎት መዘጋጀቱን አውቆ "...እነሆ እኔ እሄዳለሁ፤ እኔን ላከኝ" (ኢ.ሳ. 6፥8) በማለት ራሱን ለአገልግሎት የሰጠው።

2. ምላስ ውስጣዊ ተንኮላችንን ያሳያል

ምላሳችን እውነተኛውን "ማንነታችንን" ያሳያል። መስኮት ለቤቱ ብርሃን መስጠት ብቻ ሳይሆን፤ ከውጪ ላለ ሰው እቤቱ ውስጥ ምን ማን እንዳለ እንደሚያሳይ ሁሉ፤ አንደበትም ሰው ህላዩን የሚገልጽ በት መሣሪያ ብቻ ሳይሆን፤ የተናጋሪውን ግንኙነት ውስጣዊ ሰውነትና እንዲሁም ምን ዓይነት ባህሪ እንዳለው የሚያሳይ መስታወት ነው። አንድነታችን፤ ሕብረታችንና ፍቅራችን ምን ይመስላል? ዛሬ ሕብረታችን የምላሳችን ውጤት እንደሆነ እናውቅ ይሆን? ጤናማ ምላስ ካለን፤ እንቀራረባለን፤ እንያያዛለን፤ እንፋቀራለን። ጤናማ ምላስ ከሌለን ግን እንገፋተራለን፤ ሆድና ጀርባ እንሆናለን፤ እንከፋፈላለን፤ እንበታተናለን። የከፋ እንደሆነ እርስ በርስችን እንነካከላለን፤ እንጋደላለን።

- (1) "አንደበት" ተናጋሪው በአዕምሮው ምን ያህል እንደበሰለ ያመለክታል። "በአዕምሮ የበሰሉ ሰዎች በግዝተዋል ይናገራሉ" ይላል (ምሳሌ 10፥13)።
- (2) አንደበት የሰውን ሞኝነት ያሳያል። መጽሐፍ ቅዱስ "ሐሜትን የሚያሰራጭ ሰው ሞኝ" ነው" ይላል (ምሳሌ 10፥18)።
- (3) አንደበት የሰውን ግብዝነት ያሳያል። ነገርን አጋና፤ ከሆነው በላይ እንደሆነ አድርጎ የሚያወራ፤ እንዲሁም ከሠራው በላይ እንደሠራ ራሱን አተልቆ የሚናገር፤ የተናገረው ነገር በከፊልም ሆነ ሙሉ

በሙሉ እውነት እንኳን ቢሆን ንግግሩ የግብዝ ሰው ንግግር መሆኑ በቀላሉ ያስታውቃል። "አስተዋይ ሰዎች አዋቂዎች ነን እያሉ አይመደደቁም፤ ሰነሮች ግን አዋቂዎች ነን በማለት ድንቁርናቸውን ይገልጣሉ" ይላል (ምሳሌ 12፥23)።

- (4) አንደበት የሰውን ክፉትና ደግነት ያሳያል። በሌሎች ላይ የምንሰጠው መጥፎ አስተያየት ማንነታችንን የሚያሳይ ብቻ ሳይሆን፤ ጎጂነትም አለው። "ክፉ ሰዎች ሌሎችን የሚጎዱበትን መንገድ ያስገቡ፤ ንግግራቸውም እንደ እሳት የሚያቃጥል ነው" ይላል (ምሳሌ 16፥27)። በሌላው ሰው ላይ የምንሰጠው አስተያየት ጎጂ ነት እንዳለው ሁሉ፤ መልካም ንግግራችንም ፈዋሽነት አለው።

ምላስ የሰውን ማንነት የሚያሳይ መስታወት ስለሆነ፤ ምንም ያህል ቃላት እየመረጥን ጥሩ አስመስለን በመናገር ለጊዜው ሌሎችን ያሞኘን ቢመስለንም፤ እውነተኛውን ማንነታችንን የራሳችን ምላስ ይገልጠዋል። "ከጋለጥታ ሴት ከንፈር ግር ይንጠባጠባልና፤ አፍም ከቅቤ የለሰለሰ ነውና፤ ፍጻሜ ግን እንደ እሬት የመረረ ነው" ይላል (ምሳሌ 5፥3-4)። ጋለጥታ ሴት ለጊዜው በጥሩ ንግግር ማንነቷን ትሸፍነው እንጂ፤ አጥፊ ሴት እንደሆነች መታወቂያ አይቀርም። ሼክ ስፒር በማስመሰል ንግግሩ ራሱን መደበኛ የማይቻል መሆኑን ሲገልጽ፤ "ውስጣዊ ማንነቱን ለመደበኛ ብሞክር ምላሴ ይገልጻል፤ ባይገልጸው ግን ልቤ ምስጢሩን በመደበቁ ከጭንቀት ብዛት ይፈነዳል" አለ። የእግዚአብሔር ቃልም፤ "ሰው በአፉ የሚናገረው በልቡ የተረፈውን ነው" ይላል (የማቴ. 12፥34)። ሰው እንደ መልእክ ቢሰብከ፤ እንደ ማዘር ተፈላ ያለውን ለድሆች ቢሰጥ፤ 24 ሰዓት ተንበርክኮ ቢጸልይ፤ በጸም ራሱን ቢያጎሳቁል፤ ከአፉ የሚወጣውን ቃል የማይቆጣጠር ከሆነ ግን በእግዚአብሔር ሚዛን ሲመዘን ቀሎ እንደሚገኝ ግልጽ ነው። ምላሳችን የልባችንን ተንኮልና ምናምንቲነታችንን እንደሚገልጽ መጽሐፍ ቅዱስ ይናገራል። "ምናምንቲ ሰው ክፉትን ይምላል፤ በከፍተኛ የሚቃጠል እሳት አለ" ይላል (ምሳሌ 16፥27)።

በባሏ ላይ ከፍተኛ ጥላቻ የነበራት ክሊቭላንድ ከተማ፤ ዩናይትድ ስቴትስ ውስጥ የምትኖር አንዲት ሴት ነበረች። አንድ ቀን ባሏ ምርር ሲለው ቤቱን ትቶላት ወጣ። "ባሌ ጥሎኝ ሄደ" ብላ ከሰበችው። የፍርድ ቤት ዳኛውም "ሚስትህን ጥለህ ሄደሃል ወይንስ አል

ሄድከም? ጥፋተኛ ነህ? አይደለህም?" ብሎ ጠየቀው። ሰውየውም "እውነት ነው ጌታዬ ሚስቴን ትቼ ሄጃለሁ። ይሁን እንጂ፣ ጥፋተኛ አይደለሁም። ጥዬ የሄድኩበት ጥሩ ምክንያት አለኝ። ሚስቴ እንድትቀን ገበያ ሄዳ አንድ በጣም አስቀያሚ የሆነ ውሻ ገዝታ መጣች። ያንንም ውሻ ከርስትና ማንሳት አለብኝ ብሎ ውሃ ውስጥ ነክራ አወጣችውና የክርስትና ስም አወጣችለት። ያወጣችለትም ካልጠፋ ስም "አሌክሳን" የሚለውን የእኔን ስም ነው። እኔን ለማናደድ ስትፈልግ፣ ሁልጊዜ ቤት ውስጥ 'አሌክሳን' ብላ ትጠራለች። እኔን የጠራችኝ እየመሰለኝ እኔም ለጥሪዋ እመት! ብዬ ስመልጠጥት 'ዝም ብል! አንተን አልጠራሁህም፣ የጠራሁት ሌላውን እንሰሳ ነው' ትለኛለች። በዚህ ሁኔታ ሲድጋ ሲበዛበኝ ተበላጭቼ ከሌላው አሌክሳን ጋር፣ ማለትም ከውሻው ጋር ትኑር' ብዬ ቤቴን ትቼላት ወጣሁ" አለው። ዳኛውም ሴትየዋ የልቧን ተንኮል በምላሷ የምትገልጽ ምናምንቴ ሴት መሆኗን ስለተረዳ፣ ለሰውየው ፈርዶ ፍቺውን አጽንቶ በጽኑ አሰናበተው። መጽሐፍ ቅዱስ "ምናምንቴ ሰው ክፋትን ይምላል፣ በከንፈሩም የሚቃጠል እሳት አለ" ያለው እንዲህ ዓይነቱን ነው።

3. ምላሽ ውስጣዊ ውበታችንን ያሳያል

"አቤት! የእክሊት ቁንጅና ፍጹም ሌላ ነው! አፍንጫዊ፣ ጥር ሰጭ! ከንፈርጃ፣ ዓይናጃ እንዴት ያምራሉ?" ብለን እናደንቃለን። ስለ ምላሷ ግን ምንም ዓይነት አስተያየት አንሰጥም። ለመሆኑ ስንቶቻችን ነን ጥዋት፣ ጥዋት ፊታችንን በመስታወት ስናይ ምላሳችንን አውጥተን፣ "ቆሽሷል" ብለን ጥርሳችንን በበብሩሽ እንደምንበርሽው ምላሳችንን የምንበርሽው? ወይም በሳሙና የምናጥበው? የምላሳችን አስቀያሚነት ወይም መቆሽሽና መሽተት ስንቶቻችንን አሳስቦን ያውቃል? ምላሳችንን ለማቆንጀት ገበያ ሄደን ለምላሳችን የሚሆን ጌጣ ጌጥ ገዝተን እናውቃለን? ጸጉራችንን ለመሠራት፣ ጥፍሮቻችንን ለማስቀረጽ የቁንጅና ሳሎን እንደምንሄደው፣ ምላሳችን ረዝም እንደሆነ ለማሳጠር፣ የበለጠ ለማቆንጀት፣ በሳምንትም ሆነ በወር፣ ወይም በዓመት ሄደን እናውቃለን? ኤቮን እና ራቭሎን የተባሉት ታዋቂ የቁንጅና ቅባት አቅራቢዎች ለምላሽ የሚሆን ኮሚቴክስ የላቸውም። ምላሳችን አመዳም እንዳይሆን የምንቀባው ቅባት፣ ወይም ወዛም

ሆኗል ብለን የምንቀባው ፓውደር አልተሠራለትም። ከንፈር እንዲያምር ቀለም ይቀባል፤ ጥርስ እንዳይንጋጠጥ ብዙ ብር ተከፍሎ በሽቦ ተጠፍሮ ይታሠራል፤ ቅንድብ ይላጫል፤ ቀለም ይቀባል፤ የዓይን ሽፋኸፍት በልዩ ልዩ ቀለም ያጌጣል፤ ለጆሮ ጉትቻ ይንጠለ ጥልቃል። ከቅርብ ጊዜ ጀምሮ ለአፍንጫም ጉትቻ ማንጠልጠል ተጀምሯል። ለምሳሌ ግን ምንም አይደረግለትም። እርግጥ ነው ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ጀምሮ በተለይ በምዕራቡ ዓለም ምላሽም ላይ ቀለበትና የብረት ዘንግ ግድረግ እንደተጀመረ እናውቃለን። ያም ሆነ ይህ፣ ማወቅ የሚገባን እውነት ቢኖር፣ ሰውን ቆንጆ የሚያስኘው የፊቴ ቅርጽ፣ ያለው የማረ ቁመና ወይም የለበሰው ልብስ ሳይሆን፣ ውስጣዊ ሕይወቱን የሚያሳየው ምላሱ በሚናገረው ንግግ ነው። "ፈዋሽ ምላሽ የሕይወት ዛፍ ነው" (ምሳሌ 15፥4) ይላል። ከአንደበቱ የሚወጣው ጠቃሚም ሆነ ጎጂ እንዲሆን ወላች፣ ያ ሰው ያለው የልቡ አቋም ነው። ዊልያም ዊትመር የተባለው ጸሐፊ፣ "በልቡ እውነትን የያዘ ሰው፣ ምላሱ ይሰት ይሆን? ብሎ አይፈራም" አለ። መጽሐፍ ቅዱስም ገዢ ሰዎች ሌሎችን የሚጎዱበትን መንገድ ያስጠሉ፣ ንግግ ራቸውም እንደ እሳት የሚያቃጥል ነው፣ ከፋ ሰዎች ሐጄት ያሰራጫሉ፣ ሁከትን በግንኙነት በፍቅር የተሳሰሩትን ወዳጆች ይለያያሉ" ይላል (ምሳሌ 16፥27-28)።

4. "ንግግራችን" ብቻ ሳይሆን "ዝምታችንም" አስፈላጊ የሚሆንበት ጊዜ አለ

ዝምታ "ወርቅ" መሆኑን መጽሐፍ ቅዱስ ይናገራል። "ዝምታ" ሰው በኃይል ጮኾ ከሚገልጸው የበለጠ የልብን ሀሳብ በግልጽ የሚያሳይበት ጊዜ አለ። እየጮኾና እየደነፋ የሚሳደበውን ሰው በዝምታ ማለፍ፣ ለዚያ ተሳታፊ ሰው ትልቅ መልዕክት ያስተላልፋለችል። ስድብን በሰድብ በመመለስ ፈንታ ዝም ሲል፣ ለተሳታፊው "እኔ እንደአንተ ከአፈ ክፉ ቃል አይወጣም... በዚህም ማንነቴን አሳይሃለሁ፣ ራሴን መቆጣጠር እችላለሁ" የሚል መልዕክት ማስተላለፍ ይሆናል። ተሳታፊ ሰው፣ ተሳታፊው መልስ ሳይሰጠው ዝም ከሚል ይልቅ ጮኾ ብሎ መልስ ቢሰጥው ደስ ይለው ነበር። "ለምን እንዲህ ብዬ ተሳደብኩ?" ብሎ በህሊና ጸጸትም አይጨነቅም ነበር። "በዝምታ"፣ ተሰዳ

ቢው ተሳታፊውን ማሸነፍ ይችላል። ይሁን እንጂ፤ “ዝምታ” ሁልጊዜ ወርቅ ነው ማለት አይደለም። “ዝም ማለት” እውነትን እንደመደበቅ የሚቆጠርበት ጊዜ አለ። ሰው በሚኖርበት ሕብረተሰብ ውስጥ በቤቱና እንዲሁም በቤተ ክርስቲያን አካባቢ ትክክል ያልሆነ ነገር በአንዳንድ ሰው ላይ ሲፈጸም እያየ፤ እውነቱን እያወቀ፤ በመፍራት ወይም “ለመናር” ሲል ብቻ ዝም ቢል፤ እውነትን መደበቁ ይሆናል። እውነት ባልሆነ ምክንያት ጎጂ የሆነ ነገር በሌላው ሰው ላይ ሲሠራ በትኩረት ያለአግባብ ሲፈረድበትና ሲተች ዝም ማለት፤ ውሸት ከሚያወሩት ጋር እንደመተባበር ነው።

ምላሳችንን በአግባቡ መጠቀማችንን የምናውቀው ጎጂ ያልሆነ ንግግር ባለመናገራችን ብቻ ሳይሆን፤ “ተገቢውን ቃል በተገቢው ቦታ መናገር” (ምሳሌ 15፥23) ስንችልም ነው። በመልካም አነጋገር የተሞላ አስተዋይ ሰው ከመናገሩ በፊት ያስባል፤ መቼ መናገር እንዳለበት፤ መቼ ዝም ማለት እንዳለበት ያውቃል። ዳዊት ጎጂ በማድረገው ሁሉ እጠነቀቃለሁ፤ አንደበቲም ወደ ኃጢአት እንዲመራኝ አልፈኝ ድለትም፤ ከፋ ሰዎች ባለበት ሥፍራ ምንም አልናገርም አልሁ” ይላል (መዝ. 39፥1)። ዝምታን በሕይወቱ የተለማመደው ዳዊት ዝመችታችሁ ሳላችሁ በልባችሁ አስጡ፤ ዝም በሉ” ይላል (መዝ. 4፥4)። ሁከትና ረብሻ በበዛበት ዓለም ሰውን “ዝም በል” ማለት ከጠድ ነው። አዋቂዎች እንደገለጹት፤ ሕጻን ልጅ ንግግር ለመናገር ወይም ለመቻል አንድ ወይም ሁለት ዓመት ይፈጅገዋል። በዕድሜ ከፍ ያለው ሰው ግን ዝም ለማለት 60 ወይም 70 ዓመት ይፈጅበታል ይላሉ። አንድ ጊዜ አንድ ወጣት ዝነኛው ፈላስፋ፤ ሶቅራጥስ “የንግግር ኪነ ጥበብ” እንዲያስተምረው ጠየቀው። ይሄ ወጣት በተፈጥሮው ብዙ መናገር የሚወድ ሰው መሆኑን ሶቅራጥስ ስለሚያውቅ፤ “አንተን የማስከፍልህ ሌሎች ከሚከፍሉት እጥፍ ነው” አለው። ወጣቱም በመደነቅ፤ “እጥፍ የምታሰከፍለኝ ምክንያቱ ምንድነው?” ብሎ ጠየቀው። ሶቅራጥስም ሲመልስለት፤ “ምክንያቱም አንተን የማስተምርህ ሁለት ዓይነት ሳይ ንስ ነው። አንደኛው ዝም ማለትን ሲሆን፤ ሁለተኛው ደግሞ የንግግር ኪነ ጥበብን ነው። የመጀመሪያው ከሁለተኛው የበለጠ ከጠድ ነው” አለው። መጽሐፍ ቅዱስ “...ለዝምታ ጊዜ አለው፤ ለንግግርም ጊዜ አለው” (መክብብ 3፥7) የሚለውን እውነት ባለመረዳት ዝም ማለት የሚያቅታቸው አንዳንድ ሰዎች አሉ።

ሠለሞን እንዳለው ዝም ለማለት ብቻ ሳይሆን “ለመናገርም ጊዜ አለው።” መናገር እየቻልን በአስፈላጊው ጊዜ አለመናገሩ፤ እግዚአብሔር በሰጠን ታላቅ ስጦታ አለመጠቀም ነው። ይሁን እንጂ፤ አንዳንድ ደቻችን ምን ያህል እንደምንናገር፤ ምን ያህል ጊዜ ደግሞ ዝም እንደምንል የተረዳነው አንመስልም። አንድ መለስተኛ የሆነ ተናጋሪ ሰው ከጠቅላላ ዕድሜው ውስጥ አንድ አምስተኛውን (1/5) የሚያሳልፈው በመናገር እንደሆነ እናውቃለን። ይኸውም 75 ዓመት ዕድሜ ቢኖር፤ 15ቱን ዓመታት የሚያሳልፈው በመናገር ነው። በማንኛውም ተራ ቀን አንድ ሰው በቀን በአማካኝ 18,000 ቃላት ይናገራል። ንግግሩ በጽሑፍ ቢወጣ 54 ገጽ ይወጣዋል። በአንድ ዓመት ውስጥ የተናገረው እያንዳንዱ 400 ገጽ ያለው 132 መጽሐፍት እንደሚወጣው አዋቂዎች ይናገራሉ። “ከዚህ ውስጥ ግን ምን ያህሉ የማይረባ፣ ሌላውን የሚጎዳ፣ መንፈሳዊ ሕይወታችንን የሚያጎድፍ ይሆን? ወይም ከዚህ ውስጥ ምን ያህሉ የሚጠቅምና ሌሎችን የሚያንጽ ይሆን?” ብለን እንጠይቅ ይሆን? አማኝ ማወቅ ያለበት እውነት ቢኖር፤ በዕድሜው ዘመን ሙሉ የተናገረው፤ አንድ ቀን በእግዚአብሔር ፊት የሚነበብ መሆኑ ነው። “በእውነት እላችኋለሁ፤ ሰዎች በሚናገሩት ምንም ጥቅም በሌለው ከንቱ ቃል ሁሉ በፍርድ ቀን መልስ ይሰጡ በታል። ምክንያቱም ከቃልህ የተነሳ ይፈረድላል፤ ከቃልህም የተነሳ ይፈረድብሃል” ይላል (የማቴ. 12፥36-37)።

ዝምታ ጠቃሚ የሚሆንበት ጊዜ እንዳለ ግልጽ ቢሆንም፤ “ዝም” ማለት ከጠድ የሚሆንባቸው አንዳንድ ሰዎች አሉ። አንድ ጊዜ አንዲት ብዙ መናገር የምትወድ ሴት ለምርመራ ሀኪሟ ዘንድ ሄደች። አንዴ መናገር ከጀመረች ማቆም የማትችል መሆኗን የሚያውቀው ሀኪሟ፤ ብዙ ጊዜ ሀኪሞች በሽተኛቸውን ሲመረምሩ እንደሚያደርጉት፤ “እስቲ ምላስሽን አውጧ፤ አ! አ! በይ” አላት። ሴትየዋም እንደታዘዘችው ምላሷን አወጣች። የሴትየዋን ምላስ በመመርመር ፈንታ፤ መጣሳት ያለባትን መድኃኒት መጻፍ ጀመረ። ጽፎ ከጨረሰ በኋላ “ይበቃል! አፍሽን ክደኝ። ይኸውልሽ ከፋርማሲ ይሄን መድሐኒት ግዢ” ብሎ የጻፈውን ወረቀት ሰጣት። ሴትየዋም ተበላጭታ “ዶክተር! ምላስሽን አውጧ አልከኝ እንጂ፤ መቼ ምላሴን አየኸው? መቼ መረመርኸኝ?” አለችው። ሀኪሙም “አያስፈልግም፤ ምላስሽን

አውጪ ያልኩሽ፣ ወረቀቱን ጽፈ እስከጨርሰ ድረስ ዝም እንድትይ ብዬ ነው" አላት። እንደዚች ሴት ዝም ግለት የሚያስቸግራቸው ሰዎች አጋጥመውናል። እንኳን ሰው እግዚአብሔርም ዝም የሚልበት ጊዜ እንዳለው እናውቃለን። መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ስለ ዝምታው የመስከሩ ብዙዎች አሉ። ዕንባቆም 'አቤቱ! እኔ ሴጃሽ የግትብግው አስከ መቼ ነው?' (ዕንባ. 1፥2) ብሎ ጠይቀታል። ኢዮብም 'አረ ተበደለሁ ብዬ ብረኝ የሚሰግኝ አላገኘሁም' (ኢዮብ 19፥7) ይላል። እንዲሁም ዳዊት 'አምላኬ! አምላኬ! ለምን ተውሽኝ? ለዕርዳታ በብርቱ በምራሽበት ጊዜ ሲለምን ከእኔ ራትህ?' (መዝ. 22፥1) ይላል። ይሄ ሁሉ የእግዚአብሔርን ዝምታ ያሳየናል።

እግዚአብሔር በዝምታ የሚያምን ይመስላል። ዝም እንዲሉ ካዛቸው ሰዎች መካከል አንደኛው ሕዝቅኤል ነው። "...ወደ ቤትህ ሂድ፣ በርህንም ዘግተህ ተቀመጥ" አለው (ሕዝ. 3፥24)። ሕዝቅኤል እግዚአብሔር ለአገልግሎት ሲጠራው "ይህን ዓይነት ትዕዛዝ ይሰጠኛል" ብሎ አልገመተም ነበር። ምናልባት ከንጉሥ ጋር ዝታ እየቆረሰ፣ በዓለም ታዋቂና ዝነኛ ሆኖ በክብር እንዳገለገለው እንደ ኢሳያስ፣ እንዲሁም በባቢሎን ግዛት ውስጥ ስልጣን ኖሮት ግብተኛ ደር እንደቻለው እንደ ዳንኤል የሚያገለግል ሳይመስለው አልቀረም። እግዚአብሔር ሕዝቅኤልን እንዲያደርግ የጠየቀው ግን፣ ሌላ ነገር ሳይሆን፣ በሩን ዘግቶ ዝም ብሎ እንዲቀመጥ ብቻ ነበር። ሕዝቅኤል ትዕዛዙ ባይገባውም፣ ሞኝነት ቢመስለውም፣ እግዚአብሔር እንዲያደርግ ያዘዘውን አደረገ። በሩን ዘግቶ ለብቻው ተቀመጠ። "እግዚአብሔር እንዲህ ይላል" ብሎ ለሕዝቡ የሚያስተላልፈው መልዕክት አልተሰጠውም። እንዲያውም ምንም እንዳይናገር እግዚአብሔር ከልክሎት ነበር። "ይህን ዐመጸኛ ሕዝብ ግሰጠንቀቅ እንዳትችል አንደበትህ እንዲተሳሰር አደርገዋለሁ" አለው (ሕዝ. 3፥26)። ሕዝቅኤል ከውጪም ሆነ ከውስጥ የሚሰማው ምንም ዓይነት ድምጽ አልነበረም። በሕይወቱ ፍጹም ጸጥታ የሆነበት ጊዜ ነበር። እግዚአብሔር "ና ውጣ! ይበቃሃል!" እስከሚለው ድረስ በትዕግስት ቤቱን ዘግቶ ጸጥታ ተቀመጠ።

የሕዝቅኤል የዝምታ ጊዜ በዚህ አላባቢታም። ሁለተኛ ረጅም የዝምታ ጊዜ ነበረው። 'ራሳህን በገመድ አሰረህ በአደባባይ በቀኝ ጎንህ

ብቻ ባትገባበጥ ለ390 ቀናት ተኛ፣ ያንን ስትጨርስ ለ40 ቀናት በግራ ጎንህ አሁንም ባትገባበጥ ተኛ" አለው (ሕዝ. 4፥4-6)። ሕዝቅኤል በጠቅላላው 430 ቀናት በአደባባይ ታስሮ ተኛ። በነዚህ ቀናት ውስጥ ምንም ዓይነት በቃላት የሚገለጥ መልዕክት ለሕዝቡ ሳያስተላልፍ ጸጥታ ብሎ ተኛ። ኢሳያስ በእስራኤል ሕዝብ ፊት ቆሞ በተለይ በኢሳያስ ምዕራፍ 53 ላይ የተጻፈውን ትንቢት በታላቅ ድምጽ ሲተነብይ እግዚአብሔርን እንዳክበረው፣ በዚያው መጠን ሕዝቅኤልም እግዚአብሔር በነገረው መሠረት ለ430 ቀናት ምንም ሳይናገር በአደባባይ ጸጥታ ብሎ በመተኛቱ እግዚአብሔርን እንዳክበረው እርግጠኞች ነን። በዚህም በመናገር ብቻ ሳይሆን፣ ዝም በማለትም ሰው እግዚአብሔርን ማክበር ወይም ማገልገል እንደሚቻል እንረዳለን። እኛንም እግዚአብሔር "ዝም ብላችሁ፣ አርፋችሁ ተቀመጡ" የሚለን ጊዜ አለ። ካለን፣ አርፈን እንቀመጥ። በመሯሯጥ ከምናከብረው የበለጠ በዝምታችን እናከብረዋለን። እግዚአብሔር "ዝም በሉ" ካለን፣ እንደሚጠቅመን አውቆ ነውና "እሺ!" ብለን እንታዘዘው። "ዝምታ" ብዙ ይጠቅመናል።

4.1. ዝምታ የማስታወስ ችሎታችንን ያዳብራል

እንደምናውቀው ንግግራችን አብዛኛውን ጊዜ የሚያተኩረው በራሳችን ላይ ነው። ቅሬታችንን የምንገልጽበት፣ የምናገረመርምበት፣ ቁጣችንን የምንገልጽበት፣ በጠቅላላው ስለ ራሳችን የምንናገርበትና እንዲሁም ራሳችንን የምናዳምጥበት መንገድ ነው። ምን ጊዜም ራሳችንን መስማት አይሰለብንም። ብዙዎቻችን ጸጥታ ብለን የምናስብበት የጥሞና ጊዜ የለንም። ሌላው ቀርቶ በጸሎታችን ጊዜ እንኳን "ጸጥ" የምንልበት ጊዜ የለንም። በእግዚአብሔር ፊት ሁልጊዜ እንናገራለን። እግዚአብሔር በውስጣችን እንዲናገረን ዕድል አንሰጠውም። ስልክ አንስተን ስንደውል፣ ሌላው መስመር ላይ ሰው መኖሩን ሳናረጋግጥ ዝም ብለን ማውራት እንጀምርም። መኖሩንም የምናረጋግጠው በመናገር ሳይሆን፣ ዝም በማለት ወይም በማዳመጥ ነው። የታወቀው ጆርጅ ሙላር 'ከጸሎት ጊዜ ውስጥ በጣም ጥና ነው ብዬ የምለው ከፍል፣ አሜን' ብዬ ጸሎቴን ከደመደምኩ በኋላ ጸጥታ ብዬ የማሳልፈው አሰራ አምስት ደቂቃ ነው" አለ። ዝም ስንል፣ እግዚአብሔር በውስ

ጣችን ሲናገረን ማዳመጥ እንችላለን። ዝም ስንል፣ ያ ወቅት ወደ ጓላ መለስ ብለን በመመልከት ሕይወታችንን የምንመዝንበት፣ ያበላሸነውን የምናደባት፣ ከየት ተነስተን የት እንደደረሰን የምንመረምርበት ጊዜ ይሆንልናል። በዚህ ውስጥ የእግዚአብሔርን ደግነትና ቸርነትም ማስታወስ ያስችለናል። በሕይወታችን ፈጽሞ መርላት የማንፈልጋቸው ነገሮች አሉ። በዝምታ አንዳንዶቹን ማሳሰብ እንችላለን። በዝምታ ውስጥ እግዚአብሔር በሕይወታችን የሰጠንን ራዕይ መመርመር እንችላለን።

4.2. ዝምታ ምስጢራዊ የሆኑትን ነገሮች እንድናይ ይረዳናል

ጊዜ አግኝተን በዝምታ ውስጥ ስንሆን፣ የእግዚአብሔርን የእጆቹን ሥራ መመልከትና መመርመር ስንጀምር፣ የምንናገረውን እስከ ናጣ ድረስ በአድናቆትና በመገረም እንሞላለን። የእግዚአብሔር ቅድስና ለሰው አዕምሮ የሚተልቅ ምስጢር ነው። ኢሳያስ ስለ እግዚአብሔር ታላቅነት ሲናገር፣ “ንጉሡ ያዝያን በሞተበት ዓመት እግዚአብሔርን በረጅምና ከፍ ባለ ዙፋን ላይ ተቀምጦ አየሁት። የልብሱም ዘርፍ መቅደሱን ሞልቶት ነበር። ሱራፊልም ከእርሱ በላይ ቆመው ነበር...” ይልና ዝቅ ብሎ “...ከንፈርጄ የረከሱብኝ ሰው በመሆኔ ከንፈርጄቸውም በረከሱባቸው ሕዝብ መካከል በመቀመጤ ዓይኖቼ የሠራዊትን ጌታ ንጉሡን እግዚአብሔርን ስለ አዩ ጠፍቻለሁና ወዮልኝ! አልሁ” ይላል (ኢሳ. 61፥5)። የእግዚአብሔርን ቅድስናና ክብር ለማየት እንድንችል፣ እግዚአብሔር በሚገኝበት ጊዜና ቦታ ዝም ብለን እንድንቀመጥ የሚያስፈልግበት ጊዜ አለ።

4.3. ዝምታ ራስን የመግዛት ኃይል ይሰጠናል

በማስተዋል የሚደረግ ወቅታዊ “ዝምታ” የትልቅነትና የአሸናፊነት ምልክት ነው። ኢየሱስ እንዲፈረድበት በጸላጦስ ፊት በቀረበበት ጊዜ፣ ጸላጦስ ኢየሱስን በጥያቄ ያጣድፈው ነበር። ኢየሱስ ግን ከዝምታ በስተቀር ምንም መልስ አልሰጠውም ነበር። እንዲሁም በመስቀል ላይ በተንጠለጠለበት ጊዜም በዚያ የተሰበሰበው ሕዝብ “እምላክ ከሆንክ ራስህን ከመስቀል አውርድ” እያሉ ሲቀልጹበት፣ ምንም ዓይነት መልስ አልሰጣቸውም። እኛም “ዝምታን” እንደ መሣሪያችን

አድርገን መጠቀም የሚያስፈልገን ጊዜ አለ። ሲሰድቡን፣ ያላደረግኩትን አደረጉ ሲሉን፣ ያልሆነውን ሆኑ ሲሉን፣ ስማችንን በጭቃ ሲቀቡት፣ ያለአግባብ ሲያዋርዱን፣ ዝምታን መሣሪያ አድርገን እንጠቀምበት። አንዳንድ ጊዜ ከቃላት ይልቅ “ዝምታ” የበለጠ ኃይል እንዳለው የታወቀ ነው። *ገሰግይ በታች ለሆነ ነገር ሁሉ ጊዜ አለው፣ ዝም ለግለት ጊዜ አለው፣ ለመናገርም ጊዜ አለው...* (መክብብ 3፥7) ። ዝም ማለት በሚያስፈልግበት ጊዜ ካቃተን እግዚአብሔር ዝም የምንልበትን ፀጋ እንዲሰጠን ልንጸልይ ይገባል።

ከመናገራችን በፊት አስቀድመን ማሰብ በንግግራችን ሌሎችን ከመጥፋት ይጠብቀናል። “ደጋግ ሰዎች ከመናገራቸው በፊት ያስጠሉ፣ አመጸኞች ግን በችኮላ ከቶ ቃል ይናገራሉ” ይላል (ምሳሌ 15፥28)። ፕሉትርክ የተባለ ምሁር ደግሞ ብዙ ስለሚናገሩ ሰዎች እንዲህ አለ፣ “ከመናገራቸው ብዛት መወደድ የሚፈልጉ፣ ይጠላሉ። እናስደስታለን ብለው ሲጠብቁ ይሰለገሉ። እንደነቃለን ብለው ሲጠብቁ፣ መሳቂያ ይሆናሉ። እንደነዚህ ዓይነት ሰዎች ወዳጆቻቸውን ሲጎዱ፣ ጠላቶቻቸውን ደስ ያሰኛሉ፣ በመጨረሻም ራሳቸውን ያጠፋሉ።” በአሁኑ ጊዜ የብዙዎች ችግር፣ ሳያስቡ የመጣላቸውን ሁሉ መናገራቸው ነው። በዚህም ምክንያት ምላሳቸው ሊፈውስ ሲገባ እያቆሰና እያደግ እንዲሁም የብዙዎችን ሕይወት፣ ቤትና አገልግሎት እያፈረሰ ነው።

5. ምላሳችን ምንና ምን ያካተተ ነው?

ምላሳችን ብዙ ነገር ያካትታል። ከብዙዎቹ መካከል አራቱን ብቻ ከዚህ ቀጥለን እንመለከታለን።

- (1) በሌላው ላይ መፍረድ (Judging);
- (2) ሁኔታን ለይቶ ለማወቅ ጥያቄ መጠየቅ (Discerning);
- (3) መገሰጽና (Reproving);
- (4) ስም ማጥፋት ወይም ስድብ (Reviling) ነው።

5.1. ምላሳችን በሌላው ላይ “ጥፍርድ ቃል” (Judgment) ይናገራል፤

መጽሐፍ ቅዱስ በግልጽ ቢያስጠነቅቅም፣ ብዙዎቻችን በማወቅም ሆነ ባለማወቅ፣ በሌላው ሰው ላይ ጥፍርድ ቃል የምንናገርበት ጊዜ

አለ። በእናንተ ላይ እንዳይፈረድባችሁ በማንም ሰው ላይ አትፍረዱ፤ ምክንያቱም በሌሎች ላይ በምትፈርዱበት ዓይነት በእናንተም ይፈረድባችኋል፤ እንዲሁም በምትሰፍሩበት መስፈሪያ ይሰፈርባችኋል። በአንተ ዐይን ያለውን ገንድ ላታይ ስለምን በሌላው ሰው ዐይን ያለውን ጉድፍ ትመለከታለህ? ይላል (የማቴ. 7፡1-3)። በመንፈስ ቅዱስ የሚመራ ብርቱ ክርስቲያን በሌላው ላይ አይፈርድም። ይሁን እንጂ፤ ሌላውን የመመርመር ወይም የመለየት ችሎታ እንዳለው መጽሐፍ ቅዱስ ይናገራል። መጽሐፍ ቅዱስ “በማንም ላይ አትፍረዱ” ስለሚል፤ መፍረድ ባንፈልግም፤ አልፎ አልፎ በሌላው ላይ ስንፈርድ ራሳችንን እናገኘዋለን። ምክንያታችን “መፍረድ” ምን እንደሆነ ካለ መረዳታችን ይሆን? “መፍረድ” አስተያየት ከመስጠት የተለየ መሆኑን ብዙዎቻችን አናውቅም። “አስተያየትን ሰጠሁ እንጂ አልፈረድኩም” ብለን የምንከራከርበት ጊዜ አለ። በዚህ ዓይነት “አስተያየት የሰጠን” መስሎን ላናውቀው በሌሎች ላይ የምንፈርድበት ጊዜ አለ። ለመሆኑ “መፍረድ” ማለት ምን ማለት ነው?

ምሳሌ 1:- አንድ አማኝ ቤተሰቡን ይዞ ከቤተ ክርስቲያን ሲመለስ በልቡ ውስጥ የሚሰማውን ስሜት እንዲህ ሲል ገለጸ። “በቤተ ክርስቲያናችን ውስጥ ምንም ዓይነት ዕድገት አላይም። ለአለማደጋችን ምክንያት የሆነ አንድ ትልቅ ችግር መኖር አለበት። ፓስተሩ ራሱ በትዳሩ ውስጥ የራሱ የሆነ ችግር እያለበት ለምን ይሰብካል? የሚሰሩ አለባበስ በብዙ ክርስቲያኖች ላይ ጥያቄን እየፈጠረ መጥቷል። አሰባ በኩ ደግሞ በገንዘባቸው ቤተ ክርስቲያኒቷን በጣም የሚደግፉትን አንዳንድ የቤተ ክርስቲያኒቱን አባሎችን እያሰናከለ ነው ይባላል” አለ። ይሄ ሰው ይህን ዓይነቱን ቃል ሲናገር መፍረዱ ነው? ወይስ ቤተ ክርስቲያኒቱ ምን እንደጎደላት ለማወቅ ፊልን የተናገረው ንግግር ነው? የሰውየው ንግግር እውነቱን ለማወቅ የተናገረው ሳይሆን፤ የፍርድ ቃል እንደሆነ ግልጽ ነው።

በሌላው ላይ የሚሰነዘር የፍርድ ቃል ምንድነው? በአዲስ ኪዳን የተጠቀሰው የግሪኩ ቃል፤ በሰው ሁኔታና እንቅስቃሴ ላይ ያተኮረ ፍርድ ነው ይለዋል። “ከራሽ” የሚለው የግሪክ ቋንቋ ትርጉሙ ፍርድ ማስተላለፍ፤ ብያኔ መስጠት፤ በግል አስተያየትም ሆነ በሕግ በሌላው ላይ መፍረድ፤ መወሰን ማለት ነው። ያለአግባብ በሌላው መፍረዳችን

ለመሆኑ በምን ይታወቃል? ፈራጅ ሰው፤

1. ጠለቅ ብሎ የሌላውን ሰው አቋም ሆነ ችግር ሳይመለከት፤ ራሱም ተመሳሳይ ችግር እንዳለበት ሳይመረምር በሌላው ላይ ይፈርዳል። “በሌላው ሰው ላይ የምትፈርድ አንተ፤ ለራሴህ የምታመካኘው የለህም፤ ምክንያቱም በሌላው ሰው ስትፈርድ በራሴህ ላይ ትፈርዳለህ፤ አንተ በሰው ላይ እየፈረድህ ያ የፈረድህበት ሰው የሚያደርገውን ታደርጋለህ” (ሮሜ 2፡1)።
2. አስቀድሞ አቋም ይይዝና ሀሳቡን የሚደግፍለትን ጉድፍ በሌላው ላይ ይፈልጋል። “ወንድሞቼ ሆይ! እርስ በርሳችሁ አትተግሙ፤ ሰውን የሚያግ ወይም በሰው ላይ የሚፈርድ ሕግን ያግል፤ በሕግም ላይ ይፈርዳል፤ በሕግም ላይ ብትፈርድ፤ ፈራጅ መሆንህ ነው እንጂ ሕግን ፈጻሚ አይደለህም” (ያዕ. 4፡11)።
3. ሌሎች እንዲፈርዱበት በአደባባይ የሌላውን ሰው ድካም ያወራል። “በማንም ላይ አትፍረዱ፤ በእናንተም ላይ አይፈረድባችሁም፤ ሌሎችን አትጎብኩ፤ እናንተም አትጎብኩም፤ ይቅር በሉ እናንተም ይቅርታ ታገኛላችሁ” (የሉቃ. 6፡37)።

ከላይ ባየነው ትርጉም መሠረት መጀመሪያ ላይ የሰጠነው ምሳሌ ምንድነው? ሰውየው ወደ ውስጥ ዘለቅ ብሎ ችግሩን ለማወቅ በመጣ ፈንታ ከውጪ በሚያየው ብቻ የሌሎችን አዕምሮ የሚበርዝ መጥፎ ሪፖርት ወይም አስተያየት በመስጠቱ መፍረዱ ነበር።

5.2. ምሳሌችን “ሁኔታን ለይቶ ለማወቅ” (Discernment)

ጥያቄ ይጠይቃል፤

ይህንን ሀሳብ በበለጠ ለመረዳት፤ አዲስ ኪዳን የተጻፈበትን ማለትም የግሪኩ ቋንቋ በምን ዓይነት ሁኔታ እንደጠቀሰው መመልከት ይጠቅመናል። በግሪክ ቋንቋ “ሁኔታን ለይቶ ለማወቅ” (Discernment) በሦስት የተለያዩ ቃላት ተገልጿል።

- (1) “ይከማዎ” - ትርጉሙም፤ መፈተን፤ መመርመር፤ መተርጎም፤ ማጽደቅ፤ ማረጋገጥ፤ ማመልከት ማለት ነው።

(2) "አናክሪኖስ" - ትርጉሙም፤ ጥያቄ መጠየቅ፤ መመርመር፤ በጥንቃቄ መርምሮ መረዳት፤ ማጣራት፤ መፈለግ ማለት ነው።

(3) "ዲያክሪኖ" - ትርጉሙም፤ በሁለት ሰው መካከል ያለውን ልዩነት ማወቅ፤ እያንዳንዱን መለካትና መመዘን ማለት ነው።

ሁኔታን በትክክል አጣርቶ ለማወቅ የሚፈልግ ሰው፤

ሀ) በሌላው ላይ ከመፍረዱ በፊት አስቀድሞ የራሱን ሕይወት ይመረምራል። "እያንዳንዱ ሰው የራሱን ሥራ መርምሮ ይፈትን፤ ከዚህ በኋላ ራሱን ከሌሎች ጋር በማወዳደር ሳይሆን ለራሱ ብቻ የሚመካበትን ነገር ያገኛል" (ገላት. 6፡14)።

ለ) አስተያየት ከመስጠቱ ወይም ከመፍረዱ በፊት አስቀድሞ የሁኔታውን እውነተኛነት ወይም ትክክለኛነት በጥንቃቄ ይመረምራል። "የአግቢአብሔር መንፈስ ያለው ግን ሁሉን ነገር መመርመር ይችላል፤ እርሱ ራሱ ግን በግንዎ አይመረመርም" (1 ቆሮ. 2፡15)።

ሐ) በሌላው ሰው ላይ ያየውን ድካም ከሚመለከተው ሰው ጋር በግል ይነጋገራል እንጂ በአደባባይ አያወራም። "ወንድምህ ቢበድልህ አንተና እርሱ ብቻችሁን ሆናችሁ በደሉን ንገረው፤ ቢሰግህ እንደገና ወንድምህ እንዲሆን ታደርገዋለህ" (የማቴ. 18፡15)።

ምሳሌ 2:- ከቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎች አንዱ ከዕሁድ ስጥሰባ በኋላ ከጥቂት ክርስቲያኖች ጋር ሲያወራ "ባለፈው ሳምንት ፓስተሩ (መጋቢው) የሰበከው ሰብከት ፍጹም ትክክል አይደለም። መጽሐፍ ቅዱስ ከሚለው ውጪ ነው። በዚህ አርዕስት በግሌ ብዙ ጥናት ወሰጃለሁ። በሰጠው ትምህርት ፈጽሞ አልሰማም" ይላል። እዚህ ላይ ሽማግሌው መፍረዱ ነው? ወይስ "ሁኔታን ለይቶ ለማወቅ" (Discernment) የተናገረው ነው?

ሽማግሌው ከላይ የሰማውን ዓይነት አስተያየት ሲሰጥ መፍረዱ እንደሆነ ግልጽ ነው። እንዲህ ዓይነቱ አስተያየት፤ ምዕመናኑ በመጋ

ቢያቸው ላይ እምነት እንዳይኖራቸው ከማድረጉም በላይ በቤተ ክርስቲያኒቱ ውስጥ መከፋፈልን ሊፈጥር ይችላል። ከላይ የሰማውን አስተያየት በመስጠት ፈንታ "ባለፈው ሳምንት መጋቢው በሰበከው ሀሳብ ላይ ጥያቄ ስለነበረኝ ተነጋግረን የደረስንበት ውጤት እንዲህ ነው..." ቢል መፍረዱ ሳይሆን፤ አስተያየት መስጠቱ ይሆን ነበር።

ምሳሌ 3:- የቤተ ክርስቲያን አባል የሆነ አንዱን የቤተ ክርስቲያን ሽማግሌ "እከሌን ካየሁት ብዙ ጊዜ ነው። ደህና ነው ወይ? ከጸሎት ጓድ ስብሰባችን መምጣት ካቆመ ጀምሮ አይኛው አላውቅም። ከቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎች አንዳችሁ ሄዳችሁ ብትጎበኙት ጥሩ ነው" አለው። ይህን ሲል፤ መፍረዱ ነው ወይስ ሁኔታውን ለማወቅ የጠየቀው ጥያቄ፤ የሰጠው አስተያየት ነው? ሁኔታውን አጥርቶ ለማወቅ የተናገረው እንጂ፤ በክርስቲያን ወንድሙ ላይ ለመፍረድ የተናገረው እንዳልሆነ ግልጽ ነው።

5.3. መገሰጽ (Reproving)

"መገሰጽ" የሚለው ሀሳብ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ "መዝለፍን፤ መውቀስን" ያጠቃልላል። "መገሰጽ" የሚለው ቃል በግሪክ ቋንቋ በሦስት ዓይነት መልክ ተገልጿል።

- 1) "ኤሌንቶ" - የሳተውን መንገር፤ መገሰጽ፤ መሳላቱን ማረጋገጫ መስጠት ማለት ነው።
- 2) "ኤፒቲማኦ" - ማዘዝ፤ ኃላፊነት መውሰድ ማለት ነው።
- 3) "ፓራካሊኦ" - መጠየቅ፤ ማደፋፈር፤ ይግባኝ (አቤቱታ) ማለት ማጽናናት፤ አንድ ዓይነት እርምጃ እንዲወስድ መገፋፋት ማለት ነው።

የመገሰጽ ዋና ዓላማ፤ የተሳሳተውን ወንድም በሌላ ሰው ፊት ለማጋለጥ ሳይሆን፤ ለማደስ፤ ወደ ትክክለኛው አቅጣጫ ለመመለስ ነው። ትክክለኛ የሆነ ግሳጼ፤

(ሀ) የሚገሰጸው ሰው አንድ ዓላማ አለው። ዓላማውም የሳተውን ወንድም በምክር ከሳተበት አቅጣጫ ለመመለስ ነው። ጳውሎስ ቲቶን ሲመክረው "እንግዲህ እነዚህን ነገሮች አስተ

ያርቱ በሙሉ ሥልጣንም ያከርቱ ገሥጽምቱ ግንም አይና ቅህ አለው (ቲቶ 2፥15)

(ለ) የሚገሰጸው ሰው የሳተውን ወንድም በሚገሰጽበት ወትት በፍቅርና በእውነት ተዋልቶ መሆን አለበት። ግላጼው ከፍ ቅር ጋር ካልተረበ “ጠንካራ” ይሆናል። እንዲሁም “ፍቅር” ያለ “እውነት” ከሆነ በእውነት ላይ ግመንታት ይሆናል (ራዕይ 3፥19፣ 1ኛ ጢዋ. 5፥19-20፣ ሉቃስ 17፥3)።

(ሐ) የሚገሰጸው ሰው ክልሉን ወይም ወሰኑን ያውቃል (1ኛ ጢዋ. 5፥11፣ ይሁዳ ቁ. 9)።

5.4. ስም ግጥፋት ወይም ሲድብ (Reviling)

ምሳሌ 4:- የአንድ የቤተክርስቲያን ዲያቆን የቤተ ክርስቲያኒቱ መጋቢ ከምዕመናን የተሰበሰበውን ገንዘብ ያለአግብብ ይጠቀማል ብሎ ሰላሙኑ መጋቢውን ፊት ለፊት አነጋገረው። መጋቢው ግን “ለአንተ መልሱ መስጠት አልፈልገም” በማለት ችላ አለው። በመጨረሻ ዲያቆኑ ሁኔታውን በመግለጽ ደብዳቤ ጽፎ ለያንዳንዱ ምዕመናን በተነጸ

ይሄ ዲያቆን ስቷል ብሎ ያሰበውን መጋቢ እንደ እግዚአብሔር ቃል መገሰጽ ነው? ወይስ ወንድሙን ማውገዝ ወይም ስሙን ማጥፋቱ ነው? “የመገሰጽ ዓላማ” ከላይ እንዳየነው የሳተውን ወንድሙን ለማስተካከል እንጂ ለማጋለጥ አይደለም። ዲያቆኑ መጋቢውን ማስተካከሉ ሳይሆን ማውገዝ ወይም ማሳጣቱ እንደሆነ ግልጽ ነው። እንዲህ ዓይነቱ ሁኔታ በአግባቡ ካልተያዘ በቤተ ክርስቲያኒቷ ላይ ከፍተኛ ጉዳት እንደሚያመጣ ግልጽ ነው።

6. መንፈሳዊ ውበት እንዲኖረን፣ ከአፋችን ከፉ ቃል አይውጣ

ጳውሎስ ምላሱን በሚመለከት ነጥብ ላይ ለክርስቲያኖች ሁሉ መመሪያ እንዲሆን የሰጠው ቃል አለ። ይኸውም፣ “ከፉ ከአፋችሁ ከፉ ቃል አይውጣ፣ ነገር ግን ለሚሰሙት ጸጋን የሚሰጥና ለግንጽ

የሚጠቅም ለሰዎችም አስፈላጊ የሆነውን ቃል ተናገሩ” (ኤፌ. 4፥29) የሚል ነው። ከመናገራችን በፊት “የምናገረው ቃል ጸጋን ይሰጣል ወይ? ለግንጽ ይጠቅማል ወይ? ለሰዎች አስፈላጊ ነው ወይ?” በማለት ራሳችን እንጠይቅ። የምናገኘው መልስ “አይጠቅምም፣ አያን ጽም፣ ጸጋን አይሰጥም” የሚል ከሆነ፣ ዝም እንበል ወይም አርዕስታችንን እንቀይር። ይህንን ማድረጋችን ለብዙ ነገር ይጠቅማል።

1ኛ/ አሉባልታን ያስወግዳል። እኔና እናንተ ተጠንቅቀን ስለማንና ገር፣ አብዛኛውን ጊዜ ንግግራችን ለሰሚው ጸጋ የሚሰጥ፣ ለግንጽ የሚጠቅም አይደለም። እውነቱን ለማወቅ ብንፈልግ ብዙ ጊዜ ንግግራችን አሉባልታ ወይም ሐሜት ላይ ያተኮረ እንደሆነ እንረዳለን። አሉባልታውም አብዛኛውን እውነትነቱ ያልተረጋገጠ ወይም ውሸት ከእውነት ጋር ተደባልቆ የቀረበ ነው። አሉባልታው እውነትነት ያለው እንኳን ቢሆን በዓለም ሁሉ መታወጅ አለበት ወይ? አሉባልታን የሚያሰራጩ ሰዎች ምን ዓይነት ሰዎች እንደሆኑ መጽሐፍ ቅዱስ ሲገልጽ፣ “ከፉ ሰዎች ሐሜትን ያሰራጩሉ ሁላችንም በማነሣሣት በፍቅር የተሣሠሩትን ወዳጆች ይለያያሉ” ይላል (ምሳሌ 16፥28)። ንግግሩ በጸጋ የተዋላ፣ ለሰዎች የሚጠቅም ቃል ብቻ ለመናገር የሚፈልግ ሰው ሁልጊዜ ራሱን አሉባልታና ሐሜት ከማውራትና ከማሰራጨት ይጠብቃል።

2ኛ/ አንድነትን ያጠነክራል። ምላሳችንን መግታት ስንችል፣ ብዙ ችግሮችን እናስወግዳለን። ያዕቆብ “ለቁጣ አትቸኩሉ” ሲል፣ በአግባቡ ያልተያዘ ቁጣ በራስም ሆነ በሌላው ላይ የሚያመጣውን ጉዳት ስለሚያውቅ ነው። የባልና የሚሰጥ ግጭት፣ መለያየትና መፋታት ትልቁ ችግር፣ ብዙ ጊዜ ከሁለት አንድ ችው ወይም ሁለቱም ቁጣቸው ከመስመር በመውጣቱ ነው። ሰው ሲቆጣ፣ ሳያስብ ዝም ብሎ በመናገሩ ሌላውን ይጎዳል። ምላሽ በሰው ላይ የሚያደርሰውን ስብራት ተናጋሪው ባያውቀው፣ የተወረወረበት ሰው ያውቀዋል። ከፉ ምላሽ የባልና ሚስትን አንድነት ብቻ ሳይሆን፣ የቤተ ክርስቲያንንም አንድነት ያፈርሳል። የሚዋደዱትን ጓደኞችንም ይለያያል።

ኢገንደሊበቲክ ኢሉባትሪሽን (Evangelistic Illustration) በሚለው መጽሔት አንድ ጊዜ “የዌስሊ ባለቤትነቱ አንቀጽ ቃል ኪዳን” (Six Articles of Wesley's Covenant) በሚል አርዕስት አንድ ጽሁፍ ወጥቶ ነበር። በ1752 ዓ.ም. (እ.ኤ.አ) ጆን ዌስሊና የተወሰኑ ጥቂት ሰዎች “ሜተዲስት” የሚል ቅጽል ስም የተሰጣቸው አሉባልታን በሚመለከት አብብ ላይ ቃል ኪዳን አውጥተው ሁሉም ፈርማቸውን ካናሩ በኋላ በከፍላቸው ግድግዳ ላይ እንዲለጥፉ ተሰማሙ። ስድስቱ የቃል ኪዳን አንቀጽ እንዲህ ይላል፡

1. አንዳችን የሌላችንን ድካም አንሰማም፤ ሆን ብለንም ድካሙን አንጠይቅም።
2. አንዳችን የሌላችንን ድካም ብንሰማ፤ ሌላው አምና እንዲቀበለው አናደርግም።
3. አንዳችን ስለሌላችን የሰማንውን በአስቸኳይ በደብዳቤም ሆነ በቃል የሚመለከተው ሰው እንዲያውቀው የሰማንውን ነገር እናስተላልፋለን።
4. ቁጥር ሦስት ላይ ያለውን ሳናደርግ፤ አንድም ቃል ቢሆን ለሌላ ሰው አንነግርም።
5. ለሚመለከተው ሰው ከነገርን በኋላም፤ ከዚያ ውጪ ለማንም አንናገርም።
6. ለውጥ ያስፈልጋል ብለን በማመን ተሰብስብን ካልወሰንን፤ ከዚህ ደንቦች ውጪ ሌላ የተለየ ነገር አናደርግም።

ከፋ ምላስ ቤተ ክርስቲያንን ትዳርገን የሰዎችን አንድነት ከምንጊዜውም የበለጠ እያጠፋ ባለበት በአሁኑ ዘመን፤ ይህንን የመሰለ ቃል ኪዳን ተጽፎ በየአብያተ ክርስቲያናቱ እንዲሁም በየቤቱ ግድግዳ ላይ ቢለጠፍ ይጠቅማል ብለን እናምናለን።



ምዕራፍ ፪

መልካም ምላስ

“ተገቢውን ቃል በተገቢው ቦታ መናገር
እጅግ ያስደስታል።”
(ምላሌ 15፡23)

እንደበት የማቀሰል ኃይል እንዳለው ሁሉ የመፈወስም ኃይል አለው። መጽሐፍ ቅዱስ ጥደግ ሰው ንግዥ የሕይወት ምንጭ ነው ይላል (ምላሌ 10፡11)። ከእንደበታችን የሚወጣው ቃል ጎጂ ወይም ጠቃሚ እንዲሆን ወሳኙ የልባችን እቅም እንደሆነ ከላይ ያየው የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅስ ያረጋግጥልናል። ልቡ በበጥ ደም ታጥቦ የጸገ በመንፈስ ቅዱስ የተሞላ አማኝ፤ ከእንደበቱ የፈወሰ ቃል እንጂ ሌሎችን የሚገድልና የሚያጠፋ ቃል መውጣት የለበትም።

1. መልካም ምላስ ለሚሰማው ኃይል ይሰጣል

ከፋ ቃል ተናግረውን ያልረሳቸው ሰዎች እንዳሉ ሁሉ በጎ ቃል ተናግረውን ሁልጊዜ የምናስታውሳቸው ሰዎችም አሉን። መንፈሳችን ዝቅ ባለበት ወቅት፤ ተስፋ በቆረጥንበትና መንገዳችን ሁሉ ጨለማ በሆነበት ሰዓት፤ የማጽናኛ ቃል የሰጡንን ሰዎች ፈጽሞ አንረሳቸውም።

ከየአቅጣጫው በተወረወረብን መጥፎ ቃላት ምክንያት ስለ ራሳችን ዝቅተኛ አስተያየት በነበረን ወቅት በሰዓት ደርሰው የማደፋፈሪያ ቃል የሰጡንን አንረሳቸውም። ስለዚህ በአንደበታችን በጎ የሆነውን በመፈጸም ሌሎች በበጎ እንዲያስታውሱን ይሁን እንጂ ቃላችን በሌላው ሰው ሕይወት ውስጥ ጠባሳን የሚተው እንዳይሆን ልንጠነቀቅ ይገባል። ይህን ማለት ወዳጆችን ሲስት እያየን አንገሰጸውም ወይም ዝም እንለዋለን ማለት አይደለም። እኛም ስተን ከተገኘን በፍቅር የሚያርመንን “በበረኝ! ጎዳኝ!” እያልን የምሬት ቃል እናሰማለን ማለት አይደለም። “ተገዢውን ቃል በተገዢው ቦታ መናገር እጅግ ያስደስታል” ይላል (ምሳሌ 15፥23)። እርግጥ በሚያስፈልገው ወቅት ዝም ማለት ወዳጅን መጉዳት እንጂ መጥቀም አይሆንም። መጽሐፍ ቅዱስም ይህንን ያረጋግጣልናል። “ሰውን በሰው ለወደገለሁ ግለት ብቻ አይበቃም፤ በሚሳተፉበት ጊዜ በግልጽ መገሰጽ ይገባል” ይላል (ምሳሌ 27፥5)። አንደበታችን በሌላው ሰው ሕይወት ጥሩ ወይም መጥፎ ነገር በልቡ ሊቀርጽ ይችላልና የምንናገረውን መምረጥ ይገባል።

ከፋ ቃል የሚጎዳውን ያህል መልካም ቃልም ይጠቅማል። ሰዎች በአሉታም ሆነ በአዎንታ የተናገሩን አንዳንድ ቃል ከውስጣችን ለረጅም ጊዜ አይጠፋም። በልጅነታችን ወላጆቻችን አስተማሪዎቻችን በቅርብ የሚያውቁን ሰዎች የተናገሩን ከፋም ሆነ በጎ ቃል፤ ከአደግንም በኋላ ከአዕምሯችን አይጠፋም። በሕይወቴ ፈጽሞ ከማልረሳቸው ትዝታዎች መካከል አንደኛው የአንደኛ ክፍል ተማሪ ሆኔ የአማርኛ አስተማሪዬ፤ አቶ ለማ ስለ እኔ የሰጡት አስተያየት ነው። አንድ ቀን በምሳ ሰዓት እጃቸውን ባስታጥባቸው ምሳ ይዘዉላቸው ከመጡት ባለቤታቸው ጋር ሲያስተዋውቁኝ፤ “ይህኛ ልጅ በትምህርት ዋሃ መሰለችሽ፤ ጥይት ነች” አሏቸው። የአቶ ለማ ንግግር ውስጤን አዋቀው። እኔም ከዚያን ጊዜ ጀምሮ “ጥይት ተማሪ ነኝ” ብዬ አመንኩ። ማመን ብቻ ሳይሆን፤ ጥይትነቴን ለማስመስከር ከዚህ በፊት ከማደርገው የበለጠ ትግል ማድረግ ጀመርኩ። የአቶ ለማ ጥሩ ንግግር ለዚያን ጊዜ ብቻ ሳይሆን፤ ዛሬም ለደረሰኩበት ደረጃ ከፍተኛ አስተዋጽኦ እንዳደረገ እርግጠኛ ነኝ። አቶ ለማ በሕይወት የሉም፤ የተናገሩት ንግግር ግን በእኔ ውስጥ ይኖራል። በትጋት

ተምህርቴን እንደከታተልኩ ከድንቁርና ለመውጣት መግር ጠቃሚ መሆኑን እንዳምን ረድቶኛል። የአቶ ለማን መልካም ንግግር በሕይወቴ ፈጽሞ የማልረሳውን ያህል፤ አንዳንድ ጎጂ የሆነ ቃል የሰነዘሩ ብኝን የከፋ ሰዎች ንግግርም አልረሳም።

በንግግራቸው የጎዱኝን ከፋ ሰዎችና እንዲሁም የተናገሩኝን ከፋ ቃል፤ ከአዕምሮዬ ፍቁ ለማስውጣት ወይንም ለመርሳት የተቻለኝን ሁሉ አደርጋለሁ። በመልካም ንግግራቸው የጠቀሙኝን፤ ስደከም ያበረታቱኝን፤ ተስፋ ሰቆርጥ “አይዞህ! በርታ!” ያሉኝን በጎ ሰዎችና “ገዢ የሆነውን ቃላቸውን” ግን በሕይወቴ ፈጽሞ መርሳት አልፈልግም። ጌታ የሰጠኝ አገልግሎት ከማንም ጋር የማያገናኝ የማያጋወጥ “ድንበሬን ነክህ፤ በጎቼን ሠረቅህብኝ” የማያሰኝ ቢሆንም፤ በማይገባኝ ምክንያት በመንገዱ ላይ የተለያዩ እንቅፋት የሚዘረጉ አንዳንድ ሰዎች አሉ። እንደዚህ ዓይነት ሰዎችን በአገልግሎት ዘመኔ ሁሉ ያጣሁበትን ጊዜ አላስታውስም። ዛሬ ብቻ ሳይሆን ወደፊትም ይኖራሉ። እግዚአብሔር ትዕግሥታችንን ለመፈተን ሆኖ ብሎ ያስቀመጣቸው ይሆናልና በማጥረም ረገድ በጸጋ ልንቀበለው ይገባል። አገልግሎታችንን ለማሳካት ብዙዎች በአገልግሎታችን እንዳይጠቀሙ ለማድረግ፤ የጠብያና የሰንባላጥ መንፈስ ያለባቸው አንዳንድ ሰዎች የማያውቁብንና የማያሰውቁብን ነገር የለም። ያላወቁት ወይንም ያልተገነዘቡት ነገር ቢኖር፤ በጎቱን ቁጥር የበለጠ ጋይል የምናገኝ መሆናችንን ነው። ይህን ቢያውቁ ኖሮ፤ ዓላማቸው እኛን ለመጉዳት ስለሆነ ይተዉን ክበር። እግዚአብሔር በትክክል የጠራውን ሰው፤ ሰዎች ምንም ያህል ጥረት ቢያደርጉ ሊያጠፋት እንደማይችሉ በሕይወታችን ተለማምድን አይተነዋል። እንደ አንዳንድ ሰዎች ጥረት ቢሆን ኖሮ በአገልግሎት ላይ መቆየት ቀርቶ በሕይወትም መኖር አንችልም ክበር። ደግሞ እንዲህ ዓይነቱ በጣት የሚቆጠሩ ጥቂት ሰዎች መሆናቸው ነው። ቁጥር ሥፍር የሌላቸው፤ በአገልግሎታችን የተላወጡ፤ በምንሰጠው ትምህርት የተባረኩ ሰዎች፤ ከምንገምተውና ከምንጠብቅው በላይ የሚያበረታታ የሚያጽናና እንዲሁም የሚገነዝብ ቃል ከዓለም ዙሪያ በደብዳቤም ሆነ በስልክ ያስተላልፋልናል። “አይዟችሁ! በርታ! እንጸልይላችኋለን” የሚለው የማበረታቻ ቃላቸው ምን ያህል ጉልበት እየሰጠን እንደሆነ የምንገልጽበት ቋንቋ ያገሰናል። ለረጅም ጊዜ በገንዘባቸው በጸሎታቸውና በምክራቸው ሰጠው ሰጠውን

በታማኝነት ከጎናችን ስለቆሙት ሰዎች እግዚአብሔርን እናመሰግናለን።

2. መልካም ምላሽ ተገቢውን ቃል በተገቢው ጊዜ ይናገራል

ጠቢቡ ሠለሞን “ተገቢውን ቃል በተገቢው ቦታ መናገር እጅግ ያስደስታል” (ምሳሌ 15፡23) ይላል። “ተገቢውን ቃል በተገቢው ቦታ መናገር” እንዴት ዓይነት ይሆን? መጠንን በሚያስፈልግ ሰዓት የሚሰበር፣ መገሰጽ በሚገባ ጊዜ የሚያሞካሽ ቃል መናገር፣ ተገቢ የሆነውን ቃል በተገቢው ጊዜ መናገር አይደለም። አንዳንድ ሰዎች ለተጠየቁት ጥያቄ ትክክለኛ መልስ በአስፈላጊው ጊዜ ወቅታዊ የሆነ አስተያየት የመስጠት ልዩ ችሎታ አላቸው። ሦስተኛው ልጃችን ዮሴፍ በልጅነቱ ፈጣን የሆነ ትክክለኛ መልስ የመስጠት ችሎታ ነበረው። በልጅነቱ ብዙ ጊዜ ምግብ አልበላም እያለ ስለሚያስቸግር አንድ ቀን “አንተ ልጅ ለምንድነው ይህን... ያን ምግብ አልበላም እያልክ የምታስቸግረው? ምግብ አጥተው ሰንቶቼ እንደሚራቡ ታውቃለህ?” አልነው። እርሱም ረጋ ብሎ “መብላት የማልፈለገውን ነገር እንደበላ ከምታስቸግሩኝ ለምን ለእነርሱ ወሰኖችሁ አትሰጧቸውም?” በማለት የሚገርመንን መልስ ሰጠን። አንዳንድ ጊዜ፣ ሰዎች ቅር የሚያሰኝ ቃል ተናግረውን፣ በወቅቱ አስፈላጊውን መልስ ሳንሰጥ ሁኔታው ካለፈ በኋላ “እንዲህ ሲለኝ፣ እንዲህ ብዬ ለምን መልስ አልሰጠሁትም?” ብለን የሚቆጩን ጊዜ አለ። አንዳንድ ሰው ግን ለሁኔታው ወይም በወቅቱ ትክክለኛ የሆነ መልስ፣ ሳይውል ሳያድር የሚሰጡት መልስ ወዲያው የሚመጣቸው አንዳንድ ሰዎች አሉ። ከነዚህ መካከል አንደኛው በቅርብ የማውቀው ድፋባቸው ነው (ትክክለኛ ስሙ አይደለም)። ድፋባቸው አንድ መሥሪያ ቤት ተቀጥሮ ሲሠራ ምክንያት እየፈለገ የሚጨቃጨቀው አለቃ ነበረው። ድፋባቸው “ሥራዬን በድንብ ከሠራሁት ምክንያት እየፈለጋችሁ አትንኩኝ” የሚል ሰው ነበር። አለቃውም ስለ ድፋባቸው ኃይለኛነት፣ ወይም “አትንኩኝ” ባይነት ከሌሎች ሰዎች ቀደም ሲል ስለሰማ፣ ሥልጣኑን ለማሳየት ምክንያት እየፈለገ ይተናኮሰው ነበር። አንድ ቀን ድፋባቸው አለቃውን መጻፊያ እርሳስና ላሊስ እንዲሰጠው

ጠየቀ። አለቃውም የተጠየቀውን በመስጠት ፈንታ እየተነሳነ፤ “በቅርቡ ሰጥቼህ አልነበረም እንዴ? ምን አደረግኸው? በላኸው እንዴ?” አለው። የአለቃው አነጋገር ባያስደስተውም ድፋባቸው ወዲያው በእርጋታ፣ “አኦይ፣ እስካሁን ድረስ እርሳስና ላሊስ የሚያስጠላ ረሃብ ላይ አልደረስኩም።” በማለት መለሰለት። አለቃውም የጽሕፈት መሣሪያ ከሚታዘዝበት የመሥሪያ ቤቱ መጋዘን በማስመጣት “ይኸውልህ እንካ! ይበቃሃል?” አለው። ድፋባቸውም “ይህን ሰው ማስተማር አለብኝ” ያለ ይመስላል፤ “አዎን! ካልበላሁት ይበቃኛል!” አለው።

በሌላ ጊዜ ደግሞ ድፋባቸው ትንሽ ሰላመመው፣ አለቃውን “አሞኛል ሆስቲታል ልሂድ ፈቃድ ሰጠኝ” ብሎ ጠየቀው። አለቃውም ሳያመው “አመመኝ” የሚል መስሎት በመጠራጠር፣ “ያመመህ ምንህን ነው? እንዴት ያደርግሃል?” ብሎ ጠየቀው። እንደተጠራጠረው ስለገባው ቀጥተኛ መልስ በመስጠት ፈንታ “ሃመሚን ለአንተ ከነገርኩህ ለሀሲሙ ምን ልነግረው ነው?” ብሎት ከከፍሎ ወጣ። እንዲሁም አንድ ቀን ድፋባቸው የሥራ ዴስኩ ላይ ሆኖ ምድብ ሥራውን ሲሠራ፣ ሁለት የሥራ ባልደረቦቹ ተጣልተው በባክስ ይደባደቡ ነበር። በመካከል ገብቶ ጠቡን ለማብረድ በመሞከር ፈንታ ቁጭ ብሎ ሥራውን ይሠራ ነበር። አለቃው ድብድቡን ሰምቶ ሮጦ ሲመጣ፣ ሁለቱ ሲደባደቡ ድፋባቸው ግን ምድብ ሥራው ላይ ቁጭ ብሎ ሲሠራ አየውና ተቆጥቶ “እንዴ! በማስታረቅ ፈንታ ሲደባደቡ ቁጭ ብለህ ታያለህ እንዴ?” ብሎ ጠየቀው። ፈጣን መልስ የመስጠት ችሎታ ያለው ድፋባቸው ለአለቃው፣ “ከቀጠር የተሰጠኝ የሥራ ዝርዝር ውስጥ የተጣላ ማስታረቅ” የሚል አለበት እንዴ?” አለው። ከላይ እንዳየነው እንደ ድፋባቸው ጥሩም ሆነ መጥፎ፣ ፈጣን የሆነ መልስ መስጠት የሚችሉ ልዩ ችሎታ ያላቸው አንዳንድ ሰዎች አሉ። ከላይ ያየናቸው መልሶች “ትክክል ናቸው” ማለታችን ሳይሆን፣ አንዳንድ ሰዎች ወቅታዊ የሆነ መልስ የመመለስ ችሎታ እንዳላቸው ለማሳየት ብቻ ነው።

ሠለሞን “ተገቢውን ቃል በተገቢው ቦታ መናገር እጅግ ያስደስታል” (ምሳሌ 15፡23) ሲል፣ ተገቢ የሆነው ቃል እንዴት ይታወቃል? ብለን መጠየቃችን አይቀርም። “ተገቢውን ቃል በተገቢ ቦታና

ጊዜ በመናገር ከሚደነቁት መካከል ተወዳዳሪ የሌለው ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። በመስቀል ላይ ሆኖ የተናገራቸው ንግግሮች እንዲሁም የሃይማኖት መሪዎች በሃገር ሊያጠምዱት ለጠየቁት ጥያቄዎች የሰጣቸው ረቂቅ የሆኑ መልሶች የሚደነቁ ናቸው። ተገቢውን ቃል በተገቢው ጊዜና ቦታ መናገራችንን የምናውቀው በንግግራችን ፍሬ ወይም ውጤት ነው። ተገቢውን ቃል በተገቢው ቦታና ጊዜ ከተናገርን፤ ንግግራችንን በሚሰጣው ሰው ሕይወት ውስጥ እውነተኛ የሆነ ለውጥ ማምጣት ይቻላል። በተገቢው ጊዜ የተናገርናቸው ተገቢ ንግግሮች ከሰሙት ሰዎች አዕምሮ ለዓመታት ጨርሶ አይጠፋም። እኛ ተናጋሪዎቹ ብንረሳው፤ የሰሙን ሰዎች ግን ጨርሶ አይረሱትም። “ከብዙ ዓመት በፊት ያስተማርከው፤ የሰጠከው፤ የመከርከኝ ቃል ሕይወቴን ለውጦታል፤ እስከ ዛሬ ድረስ ከአዕምሮዬ አይጠፋም” የሚሉን ብዙ ሰዎች አጋጥመውኛል። እኔ በበኩሌ ምን ብዬ እንደተናገርኩ አብዛኛዎቹን ረስቼአቸዋለሁ።

“ተገቢውን ቃል በተገቢው ጊዜና ቦታ ለመናገር” የንግግር ችሎታን ወይም ጥበብን አይጠይቅም። አንዳንድ ሰዎች ቃላት እየመረጡ ለጆሮ የሚጣፍጥ ንግግር ማድረግ ይችላሉ። ንግግራቸው ግን የሰውን ሕይወት የሚለውጥ፤ የሚያጽናና፤ በተስፋ የሚሞላና የሚባርክ ላይሆን ይችላል። በበኩሌ መንፈሴን ከፍ ያደረጉት ያጽናኝና ያበረታቱኝ ብዙ ደብዳቤዎች አግኝቼአለሁ። በድሮም ብዙ ተጽናን ቻለሁ። ከሁሉም የበለጠ የማልረሳው አለ። በአገልግሎቴ ያለብኝን ትግል፤ አልፎ አልፎ የሚሰማኝን ብቸኝነት በቅርብ የሚያውቅ ወንድም፤ አገልግሎቴን ለመርዳት በየወሩ ከሚልከው ቼክ ጋራ፤ በትንሽ ወረቀት አንዳንድ ሰዕሎችን እየሳለ፤ “በርታ! አይጠህ! ጋሼ ብረቱ” እያለ የሚልክልኝ ወቅታዊ የሆነ የማበረታቻ ቃል፤ በአሥር ገጽ ኩትጻፈ ደብዳቤ የበለጠ ኃይል ነበረው።

ተገቢውን ቃል በተገቢው ጊዜና ቦታ በማግኘት ከሠዘናቸው የተጽናኑ፤ ከተስፋ መቁረጥ ስሜት ውስጥ የወጡ ብዙዎች አሉ። አንድ ጊዜ በአንድ አጥቢያ ቤት ክርስቲያን ውስጥ በታማኝነት ለብዙ ዓመት የሰጠው ትምህርት እስተማሪ ሆኖ በትህትናና በቅንነት የሚያገለግል በዕድሜው ጠና ያለ ሰው ነበር። አንድ ቀን የመጋቢው ሚስት በመገፈስ ቅዱስ አሳላጪነት፤ በታማኝነት ስለሚሰጠው አገልግሎት አመ

ሰጥና አጭር ደብዳቤ ጽፋ ላከችለት። በዚያን ወቅት ያ ሰው በቅርቡ ጡረታ የወጣበት ጊዜ ስለነበረ፤ ልቡ በሀዘን የተሞላበት ጊዜ፤ እንደጥ ልጁ አካባቢውን ለቃ ርቃ በመሄድ ብቸኝነት የተሰጣው፤ ስለወደፊት ሕይወቴ ሲያስብ ጨለማ ሆኖ የታየው ጊዜ ነበር። የጻፈችለት ደብዳቤ ይህን ያህል በጥሩ ቃላት ያሸበረቀ፤ መገሳ የሞላበት ሳይሆን ተራ ደብዳቤ ቢሆንም፤ መጽናናት ከምንጊዜውም የበለጠ በሚያስፈልገው ሰዓት የደረሰው በመሆኑ፤ ልዩ የሆነ ኃይል ሰጠው። ከአንድ ዓመት በኋላ ያ ደብዳቤ በሕይወቴ ውስጥ ያደረገለትን ሲገልጽ፤ “በሕይወቴ ተስፋ ስቆርጥ፤ ሳዝን ያን ደብዳቤ ከአስቀመጥኩበት ሥፍራ አውጥቼ እንደ ገና አዝዋለሁ” በዚያም ውስጥ ልዩ የሆነ መነቃቃትና መጽናናት አገኝቦታለሁ” አለ።

በሌላ ጊዜ ደግሞ ከላይ የጠቀስናት ሴት “ተገቢ የሆነውን ቃል በተገቢው ጊዜና ቦታ ስትናገር እናያታለን። በዚያው አጥቢያ ቤት ክርስቲያን ከሰገበት አምልኮት በኋላ አማኞች ለሻይና ለቡና ሲሰበሰቡ፤ በካንሰር በሽታ ተይዛ የምትሰቃይ ሚስት የነበረችውን አንድ ሰው ቀረብ ብላ ማነጋገር ጀመረች። በተፈጥሮው ሩፅሩህ ሰው ቢሆንም፤ የሚሰጣውን የውስጥ ስሜት ገልጾ መናገር የማይችል ሰው ነበር። ይሄም ባህሪው ከሚስቱ ጋር ሲያቀራርበው እንደማይችል አወቀች። ሚስቱ የምትወስደው የኪሞቴራፒ ሕክምና ሲከብዳት ብዙ እየከፋት ታለቅላለች። ሚስቱ በዚህ ሁኔታ ውስጥ ስትሆን፤ ምን ማለት እንዳለበት ሰላወቀ ፍጹም ግራ ግብት ያለው ወቅት ነበር። በዚያ በቡናና በሻይ ሰዓት፤ የሰዎች ጩሽት በጠባብነት ሥፍራ፤ በዚያ አጭር ጊዜ፤ ሀዘን ውስጡን ለጥደሽው ሰው ምን ብላ መናገር እንዳለባት ግራ ገብቷት ነበር። ምን ያህል እንዳዘነችለት በሁኔታዋ ገልጾ፤ “አሁን በዚህ አጭር ጊዜና ጫጫታ በጠባብነት ሥፍራ ብዙ ቃል ልንገርህ አልችልም” እቤት ና ብዬ ብልህም እንደማትመጣ አውቃለሁ። ስለሆነም ባለችኝ አጭር ጊዜ የምንገርህ ነገር ቢኖር፤ ሚስትህ ሆድ ብደት ስታላቅስ ምንም ሳትናገር፤ እጅን ብቻ ያዛት። ምን ብዬ ሳጽናናት ብልህ አትጨነት። እቶፋትና የፈለገችውን ያህል እንድታላቅስ ነጻነት ሰጣት” አለችው። ያን ሰው ሚስቱ እስከትሞት ድረስ ያጸናውና ያቆመው ያ ምክር ነበር። በሰው ሕይወት ውስጥ ይህን የመሰለ ለውጥ ለማምጣት የሚፈልግ ክርስቲያን ሁሉ፤ አልፎ አልፎ

መንፈስ ቅዱስ ወደ ልቡ ላመጣቸው ሰዎች “የማነቃቂያና አይዞህ! አይዞህ!” የሚል ቃል መስጠት ትልቅ አገልግሎት ይሆናል። በእግዚአብሔርም ፊት ትልቅ ዋጋ አለው። ክርስቲያኖች እርስ በርሳቸው የቃላት ጦርነት ከሚያካሂዱ ተገዢውን ቃል በተገዢው ሰዓት፣ በተገዢው ሰው መላክ ቢችሉ ለቤተ ክርስቲያን ምን ያህል ትልቅ ፈውስ ያመጣ ነበር? ተገዢውን ቃል በተገዢው ጊዜ መናገር እንዴት ይቻላል?

2.1. ንግግራችን በመልካም ሰላምታ ይጀምራል

ቀናችንን የምንጀምረው በምን ዓይነት ሁኔታ ይሆን? በመልካም ቃል ነው ወይስ በክፉ ቃል? ድምጻችን አስደንጋጭ ነው ወይስ በፍቅር የተሞላ ነው? መጣልን ይሉናል ወይስ እንግዲህ ጀመረው!” ይሉናል? ምርጫው የራሳችን ነው። ጥዋት ከእንቅልፍ እንደነቃችሁ ልጆች ካሏችሁ ልጆቻችሁ በሰዓቱ ትምህርት ቤት እንዲሄዱ ለመቀበል መገኘት ቤታቸው ስትገቡ ፈታኝ ነገር ያጋጥማችኋል። የበሉ በትን ሳህን አንስተው ወጥ ቤት በማስቀመጥ ፈንታ ትተውት ተኝተዋል። ምግብ ወለሉ ላይ ተደፍቶ ወለሉ ሌላ መስጏል። የቆሽሸውን ልብሳቸውን ቆሻሻ ልብስ ከሚቀመጥበት ቅርጫት ውስጥ በማስቀመጥ ፈንታ ከፍላቸው ውስጥ አገረክርከውታል። በአጠቃላይ ከፍላቸው በምብ ፈንድቶ ትርምስምሉን ያወጣው ይመስላል። ቀደም ሲል መመሪያ አውጥታችሁ ሰጥታችኋቸዋል። ይሁን እንጂ አንዱንም መመሪያ አልጠበቁም። ከዚህ ሁሉ በላይ በሰዓቱ ተነስተው ለትምህርት ቤት መዘጋጀት ሲገባቸው ገና ከእንቅልፋቸው አልተነሱም። ያኔ ውስጣችሁ በቁጣ ይሞላል። ያጋጠማችሁን ሁኔታ የምታስተናግዱት በምን ዓይነት ይሆናል? እጃችሁን ወደ ሰማይ ዘርግታችሁ “ሃሌ ሉያ!” እንደማትሉ እርግጠኛ ነኝ። በውስጡ አልፈለሁና ሰሜቱን አውቃለሁ። ኮረንቲ ያስጨብጣል። የለበሰውን ብርድ ልብስ ከላይ ገፋችሁት የመጣላችሁን ቃል ከአፋችሁ አውጥታችሁ ትወረውራላችሁ። “... አንተ ደደብ! ዝርክርክ! የማትረባ! ሰነፍ! ያለ እንቅልፍ ሌላ ነገር መሥራት አይሆንህ።... እኔ በአንተ ዕድሜ በነበርኩበት ጊዜ ሌሊት ተነስቼ ለወላጆቼ ሰንት ሥራ እሠራ ነበር!” ብላችሁ እንደ መብረቅ ትጮሽብታላችሁ። በዚያን ወቅት የምትናገሩት ቃል ምን ያህል

ነጂ መሆኑን አታውቁትም። ሌላው ቀርቶ በጣም ከመናደዳችሁ የተነሳ ክርስቲያን መሆናችሁንም ትረስታላችሁ። ጸጋ የማይሰጥ ቃል ከአፋችሁ ትወረውራላችሁ። ቀኑን በዚህ ዓይነት ስትጀምሩ ልጃችሁም ቀኑን በመሰደብ እንዲጀምር ማድረጋችሁ ትንሽ ቆይቶ ሳይጸጽታችሁ አይቀርም። አንዴ ከአፋችሁ ወጥቷልና መልሳችሁ ልትውጡት ስለማትችሉ፣ ህሊና ካላችሁ ቀኑን ሙሉ ሲጸጽታችሁ ይውላል። የእናንተን ጩኸትና ስድብ ሲሰማ በርግን ይነሳል። ጥፋቱንም ቢያውቅ የእናንተ ስድብና ወቀላ የበለጠ ያበላጠዋል። ስለ እናንተ ያለው ፍቅር የቀነሰ ይሆናል። ዕድሜው ደርሶ ከቤት የሚወጣበትን ቀን መናፈቅ ይጀምራል። ክርስቲያኖች ከሆናችሁ ቤተ ክርስቲያን ስትሄዱ ከሌሎች ሰዎች ጋር የምትናገሩት ቃል ከቤተሰባችሁ ጋር ከምታደርጉት ፍጹም የተለየ በመሆኑ ይታዘባችኋል። ሁለት ዓይነት መልክ ያላችሁ ግብዞች ናችሁ ይላል። በዚህ ዓይነት ቤተ ክርስቲያን “ግብዞች” የሚሰበሰቡበት ሥፍራ ነው ብሎ ስለሚያስብ ቤተ ክርስቲያን መሄድን ይጠላል።

እዚህ ላይ ወላጆች ሊያውቁት የሚገባ አንድ ነገር አለ። ጥንት ወላጆቻችሁ ቃላት ሳይመርጡ “ይነሳቸው ይሆን?” ብለው ሳያስቡ የፈለጋቸውን ቃል ወርውረውባችሁ የተናገሯችሁን ሁሉ በጸጋ ተቀብላችሁ ምንም ሳትነጹ አድጋችሁ ይሆናል። “ክፉ ቃል የሚሰብር ቢሆን ኖሮ እኔን ይሰብረኝ ነበር። እኔ ምንም ካልሆንኩ ልጆቼም ምንም አይሆኑም ብላችሁ” እናንተ በተደበደባችሁበት የሰድብ ዱላ ልጆቻችሁን እንዳትደበድቡ ተጠንቀቁ። እኛ እንደቻልነው የዘመኑ ልጆች የሰድብ ዱላ አይችሉም። አንድ ሰው ለልጆቹ የሚያደርገውን ጥንቃቄ ሲገልጽ “እኛ ልጆች በነበርንበት ጊዜ የወላጆቻችን አሽከሮች ነበርን። እኛ ደግሞ በተራችን ወላጆች ስንሆን ደግሞ የልጆቻችን ጌቶች በመሆን ፈንታ አሽከሮቻቸው ሆንን” አለ። ጥሩ አባባል ነው። ቀናችንን ከላይ በተመለከትነው ዓይነት በጭቅጭቅና በክፉ ቃል መጀመር ለራሳችንም ሆነ ለልጆቻችን ጤና አይሰጥም። ሁኔታው የሚያበላጭ ቢሆንም በትዕግሥት ተሞልተን ከተኛበት አልጋ ጦርዝ ላይ ቁጭ ብለን ራሱን እያሻሸን “ግብዝ እንደምን አደርክ? ብዙ ተኝተሃል አሁን ይበቃል! ተነስ!” ብለን ብንቀሰቅሰው ተገዢውን ቃል በተገዢው ጊዜ መናገራችን ይሆናል።

ባል ቀኑን ሙሉ በአድካሚ ሥራ ሥጋውም ሆነ መንፈሱ ተዳ ከሞተ በአለቃው ተበሳጭቶ ለሰባቸው ከሆነ የሥራ ባልደረባው ጋር ተጨቃጭቶ በጠቅላላው ደስ የማያሰኝ ጊዜ አሳልፎ ወደ ቤቱ ይመጣል። በምን ዓይነት ሁኔታ እንዳሳለፈ የማታውቅ ሚስቱ በቤቷ ውስጥ አንዳንድ ሁኔታዎች ልክ ሳይመጡላት ውላ ልክ ባሏ በሩን ከፍቶ ሲገባ ብሶቷን በእርሱ ላይ መወጣት ትጀምራለች። “እንደምን ዋልከ?” የሚለውን ሠላምታዋን ከማስቀደም በፊት ወትሮ እቤት ከሚመጣበት ጊዜ ግማሽ ሰዓት በማሳለፉ “ለምን አንደኛህን እዚያው አታድርም? ምግብ ጠረጴዛ ላይ አዘጋጅኛ አንተን መጠብቁ አሁንስ ሰለቸኝ! ዛሬስ ምን ሆንኩ ልትል ነው? አንተ እንደሆንክ ምክንያት አታጣም” በማለት ተበሳጭቶ የመጣውን ባሏን በነገር ትቀበለዋለች። ጊዜውን ያልጠበቀ ንግግር በመሆኑ ምክንያቱን በማስረዳት ፈንታ እርሱም የመጣለትን ክፉ ቃል አንጣጥሮ ይተኩሰባ ታል። “ምን ለሌ አንቺማ ቤት ተቀምጠሽ ተመችቶሻል። አለቃዬ ሆነሽ በዚህ ሰዓት ግብ በዚህ ሰዓት ውጣ ትይኛለሽ። ምኑው አለቆኛ በዙ! አሁንስ ሰለቸኝ” ብሎ በሩን ከፍቶ ይወጣና አምሽቶ ይመለሳል። በዚህ ዓይነት በመከባላቸው ያለችው ትንሽ ቀዳዳ ትበፋና መጨረሻ ላይ በሁለቱም ላይ ትልቅ ችግር ያስከትላል። ይሄን ዓይነት ጊዜውን ያልጠበቀ ንግግር ንገቢ ባለመሆኑ ሰላምን ያደፈርሳል።

ሚስትም ቀኑን በከባድ ሁኔታ የምታሳልፍበት ጊዜ አለ። ከጥዋት እስከ ማታ ድረስ ጎንበስ ቀና ስትል ውላለች። የጣደችው ምግብ ሲያርባት የምታበሰለው ነገር ገንፍሎ እሳቱን ሲያጠፋባት ሕጻናት ልጆቿ ሲጨጨሁባት ውላለች። ባለቤቷ መጥቶ ምን ዓይነት ከባድ ቀን እንዳሳለፈች ነገራው መተንፈስ ስለምትፈልግ የሚመጣበትን ሰዓቱንና ደቂቃውን ትቆጥራለች። እንደማይደርስ የለምና ሰዓቱ ደርሶ ባሏ በሩን ከፍቶ ይገባል። ምግብ ጠረጴዛው ላይ ተደርድሮ ይጠብቀኛል ብሎ አስቦ ነበር። ባለቤቱ ግን ገና ምግቡን አብሰላ አልጨረሰችም። “ቀኑ እንዴት ነው? እንደምን ዋልሽልኝ?” ብሎ በመጠየቅና ሰላምታ በመስጠት ፈንታ “ቀኑን ሙሉ ምን ስታደርጊ ውላሽ ነው አሁን ምግብ የምትሠራው? አሁንስ አበዛሽው!” ይላታል። እርሷም ይታዘንልኛል ብላ ስትጠብቅ የበለጠ የወቀሳ ቃል መስማቷ ያበላጫትና አጸፋውን ትመልሳለች። “እኔ እኮ ሚስትህ እንጂ ገረድህ አይደለሁም። በዚህ ሰዓት እራት ይድረስ ብለህ ትፀዛዝ ልትሰጠኝ

አትችልም ብላ ምድጃውን አጥፍታት ያለውን እንዳለ ትታ መኝታ ቤት ሄዳ አልጋዋ ላይ በደረቷ ትተኛለች። የዚህ ችግር ምክንያት ጊዜውን ያልጠበቀ ንግግር ነው። ሁኔታውን ማብረድ ካልቻሉት ቤታቸውንና ፍትራቸውን ጨለማ ያደርግባቸዋል።

2.2. ንግግራችን የሌላውን ሰው ስሜት የሚወብቅ ይሁን

ተገቢውን ቃል በተገቢው ጊዜ የሚናገር ሰው የሌላውን ሰው ስሜት ይጠብቃል። መጽሐፍ ቅዱስ ገሚያዝኑት ጋር እነዚህ ደስ ከሚላቸው ጋር ደስ ይበላቸሁ” ቢለን፤ ከሁኔታው ጋር የማይስማማ ነገር ማድረግ እንደሌለብን ሲገልጽ ነው። ለቅሶ ቤት ሄደን እንስ ቅም፤ እንዲሁም ሠርግ ቤት ሄደን እናለቅስም። ሀዘን ደርሶባቸው የተቀመጡ ሰዎች መስማት የሚፈልጉት የሚያጽናናቸውን ቃል እንጂ፤ የሚፈርድባቸውንና የሚወቅሳቸውን ቃል አይደለም። ሰዎች መጽናናትን ሲፈልጉ ለሚሰማቸው ሁሉ ልባቸውን አፍሰው ይነግሩታል። የሚነግሩትም “ምን ዓይነት ደካማ ሰው ነህ? እንዴት በዚህ በትንሽ ነገር ትረበሻለህ? እኔ አንተን ብዘን ኖር ንቄ አተዋው ነበር” ብለው ዝቅ አድርገው እንዲመለከቷቸው ሳይሆን፤ “ምን ያህል እንደጎዳህ ይገባኛል! በጣም አዝናቦህ! አይዘህ! በትህትና ቻለው! ይሄም ያልፋል” ብሎ እንዲያጽናናቸው ነው። ምናልባት በእግዚአብሔር ላይ የተቆጡ ሊሆኑ ይችላሉ። የተቆጠባት ምክንያት እኛ የማንሰማ ማበት፤ ፈጽሞ ሊያስቆጣቸው የማይገባ ነገር ይሆናል። “ልክ አይደለህም” ብሎ መከራከር አስፈላጊ አይደለም። በዚህ ወቅት የሚፈልጉት የሚያጽናናቸውን ቃል፤ ሀሳባቸውን የሚረዳላቸውን ሰው ነው። በዚህ ሁኔታ ላለ ሰው ምን እንበለው?...

“...ያለዘነት ሁኔታ በመጠኑም ቢሆን ይገባኛል። ሁኔታው በጣም አሳዝናኛል።”

“...ምን እንደምልህ አላውቅም። ይሁን እንጂ፤ በጸሎት አብራህ እቆግላሁ።”

“...እኔ ማድረግ ያለብኝ ነገር ካለ ንገረኝ። የተቻለኝን ሁሉ ለማድረግ እሞክራለሁ!”

በችግር ውስጥ የሚያልፍ ሰው ከላይ የሰማውን ዓይነት ንግግር እንጂ የፍርድ የትዝብት ቃል መስግት አይፈልገም።

2.3. ንግግራችን አይርዘም

ተገቢውን ቃል በተገቢው ጊዜ ለመናገር ለማለት የምንፈልገውን በአጭሩ እንበል። በአስቸጋሪ ሁኔታ ውስጥ የሚያልፉ ሰዎች ብዙ ጊዜ የሚሰማቸውን ሰው ይፈልጋሉ። የሚሰብኩቸውን ወይም ረጅም ንግግር የሚያደርግላቸውን ሰው አይፈልጉም። ሌላው ተርቶ ተናግረው ሳይጨርሱ በየመካከሉ የሚያቋርጣቸውን ሰው እንኳ አይፈልጉም። በመጥሩ ሁኔታ ላይ ያሉ ሰዎች ሀሳባቸውን ስብሰበው ጥቂት ደቂቃም መስግት አይችሉም። ቢሰሙም ከተነገራቸው ነገር ውስጥ ብዙውን አያስታውሱትም። እንዳንድ ጊዜ ትልቅ ነገር ነው ብለን የምናስበው ነገር ብዙ ንግግር የሚያስፈልገው ስለሚመስለን ረጅም ስብከት መስጠት እንጀምራለን። ብዙ በመናገር የግታምን አንዲት እናት ልጆቿን “ጥርሳችሁን ቦርሹ!” ለማለት “የጥርስ ብሩሽ!” ትላቸዋለች። ልጆቿ ምን ማለቷ እንደሆነ ስለሚገባቸው ማድረግ ያለባቸውን ያደርጋሉ። በሀዘን በተሰፋ መቁረጥና በብሰዊት ውስጥ የሚያልፍ ሰው መስግት የሚፈልገው ጥቂት ቃል እንጂ ረጅም ስብከት ወይም ንግግር እንዳልሆነ አንወቅ።

2.4. ለማሳመን አንከራከር

ተገቢውን ቃል በተገቢው ጊዜ መናገር በችግር ላይ ያለውን ሰው ለማሳመን የምናደርገውን ክርክር አይጨምርም። ተከራክሮ የማሳመን ጊዜ አለው። ጊዜውን ያልጠበቀ ክርክር ጊዜን ያጠፋል፤ ጉልበትን ያባክናል፤ ያዘውን ሰው ያበሳጫል። “ከደረሰብኝ መጥሮ ሁኔታ የበለጠ ያሳክኝ፤ ያጽናናኛል ብዬ የልቤን ባጫውተው ራሱን በማመጸደቅ ፈርዶብኝና ተከራክሮኝ መሄዱ ነው” ብለው ቅሬታቸውን የሚያሰሙ ሰዎች አሉ። ዓላማችን ያም ባይሆን በችግር ውስጥ ያሉ ሰዎች ያን መሰሉ ስለሚሰማቸው ከፍተኛ ጥንቃቄ ማድረግ አለብን። በመከራከር ራሳችንን እናደክማለን እንጂ ማንንም አንጠቅምም። እንዲያውም ያለንን ፍቅርና አንድነት ያሸከርብናል። በመከራከር “ትንሹን” ተራራ አድርገን እናሳድገዋለን። በቀላሉ የሚፈ

ታውን የበለጠ የተወሳሰበ እናደርገዋለን።

3. መልካም ምላስ፣ ንጹህ ምላስ ነው።

ያለምንም ጥንቃቄ የመጣቸውን የሚናገሩ ሰዎች አሉ። ብዙዎች የውሃ፣ የዓየርና የመሬት መበላሸት (pollution) ያሳዘዛቸዋል። የውሃ መበላሸት፣ የዓየር መበላሸት (air pollution) በሰዎች ጤንነት ላይ የሚያደርሰው ጉዳት የማይታያቸው ሰዎችም አሉ። መጥሮ ዓየር (pollution) ባለበት ቦታ ያለን ውሃ መጠጣት፣ ሰውነት ውስጥ ገብቶ ደምን ይመርዛል። መጀመሪያ ላይ በግልጽ ባይታወቅም፤ እየቆየ ሲሄድ በጤንነት ላይ ከፍተኛ ጉዳት እንደሚያመጣ የታወቀ ነው። የዓየር መበላሸት እንደሚያሳዝነው ያህል፤ በዚያው መጠን የሰዎች የንግግር መበላሸትም ሊያሳዝን ይገባል። ስለሚበሉት፤ ስለሚጠጡት፤ ስለሚሰቡት ዓየር የሚጨነቁትን ሊያሰስ “ከውን የሚያረከከው ከላፍ የሚወጣው ነው እንጂ ወደ ላፍ የሚገባው አይደለም” ይላቸዋል (የማቴ. 15፥11)። እንዳንድ ሰዎች ማንንም ሳይክኑ “ጸያፍ ቃል” የሚናገሩ አሉ። እንደዚህ ዓይነቶቹ “ጸያፍ ቃል መናገሩ መጥሮነቱ እምነት ላይ ነው? ማንንም እስካልነካው ድረስ የፈለገሁትን ብናገር ምን አለበት?” ለማለት ክፉ ቃል ለመናገር ለራሳቸው ነጻነት ይሰጡታል። መልካም ምላስ፤ ከብር ለሚገባው እግዚአብሔር ከብርን ይሰጣል፤ ጸጋ የሚሰጠውን፤ ጠቃሚ የሆነውን ብቻ ከሰዎች ጋር ይነጋገራል።

“ተራ ንግግር” መናገር የሚወዱ ሰዎች የንግግራቸው ዋና አርዕስት የእግዚአብሔር ስምና ፍትወተ ሥጋ (sex) ነው። እንዳንድ ንጹህ ምላስ የሌላቸው ሰዎች፤ ንግግራቸው በብልግና የተሞላ ነው። የእግዚአብሔርን ስም በከንቱ ሲጠሩ አይዘገንናኝውም። የብልግና ወይም ጸያፍ ቃል መናገር ልዩ ደስታ ይሰጣቸዋል። በፀያፍ አነጋገራቸው ምክንያት ራሳቸውን ማስናቃቸውና ዝቅ ማድረጋቸውን አይረዱም። የእግዚአብሔርን ስም ያለአግባብ መጥራት ማንንም አይሳዳም ብለው ያስባሉ። እግዚአብሔርን እንደሚያስቆጣው ግን አልተገዘቡትም። “ሃላፊን የለምላክህን ስም በከንቱ አታንግ ምክንያቱም እኔ ስላላለሁ በከንቱ የሚያገኘውን ሁሉ እቀጣጥላሁ” ይላል (ዘጸ. 20፥7)።

የእግዚአብሔርን ስም ያለአግብ መጠቀም፤ የእግዚአብሔርን ኃያል ነትና ከብር መናት፤ የሚገባውን አክብሮት መከልከል ነው። ዘግረው 'ከብር የሚገባውን የእግዚአብሔርን ስም አመለካከት የቅድስናው ከብር በሚገልጽበት ጊዜም በእግዚአብሔር ሰገዱ' በማለት ይመክራል (መዝ. 29፥2)። ሳውሉስም 'ይልቅስ በእግዚአብሔር ምስጋና አቅርቦ እንጂ የሚያሳፍርና ረብ፣ የሌለው ወይም እያፍ ነገር መናገር አይገባቸውም፤ ምክንያቱም እንዲህ ያለ ነገር ለእናንተ ተሰጥሟል ይረዳል' ይልል (ኤፌ. 5፥4)። ሳውሉስ ይህን ምክር የሰጠው ለዓለ ግውያን ሳይሆን ለክርስቲያኖች በመሆኑ መጠንቀቅ ያስፈልገናል።

4. መልካም ምላሽ የርሀራሄና የፍቅር ቃል ይናገራል

ሳውሉስ "...እንደት እንደትመልሱ እንደሚገባቸው ታውቁ ዘንድ ንግግራችሁ ሁልጊዜ በጫው እንደተቀመመ በጸጋ ይሁን" (ቆላስይስ 4፥6) ሲል ይመክረናል። "በጸጋ" የተሞላ ንግግር ማለት፤ ከእኛ መልካም ነገር መስማት የማይገባው መጥፎና ከተሰው ቢሆንም፤ በመልካም ቃል ግንጋገር ማለት ነው። ከተ ቃል ተናግሮ አስቀደምን እንኳን ቢሆን፤ ከተ በመመለስ ፈንታ በጎ መመለስ ማለት ነው። የፍቅር ቃል ለመናገር የፍቅር ሰው መሆንን ይጠይቃል። ሳውሉስ "...ፍቅር ከሌለኝ እንደሚጮኸኝ ናለሁ እንደሚገኝኝ ጸናጽል መሆኔ ነው" ይላል (1 ቆሮ. 13፥1)። የሚገኝኝ ጸናጽል በእርኩስትራ ውስጥ ጠቃሚ የሆነ ድምጽ አለው፤ ከፍቱ ውጪ ከሆነ ግን የእርኩስትራውን ድምጽ ያበላሻል። የሚጮኸኝ ናለሁ አስፈላጊ የሚሆንበት ጊዜ አለ። ከእንቅ ልፋችን ቀስቅሶ ያስሳናል፤ የእሳት አደጋ መኖሩን ይነግረናል፤ እንዲሁም ተግራዎች ወደ ክፍል የሚገቡበትንና የሚወጡበትን ሰዓት ለመግለጽ ይደውላል። ይሁን እንጂ ዝም ብሎ ቢደውል ወይም ቢጮኸ ጆሮን የሚያደነቁር ከመሆኑ ሌላ ያበላሻል። ርሀራሄ ወይም ፍቅር ያልተቀላቀለበት ምላሽም ልክ እንደዚሁ ነው። ንግግራችን በጥሩ ቃላት፤ ደስ በሚል ድምጽ ሊቀርብ ይችላል። ርሀራሄ ከነደ ለው ግን በመጥቀም ፈንታ ይጎዳል። ሠለምን ስለ መልካም ሴት ሲናገር፤ "...አፍዋን በጥበብ ትከፍታለች፤ የርገራጌም ሕግ በምላሽ

አለ" ይላል (ምሳሌ 31፥26)። ዝቅ ይልና "...ልጆችዎ ይነሣሉ፤ ምስ ጋናዋንም ይናገራሉ፤ ባልዋ ደግሞ እንዲህ ብሎ ያመለክታል..." ይላል (ምሳሌ 31፥28)። የፍቅርና የርሀራሄ ምላሽ መጀመር ያለበት ከራስ ቤት እንደሆነ ግልጽ ነው። አንዳንድ ሰዎች ለውጪ ሰዎች ንግግራቸው ማር ማር ይላል፤ ቤታቸው ውስጥ ግን ከአፋቸው የሚወጣው ቃል መራራት ፍጹም የሚዘገንና የሚያስደነግጥ ነው። ክርስቲያን ባልና ሚስት በፍቅርና በርሀራሄ እርስ በርሳቸው ቢነጋገሩ፤ ሁሉንም ባይሆን፤ አንዳንዱን ችግራቸውን ማቃለል ይችላሉ።

ባልም ሆነ ሚስት ቀኑን ሙሉ በሥራ ደክመው፤ በአለቃቸውና እንዲሁም አብረውት ከሚሠሩት አስቸጋሪ ሰው በሚወረወሩ ቃላት ተጎድተው፤ ወደ ቤታቸው ሲገቡ፤ በርሀራሄና በፍቅር የተሞላ ንግግር ቢጠብቃቸው ምን ያህል ነፍሳቸው ደስ ይለው ነበር? ይሁን እንጂ፤ እቤታቸው ውስጥ የሚጠብቃቸው ሰው ምን ዓይነት ምላሽ እንደሆነ ስለሚያውቁ፤ ቤታቸው የሚገቡት በፍርሃትና በሰጋት ተሞልተው ነው። የርሀራሄና የፍቅር ንግግር የሚያስፈልጋቸው በዕድሜ የተለቁት ብቻ ሳይሆኑ፤ ልጆችም ያስፈልጋቸዋል። ትምህርት ቤታቸው አንዳንድ መጥፎ ልጆች የቅጽል ስም እውጥተው እየሰደዱቸው፤ ሌሎች ባጠፉት ጥፋት፤ እውነቱን ባለማወቅ አስተማሪዎቻቸው እንደጥፋ ተኛ ቆጥረዋቸው ተዘልፈው ውለው፤ እቤታቸው ሲገቡ ደግሞ "ውሃ ቀጠነ" በሚሉ ወላጆች ከተ ቃል ሲወረወርባቸው የሚገቡበት የሚጠፋቸው መሆኑን ወላጆች ሊረዱ ይገባል። አሜሪካን አገር ራሳቸውን የሚገድሉ ልጆች ቁጥር ከምንጊዜውም የበለጠ ከፍ ያለ መሆኑን ምሁራን ይናገራሉ። ይሄ ችግር የኢትዮጵያውያንን ቤተሰብንም እንዳያስደነግጥ አስቀድሞ መጠንቀቅ ያስፈልጋል። አንዳንድ ክርስቲያኖች ልጆቻቸውን ሲቀጡ፤ ክርስቲያኖች መሆናቸውን ይረሳሉ። "አንተ ደደብ... የማትረባ" በማለት እየሰደቡ ልጆቻቸውን ያስመርራሉ። ሳውሉስ ክርስቲያን ወላጆችን "ወላጆች ሆይ! ተስፋ እንዳይቆርጡ ልጆቻችሁን በቁጣ አታስመርሯቸው" (ኤፌ. 3፥21) እያለ ይመክራል። ሠለምን "ልጆቿ ይነሣሉ፤ ምስጋናዋንም ይናገራሉ..." ያለው፤ ቀንና ማታ ልጆቿን በቁጣ፤ በሰድብና በዱላ የምታስመርርን እናት እንዳልሆነ ማወቅ ያስፈልገናል።

አንዳንድ ክርስቲያኖች እንደፈለጋቸው የሚናገሩት፤ 'የተናገር

ኩት እውነት እስከ ሆነ ድረስ ምንም አይደለም በማለት ነው።
 ቋውሎስ "...እውነትን በፍቅር እየተናገርን..." (ኤፌ. 4፡15) ሲል፣ እው
 ነትን መናገር ብቻ ሳይሆን፤ የምንናገረው እውነት በፍቅር የተቀመመ
 መሆን እንዳለበት መግለጽ ነው። ባሏ የብብት ጠረን ማጥፊያ (ዲዮ
 ድራንት) ሳይቀባ በመውጣቱ ሰውነቱ መሸተቱን ያወቀች ሴት
 ባሏን፤ "...ብብትህ ይሸታለህ... ዲዮደራንት መቀባትን አትርሳ ብዬ
 ሁልጊዜ እነግርሃለሁ አትሰማኝም..." ብላ ብትጮኸበት፤ እውነቱን
 በፍቅር ሰልገላቸው ትክክል አይደለችም። ወይም "አፍህ ይሸታል
 ...አንተ ሁልጊዜ እውነቱን ሲነግሩህ መቀበል አትፈልግም፤ ሌላ
 ሰው ከሚነግርህ እኔ ብነግርህ ይሻላል" ብትል በመከላከል የበለጠ
 ጠብ ያመጣል። እርግጥ ነው የተናገረችው እውነት ነው። በተለያየ
 ምክንያት እንዳንድ ሰው አፋ ይሸታል። የሴቶች አፍንጫ በተፈጥሮ
 በማሸተት ኃይለኛ ነው። ባሎች ይህን እውነት ከመካድ ይልቅ መቀ
 በሉ ይሻለናል። ይሁን እንጂ፤ የሚሰቶችም ምክር፤ የባል ስሜት
 እንዳይነሳ በፍቅር የተቀመመ መሆን ያስፈልገዋል። አንዳንድ አዋቂ
 ሴቶች፤ ለባላቸው ስሜት የሚጠነቀቁ፤ "አፍህ ይሸታል" ከማለት
 ይልቅ ከበርሳቸው ውስጥ ማስቲካ እውጥተው ይሰጡታል። ባልየውም
 ምን ማለቷ እንደሆነ ይገባውና መስቲካውን ተቀብሎ ማግኘት ይጀም
 ሬል። አንዳንዱ ደግሞ መስቲካውን ተቀብሎ በማግኘት ፈንታ፤ "ያል
 ሽውን አልቀበልም" የሚል መልዕክት ለማስተላለፍ፤ መስቲካውን
 እኪሱ ውስጥ ይከተውና አኩርፎ ይቀመጣል። ይሄ ትክክል አይደ
 ለም። በነገራችን ላይ ሁልጊዜ መስቲካ ሲሰጣጡ ስናይ፤ አንዱ ለሌ
 ላው "አፍህ ወይም አፍሽ ይሸታል" ማለታቸው ነው ብለን ድምዳሜ
 ልናደርግ አይገባም።

መልካም ምላስ "አይበቀልም"። ጴጥሮስ "መርቁ እንጂ ከተውን
 በከፋ ፈንታ፤ ስድብንም በሰድብ ፈንታ አትመልሱ፤ ምክንያቱም
 እናንተ የተጠራችሁት ይህን በማድረግ በረከትን ለመውረስ ነው"
 በማለት ይመክረናል (1 ጴጥ. 3፡9)። ያዕቆብም ምላሱን መግራት
 ምን ያህል አስቸጋሪ እንደሆነ ሲገልጽ፤ ገዢ ግን ምላሱን ሲገራ
 የሚችል ግንም የለም፤ የሚገድል መርዝ የሞላበትና ዕረፍት የሌ
 ላት ከፋ ነገር ናት" ይላል (ያዕ. 3፡8)። ይሁን እንጂ፤ ምላሱን ሲገታ
 የሚችል አንድ ነገር አለ። ያም "ፍቅር" ነው። ፍቅር ሁልጊዜ

ያስፈልገናል። ከማንኛውም ጊዜ የበለጠ ግን ሰዎች በጠላትነት በሚ
 ነሱብን ጊዜ ያስፈልገናል። የሚወደንን መውደድ ከባድ አይደለም።
 ከባድ የሚሆነው የሚጠሉንን መውደድ ነው። ኢየሱስ ንግግሩ ሁል
 ጊዜ በፍቅር የተሞላ ሰላነበር በጠላቶቹ ሁሉ ፊት ሲቆም ይታይ ነበር።
 ሐዋርያው ጴጥሮስ ይህንን እውነት ሲያረጋግጥልን፤ "ሲሰድቡት
 መልሶ አልተሳደደም፤ መስራን ሲቀበል ጻድቅ ፈራጅ በሆነው አም
 ላክ ተሰፋ አደረገ እንጂ አልሳተም" አለ (1 ጴጥ. 2፡23)። ሊገድ
 ሉት የሚፈልጉትን በቁጣ ተሞልቶ አልተቃወመም። በመስቀል ላይ
 ባረፈበት ጊዜም እንኳን "አባት ሆይ! የሚያደርጉትን ስለማያውቁ
 ይቅር በላቸው" (ዮሴፉስ 23፡34) ብሎ እንደጸለየላቸው እናውቃለን።

5. መልካም ምላስ በምስጋና የተሞላ ነው

ሰው የተፈጠረው እግዚአብሔርን ለማመስገን ስለሆነ፤ ደስ በሚ
 ለውና ደስ በማይለውም ጊዜ እግዚአብሔርን ሁልጊዜ ማመስገን እን
 ዳለበት መጽሐፍ ቅዱስ ይመክራል። እግዚአብሔርን ደስ የሚያስኘው
 ስናግርና ስናገራለንም ሳይሆን ስናመስግን ነው። እስራኤላው
 ያን ትልቁ ችግራቸው ብዙ አደጋ ላይ የጣላቸው፤ ከእግዚአብሔር
 ጋር ያጋጫቸው የነበረው ዋናው ምክንያት፤ የተደረገላቸውን በጎ
 ነገር እየረሱ ሁልጊዜ የሚያጉረመርሙ በመሆናቸው ነው። እግዚአ
 ብሔር ሲመስገን ደስ እንደሚለው ሁሉ፤ በእግዚአብሔር አምሳልም
 የተፈጠረው ሰው፤ ሲመስገን መስማት ይወዳል። ከፋ ከተውን እየ
 ጠቀሱ "እንዲህ ነህ! እንዲያ ነህ" መባባሉ ያራርቃል እንጂ አያቀራር
 ብም። ጌታን አብረው የሚያገለግሉ ሦስት ወንድሞች በተለያየ
 ጊዜ፤ በልዩ ልዩ ምክንያት እየተጋጩ እነርሱን ለማስታረቅ ከባድ
 የሆነበት ጊዜ ነበር። የማስታረቅ ዕድል ገጠመኝና "የተበዳደላችሁት
 ለመሆኑ ማን ምን አድርጎ ነው?" ብዬ በመጠየቅ ፈንታ፤ "እስቲ
 በዚህ እንጀምር! አንዳችሁ የሌላውን ድካም በደንብ ታውቃላችሁ።
 የማታውቁት ነገር ቢኖር እያንዳንዳችሁ ያላችሁን ብርታት፤ ወይም
 ጥሩ ነገር ነው። አንዱን እስቲ ከአንተ እንጀምርና ስለነዚህ ሁለት
 ወንድሞች ብርታታቸው ምን እንደሆነ ተናገር..." አልኩት። "ምንም
 ብርታት የላቸውም" አላለም። አንድ በአንድ መዘርዘር ጀመረ። እርሱ

ሲጨርስ ሌላውን “ቀጥል” አልቡት። በዚህ ዓይነት እያንዳንዳቸው የሌላውን ብርታት ተናግረው ሲጨርሱ አንዳንዶቹ ማልቀስ ጀመሩ። “እኔ እኮ እከሌ ስለ እኔ ጥሩ ነገር ያሰባል ብዬ አላምንም ነበር...” ማለት ጀመሩ። በወቀሳ ፈንታ “ምስጋና” በመስማታቸው ልባቸው ወዲያው ተፈውሶ ተቃቅፈው ተላላሙ። ስብሰባችንም በአጭር ጊዜ ውስጥ ፍሬያማ ሆኖ አለቀ።

ልጆች ከወላጆቻቸው ሁልጊዜ “መነቀፍ” ሳይሆን “ጎበዝ የእኔ ልጅ! ጥሩ ሠርተሃል!” መባልን ይፈልጋሉ። የጥንት ወላጆች “ልጅ ከተመሰገን ይበላሻል” ብለው ስለሚያምኑ ልጆቻቸውን አያመሰግኑም ነበር። አንዳንድ ወላጆች ልጃቸው አምስት “ኢ” አምጥቶ እንድ “ቢ” ቢያመጣ “ጎበዝ የእኔ ልጅ!” ብለው በማድነቅና በማመስገን ፈንታ “ይቺ ለምን ‘ቢ’ ሆነች?” ብለው የሚቆጡ አሉ። ከወላጆቻቸው ከነ ቀፋ በስተቀር ምንም ዓይነት ምስጋና ሳይሰጡ አድገው የሚወጡ ልጆች አሉ። “እንድም ቀን አባቴ ‘እወድሃለሁ’ ብሎ አላቀፈኝም። ምንም ያህል የትምህርት ውጤት ጥሩም ቢሆን እንድም ጊዜ ‘ጎበዝ የእኔ ልጅ!’ ብሎ አያውቅም” የሚሉ በወላጆቻቸው ከፍተኛ ቅሬታ ያላቸው ልጆች ብዙ ናቸው። ምስጋና ሲገባው በወቅቱ ምስጋና ማጣት በጣም ይሳዳል። እንደ ጊዜ እንዲት እናት ስድስት ወንዶች ልጆች ወልዳ በባዙ ትግል አላድጋ ራሳቸውን እንዲችሉ አደረገች። ስድስቱም የራሳቸውን ኑሮ መኖርን እንጂ አንዳቸውም ተመልሰው አላመሰገኗትም። ዘመኗን ጨርሳ ለመሞት ጥቂት ሲቀራት ስድስቱም ልጆቿ ሊጠይቁት መጡ። የመጀመሪያው ልጇ ስልጣን ያለው ትልቅ ሰው ሆኗል። ተንበርክኮ ግንባሯ ላይ ያለውን ላብ እየጠረገላት እንዲህ አላት። “የእኔ ናት ሰላጆችሽ ለስድስቶቻችንም በጣም ጥሩ እናት ነበርሽ” አላት። በሕመም ተዳከማ የነበረችው ያቺ እናት ዓይኖቿን ከድን አድርጋ ስንባዋን ካፈሰሰች በኋላ ዓይኗን ከፍታ የመጀመሪያውን ልጇን ዓይን እያየች እንዲህ አለችው። የእኔ ልጅ ከማንኛውም ነገር የበለጠ በሕይወቴ የጸለይኩት ለስድስቱ ልጆቼ ጥሩ እናት አድርገኝ ብዬ ነው። ምናልባት እንደምፈልገውና እንደ ሚገባው ያህል ጥሩ እናት አልሆንኩም ይሆናል። ጥሩ እናት መሆን አለመሆኔን እስከ ዛሬ ድረስ ከእናንተ ከልጆቼ ከአንዳችሁም አልሰ ማሁም። ለመጀመሪያ ጊዜ ጥሩ እናት መሆኔን የሰማሁት ዛሬ ነው” አለችቸው።

በጎ ነገር አድርገን መመስገንን ሁላችንም እንፈልጋለን። ሰውን የበለጠ እንዲሠራ የሚያደርገው እንደኛው ነገር መመስገን ነው። ከሌሎች ምስጋና መፈለግ የሰው ተፈጥሮ ነው። ፍቅራችን፣ ድካማ ችግር መጨነቃችንና ፅንገታችን በሌላው ሰው ሕይወት ውስጥ ስላመ ጣው በጎ ነገር መስማት እንፈልጋለን። እኛ መመስገን የምንፈልገውን ያህል ሌሎችም መመስገን እንደሚፈልጉ መዘንጋት የለብንም። ይህ ንን ባለመረዳታችን ምክንያት በሕይወታችን ከፍተኛ ሚና ተጫው ተው “ምስጋና” የፈገፍቸው ለመሆኑ ስንቶች ይሆኑ? በማመስገን ፈንታ “ንቅፈናቸው ልባቸው የተሰበረ” ስንቶች ይሆኑ? መልካም ምላስ በምስጋና የተሞላ ነው።



ምዕራፍ ፫

ከፋ ምላስ

ከፋ ሰዎች ሌሎችን የሚጎዱበትን መንገድ ያስገሉ፤
ንጥግራቸውም እንደ እሳት የሚያቃጥል ነው፤
ከፋ ሰዎች ሐሜት ያሠራሉ፤ ሁከትን በማጥፋት
በፍቅር የተሳሰሩትን ወዳጆች ይለያያሉ።”
(ምላሌ 16፡27-28)

ምላስ ለመገንባትም ሆነ ለማፍረስ ልዩ የሆነ ኃይል አለው። መልካም ቃል የሰውን ሕይወት የማጥፋት የመፈወስና የማዳን ኃይል አለው። ዘመናዊው ዳዊት የዚህን ምስጢር ስለተረዳ ነው “የተሰፋ ቃልህ ሕይወቴን ሰጠኛል፤ በመከራዬ ጊዜ እንኳ ተጽናንቻለሁ” (መዝ. 119፡50) ያለው። ምላስ የመፈወስ የመገንባት ኃይል እንዳለው ሁሉ የማጥፋትም ሆነ የመግደልም ኃይል አለው።

1. ምላስ ልዩ ኃይል አለው

ምላስ ትንሽ የአካል ክፍል ትሁን እንጂ፤ በውስጧ ታላቅ ኃይል አለ። ከጥንት ጀምሮ ሰዎች መልካም ቃላትን በታሪክ በጥጥም በጣፊጦ ድርሰት በመዝሙር መልክ ለመስማት ይፈልጉ የነበረበት

ትልቁ ምክንያት በቃላት ውስጥ ያለውን ኃይል ስለተረዳ ነው። ማሪ አቪናቭ ከመሳፍንት ወገን የነበረች ራሻዊት ነበረች። ቢታሊን በሩሲያ ውስጥ ባካሄደው አጥፊት እንዲሁም በሁለተኛው ዓለም ጦርነት ውስጥ ያለፈችና ከሞት የጎነች ቤት ነበረች። ይህችም ቤት በቢታሊን መሆኑ ቤት ያየችውንና የተለማመደችውን ታሪክ “የመናኝ ጉዞ በሲኦል” (Pilgrimage Through Hell) በተባለው መጽሐፍ ጽፋለች። ለ30 ሰዎች ብቻ እንዲሆን በተሠራ፤ ነገር ግን መቶ ሴቶች እንደ ሰርዲን ታዋቂው ወደታሠሩበት መሆኑ ቤት ውስጥ ተጥላ ነበር። በዚያ መሆኑ ቤት ውስጥ ተራ ሴቶች አዳሪ የነበሩና በአለፈው አገዛዝ ሥር የመሳፍንት ወገን የነበሩ ቤት ወይዘሮች በአንድ ላይ ታሰረው ነበር። የወህኑ ቤቱ አስከፊነት በሰው አፅምሮ የሚታሰቡ የሚገመት አልነበረም። እስረኞቹ በቂ ምግብ ስለማያገኙ ለአንዲት ትንሽ ስኳርና ደረቅ ዳቦ ሲሉ እርስ በርሳቸው መደባደብ አንዱ ሌላዋን በጦርሙስ መፈንከት የተለመደ ተግባራቸው ነበር። ስፍራው ከመጥበቡ የተነሳ፤ ለመተኛት ቀርቶ ለመቆምም እንኳን በቂ ቦታ አልነበርም።

እነዚህ አንድ አውሬ እርስ በርሳቸው የሚባሉትን ሴቶች ሥርዓት አስይዞ ጸጥ ለማድረግ የቻለ አንድ ኃይል ብቻ እንደነበረ ማሪ አቪናቭ በመጽሐፍ ገልጾለች። ይኸውም፤ በጽሁፍ የቀረበ የሰዎች ንግግርና ታሪክ ነበር። በታወቁ ታላላቅ ጸሐፊዎች የተጻፈ ልዩ ልዩ መጽሐፍት ተራ በተራ ሲነበብላቸው እነዚያ ሥርዓተ አልባ ሴቶች በጸጥታና በተመሰጠ ያዳምጡ ነበር። የወህኑም ቤት ኃላፊ ሴቶቹ እየተንጫጩ ሲያስቸግሩት “ዝም ካላላችሁ ማንበቤን አቆግላሁ” እያለ ሲያስፈራራቸው፤ መልሰው ጸጥ ይሉ ነበር። ቃላት ብዙዎችን የመግዛት ኃይል ያለው መሣሪያ ነው። በዚያም የሰውን ስሜት፤ አፅምሮውንና መንፈሳዊ ሕይወቱን መቀስቀስና መንካት ይቻላል። በንግግር ችሎታቸው በጣም ከሚደነቁ ሰዎች መካከል የአሜሪካ ፕሬዚደንት የነበሩት ፕሬዚደንት ሮናልድ ሬገን ናቸው። በንግግራቸው አድማ ጮቻቸውን የመሳብ፤ የማሳመን ችሎታ ነበራቸው። ስምንት ዓመት የአሜሪካ ፕሬዚደንት በነበሩበት ዘመን ብዙ ተቃዋሚ ቢኖራቸውም ማሳመን በሚችለው ንግግራቸው ሳይሸነፉ ለአሜሪካ ሕዝብ ይጠቅማል ብለው ያመነበትን ሁሉ መሥራት ችለዋል። ፕሬዚደንት መን

ገሥቱ ኃይለማርያምም በአካባቢያቸው የዘሩ ሰዎች ጥሩ ተናጋሪ የሚሳመን ችሎታ የነበራቸው ሰው እንደነበሩ ይናገሩላቸዋል። ኃይሉ በንግግር ችሎታቸው ይሁን ወይም በጦር መሣሪያ በማስፈራራት እንደሆነ ተለይቶ አይታወቅም። ሥልጣን ይሻግሉ ተብለው የተጠረጠሩ ሁሉ ተገድለዋል። ይሄም በብዙዎች ላይ ፍርሃትን ፈጥሮ ነበር። የሚሰጡት ትዕዛዝ የሚያደርጉት ንግግር ከፍርሃት የተነሳ ተቀባይ ነት አግኝቶ እንደሆነ አይታወቅም።

የአሜሪካ ሕገ መንግሥት ለሕዝቡ የመናገር ነጻነትን ይሰጣል። አሜሪካንን ልዩ ከሚያደርግት ምክንያቶች መካከል አንደኛው ሕዝቡ ሀብቱን የመግለጽ ነጻነት ያለው በመሆኑ ነው። ዲሞክራሲ ባለበት ሕብረተሰብ ውስጥ የመናገር ነጻነት ከፍተኛውን ሥፍራ ይዟል። “መናገር” የለውጥ ትልቅ ምክንያት ነው። በአገሪቱ ውስጥ የሚኖረውን መጥፎ አስተዳደርን፣ የተበላሽ አመራርን ያጋልጣል። ጥሩ የአመራር መርህ (ፖሊሲ) እንዲፈጠር ያደርጋል። የአገር መሪው ጥሩ እስከ ወራ ድረስ ለሕዝቡ የመናገር ነጻነት መስጠቱ ሊያስፈራውና ሊያሳስበው አይገባም። እግዚአብሔር ለመጀመሪያዎቹ ሰዎች ለአዳምና ለሔዋን የመናገር ስጦታ ሰጥቶአቸው ነበር። ይህን ታላቅ ስጦታ በአግባቡ ባለመጠቀማቸው ምክንያት ምን ያህል ጥፋት በሰው ልጅ ላይ እንደደረሰ እናውቃለን። እባቤቱ በንግግር ችሎታዋ “ከፍ ጽም አትሞቱም! እግዚአብሔር ይህን ያዘዛችሁ! እንደ እግዚአብሔር እንደምትሆኑና ደጉን ከከፉ ለይታችሁ እንደምታውቁ አስቀድሞ በሚያውቅ ነው” (ዘፍ. 3፡4-5) በማለት ሔዋንን አሳመነችት።

ምላሽ ምን ያህል ኃይል እንዳለው ለማሳየት በዘመናት ልዩ ልዩ ታሪኮች ተጽፈዋል። አንድ ጊዜ አንድ ሰው በህልሙ ከሰውነት ከፍ ሎቹ መካከል ይኸውም እግር፣ እጅ፣ ዓይንና ልብ “ከሁላችሁ እበልጣለሁ” ካለው “ከምላሽ” ጋር መጣላትና ቅሬታቸውን መግለጥ ጀመሩ። ምላሹም በሁኔታው ተቀይሞ የምላሽን የበላይነት አምነው እንዲቀበሉ የበቀል እርምጃ ለመውሰድ አመቺ ጊዜ ይጠብቅ ነበር። የዚያ ቀን ከሰዓት በኋላ የአገሪቱ ንጉሠ ነገሥት በአጃቢያቸው ታጅበው ሲሄዱ አይቶ ምላሽ ጦከ ብሎ ከፋ ቃል በንጉሡ ላይ ተናገረ። የተናገረው ነገር ከንጉሡ ጆሮ ደርሶ ስለነበረ ተነትቶ ከንጉሡ ፊት ቀረበ። በተናገረው ነገር ተጸጽቶ ምላሽ ይቅርታ ካልጠ

የቀ በዚያ ቀን በስቅላት እንደሚቀጣ የታወቀ ነበር። “ምላሽ” ግን እግር፣ እጅ፣ ዓይንና ልብ የእርሱን የበላይነት እስኪያምኑና እርሱን ይቅርታ እስኪጠይቁ ድረስ ንጉሡን ይቅርታ እንደማይጠይቅ ገለጸላቸው። ነገሩ ተረት ይሁን እንጂ፣ ምላሽ የሚያስከትለውን የሞት አደጋ እንዲሁም ከሞት እንዴት ሊያድን እንደሚችል የሚገልጽ ነው። ምላሳችን ብዙ ጊዜ እየደጋገመ አደጋ ላይ ሲጥለን አይተናል። ገና በልጅነታችን ምላሳችን ከወንድሞቻችንና ከእህቶቻችን እንዲሁም አብረን ከምንጫወታቸው የመንደር ልጆች ጋር ያጋጩን፣ ያደባደብን እንደነበረ እናስታውሳለን። በዕድሜ ከሰለመስንም በኋላ ምላሳችን ችግር ላይ እንዳይጥለን ብዙ ታግለናል፤ አሁንም ብዙ እየታገልን ነው። ክርስቲያኖች በምላሳችን ምክንያት መንፈሳዊ ሕይወታችን እንዳያቀጭጭብን ጥረት ማድረግ እንዳለብን እናውቃለን።

ሰው በልቡ ያለውን የሚሰማውን እውነት ጨምቆ ቢናገርም ሰዎች ሊረዱት የማይችሉበት ዋናው ምክንያት ሀብቱን በፍቅር ቀምሞ ስለማያቀርበው ይሆናል። በዓለም ላይ ለሰዎች ልጆች የተሰጠ አንድ ትልቅ ኃይል አለ። ያም ኃይል ተከራክሮ የራሱን መብት ማስከበር አይደለም። ወይም ሰዎችን በንግግር ኃይል አንሰው እንዲታዩ የማድረግ ችሎታ አይደለም። ወይም ዓለምን በኒኬሊየር በምብ የሚያጠፋ፣ በላይንስና በቴክኖሎጂ ጥበብ ውስጥ የሚገኝ ኃይል አይደለም። ነገር ግን ትልቁ ኃይል ያለው በፍቅር ውስጥ ነው። ይህን ዓለም ካለመኖር ወደ መኖር ያመጣው እግዚአብሔር አብ ልጁን ወደዚህ ወደ ጠፋው ዓለም ልኮ ለጠፋነው ደህንነትን እንድናገኝ ያደረገው በፍቅር ነው። ፍቅር የኃጢአትን የሞትንና የሰይጣንን ኃይል ሰብሮ የጣለ ነው።

2. በአግባቡ ያልዋለ ከፋ ምላሽ

ዕውቀት የብዙ ነገር መረጃ ቁልፍና መስኮት ነው። ብዙዎች ካላቸው እውቀት የተነሳ “አያውቁም” ብለው በሚያስቧቸው ሰዎች ላይ ኃይል ማግኘት ችለዋል። የሥነ አዕምሮ ዕውቀት ያላቸው ምሁራን የሰዎችን ተፈጥሯዊ ባሕሪ በማወቃቸው ሰዎችን በፈለጉት አቅጣጫና እነርሱን በሚመቻቸው መንገድ ለመስተትና ለመምራት

ችለዋል። ሲ. ኤስ. ሉውስ (1898-1963) ሰዎች በዘመኑ ያለውን ከፍተኛ የሳይንስና ቴክኖሎጂ ጥበብ በመጨማሪያው ከፍተኛ ኃይል ይዘዋል። ይሁን እንጂ፣ ዕውቀታቸው በእግዚአብሔርና በሰው ፍቅር ላይ የተመሠረተ ባለመሆኑ ዓለም ወደ ከፍተኛ ጥፋት በመገሰገስ ላይ ትገኛለች ብለው ጽፈዋል። ብዙዎች የሰዎችን ተፈጥሯዊ ባህሪ ለማወቅ ጥረት የሚያደርጉትን ዋናው ምክንያት ሰዎችን እነርሱ በሚፈልጉት መንገድ ለመምራትና ለመጠምዘዝ ችሎታ እንዲኖራቸው ነው። ስለዚህ ፍቅር የሌለበት ዕውቀት ሌሎችን መጠምዘዣና የራሱን ፍላጎት ብቻ ማሟላት መሣሪያ ነው። ሰው በዕውቀቱ የሚፈልገውን ከሌላው ሰው ጨምቆ ማግኘት በመቻሉ ፍቅርን ችላ ብሏል።

የዘመኑ የሥነ አዕምሮ ዕውቀት ከአካባቢዋ ወይም ከትምህርት ቤት የቀሰመች ሴት የባሏን አዕምሮና አሳብ በራሷ መንገድ ለመምራት የተለያዩ ዘዴ ትጠቀማለች። “አንተ እኔ የምጠይቅህን ነገር እሺ ግለት ከተውክ ብዙ ጊዜ ነው እስከ ሃሬ ገበያ አዳራሽ አብረን እንሂድ” ትለዋለች። “ተቃራኒ ዘዴ” (Negative Approach) በመጠቀም የምትፈልገውን ለማግኘት በመሞከሯ ባልዋ አመጣጧ (ዘዴዋ) ከገባው መልሱ ‘አልችልም’ የሚል ይሆናል። ከዚህ ይልቅ ግን ‘እከ ልዩ! እስከ እባክህን ሃሬ አብረን ገበያ አዳራሽ እንሂድ’ ብትለው፣ ንግግሯ በፍቅር የተቀመመ በመሆኑ ቢደክመውና ገበያ መሄድ ባይወድም ስለ እርሷ ፍቅር ሲል ያደርገዋል። አዕምሯችን ምድራዊ በሆነ ዕውቀት ሲሞላ፣ የፍቅር ሕይወታችን ይሻግትና በአነጋገር ዘዴና ጥበብ እኛን በሚመቸን መንገድና ሁኔታ የሰዎችን አዕምሮ ለመጠምዘዝ መከራ እናደርጋለን። መጽሐፍ ቅዱስ ሃደግ ሰው ንግግር የሕይወት ምንጭ ነው። ይላል (ምሳሌ 10፥11)። ንግግራችን በፍቅር የተቀመመ ከሆነ ለሚሰማው የሕይወት ምንጭ ነው። በዘመኑ ዕውቀት የተሸፈነ ከሆነ ደግሞ የራሳችንን ፈቃድ ማሟያ፣ የሰዎችን አዕምሮ መጠምዘዣ መሣሪያ ይሆናል።

ብዙ ጊዜ አንዳንድ አማኞች የእግዚአብሔርን ቃል ያለበታው በመሸረፍ፣ ወይም ልዩ ትርጉም በመስጠት ለራሳቸው እንዲመቻቸው አድርገው ሲጠቀሙበት ይታያሉ። “ሚስቶችህ ይ! ለባሉቻችሁ ተገዙ” የሚለውን የእግዚአብሔር ቃል ፍቅር ሳይቀላቅሉበት ሚስቶቻቸውን በኃይል ለመግዛት የሚሞክሩ አሉ። “የእግዚአብሔር ቃል ተገዢ

ይላል። ...እኔ የቤት እራስ ነኝ” በማለት ፍላጎታቸውን ሚስቶቻቸውን ዋጋ ቢያስከፍልም፣ በዚያ ፍላጎታቸውን ለማሟላት የሚሞክሩ ባሎች ጥቂቶች አይደሉም። “መንፈሳዊ መሪዎቻችሁን አክብሩ” የሚለውን ቃል አንዳንድ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ደግሞ ያለአገባብ ሲጠቀሙበትና ምዕመናኖቻቸውን መብት አሳጥተው ሲያስጨንቁቸው ይታያሉ። በፍቅር በመግዛት ፈንታ በእነርሱ ሀሳብ የማይመሩትን ከቡድናቸው እንደሚያስወጧቸው በማስፈራራት ሲያስበረግጥቸው ይታያሉ። የፍቅር ልብ ከሌለው ሰው አፍ የሚወጣው ቃል ሌሎችን የሚገነባ፣ የሚያንጽ፣ ሳይሆን የሚያፈርስ ነው።

3. ከፋ ምላስ ብዙ ጉዳት ታደርሳለች

ሳናስብና ሳንጠነቀቅ የምንወረወራቸው ተራ ቃሎች ሌሎችን ሲጎዱ እናያለን። ሙሉጌታ ጸጉሩን እያበጠረ ባለ፣ ሚስቱ አጸደ ፎጣ ፍለጋ የመጸዳጃ ቤቱን በር ከፍታ ገባች። “አጽድዬ፣ ተመልከቺ! የጸጉር አበጣጠር ስታይሌን ቀየርኩት! ይሄኛው አይሻልም? ምን ይመስልሃል?” ብሎ ጠየቃት። አጸደም የምትናገረውን በደንብ ሳታ ሰብ፣ ከአፏ እንደመጣላት ከጓደኛቸው መካከል የአንዱን ሰው ስም ጠርታ “እከሌን ለመምሰል ነው እንደ? ይልቁንስ እንደ ሴት የጸጉር አበጣጠር ስታይል መቀያየርህን ትተህ፣ ሌላ ወንዶች የሚሠሩትን ሥራ ብትሠራ ምን አለበት?” ብላ በንግግሯ ጠቅ አድርጋው ወጣች። ሙሉጌታ የሚሰቱ አነጋገር አሰደንቆት ፈዝቶ ቀረ። ከፋም ሆነ ደግ አልተናገረም። አጸደ ለግጠብ ያዘጋጀቻቸውን ጨርቆች ማጠቢያ ማሸን ውስጥ እየከተተች፣ ለሙሉጌታ የሰጠችው መልስ የማይጠግን ከርስቲያናዊ ያልሆነ፣ ጠብ የሚጭር፣ ሙሉጌታን የሚያሳንስ ከፋ ቃል የተናገረች መሆኗን ለመረዳት ጊዜ አልፈደባትም። “አንዴ ተናግራለሁ፣ ከዚህ በኋላ የተናገርኩትን መመለስ አልችልም” ብላ ነገሩን አለባብሳ ማለፍ አልቻለችም። ሀሊናዋን ቆረቆራት። መንፈስ ቅዱስ ይቅርታ መጠየቅ እንዳለባት እየነገረ አስጨነቃት። በዚህ ጊዜ በሙሉጌታ ልብ ውስጥ ምን ዓይነት ሁኔታ እንደተፈጠረና በዚህም ምክንያት ሰላማቸው ሊጠፋ እንደሚችል ለመገንዘብ አልተቸገረችም።

ፎጣ ሄዳ “ሙሉጌታ! ስለ መጥፎ አነጋገራ ይቅርታ አድርግ ልኝ። በመጥፎ ምላሴ ጎድቼለሁ! ወደ አንተ ዘንድ ስመጣ በጣም

ተናድጄ ክርስቲያን የልጆቹን ልብስ ግጠቢያ ውስጥ ስከት፣ ምን ያህል ልብሳቸውን እንዳቆሽኩት አይቼ ተባብሮቼ ክርስቲያን በክርስቲ ላይ የክሪስቲ ልብሳቸውን በአንተ ላይ ተወግሁት። ይህ ትክክል እንዳልሆነ ገብቶኛል። በጣም ጎድቼሃለሁ። ከአፈ የወጣው ሁሉ በልቤ ውስጥ የማምንበት አይደለም። እባክህን በሙሉ ልብህ ይቅር በለኝ” አለችው። ሙሉ ጌታም በተናገረችው ቃል ልቡ ያዘነ፣ ውስጡ በቁጣ የተሞላ ቢሆንም፣ የአጸደ ክልብ መጸጸትና ይቅርታ መጠየቅ ወዲያው ሁኔታውን እንዲለውጥ አደረገውና፣ “ንግግርሽ ምንም አይደለም፣ አልጎዳኝም አልልሽም። በጣም ጎድቶኛል። ሁለተኛ እንዲህ ዓይነት ክፉ ቃል ከአፍሽ አይውጣ። የእግዚአብሔር ቃል በሚያዘው መሠረት ይቅርታ አድርጌልኩለሁ” አላት። ሳናስብ የምንወረውራቸው ቃሎች ብዙ ጊዜ ሌሎችን ይጎዳሉና ከመናገራችን በፊት እንደ አስተዋይ ክርስቲያን ማስቦ ይጠቅማል። ደሊል የተባለ ጸሐፊ፣ “አስተዋይ አለብ ይናገራል፣ ሞኝ ግን ከተናገረ በኋላ ንግግሩን ይመረምራል” አለ። ለምንናገረው ንግግር ጥንቃቄ መውሰድ ያለብን ከመናገራችን በፊት እንጂ ከተናገርን በኋላ አይደለም። ጥንቃቄ የጎደለው ንግግራችን ሁልጊዜ ዋጋ እንደሚያስከፍለን እንዘንጋ። መጽሐፍ ቅዱስ “ያለጥን ቃቂ በሚናገር ሰው ላይ ጥፋት ይደርስበታል” ይላል (ምሳሌ 13፡3)።

ብዙ ጊዜ ተራ ቃላት፣ ጸጋ የማይሰጡ አስተያየቶች ከአፋችን የሚወጡት ሳናስብ ስለምንናገራቸው ነው። እነዚህ ጸጋ የማይሰጡ ንግግሮቻችን እኛ ከምንገምተው በላይ ሌሎችን የሚጎዱ መሆናቸውን አንርሳ። አንድ ጊዜ አንድ የቤተ ክርስቲያን መጋቢ እንደን አገልጋይ “አስቲር፣ አንድ ጊዜ እፈልግኩለሁ” ብሎ ወደ ቢሮው ወሰዳትና “ይህን ጤናማ ያልሆነ ወሬ በቤተ ክርስቲያናችን ውስጥ የሚያወራውን ምላሽሽን ዝጊ። መንፈሳዊ ሕይወትሽን እስከታስተካከደ ድረስ ደግሞ ከድቄና አገልግሎትሽ ታግደሻል” አላት። “ምን ብዬ ወሬ አሰራጫኹ?” ብላ ለመጠየቅም ጊዜም ሆነ ዕድል አልሰጣትም። የተናገራት ቃል መጀመሪያውም መጨረሻውም ይሄ ነው። ምክንያቱ ፈጽሞ አልገባት ስላለ የበለጠ ግራ ተጋባች። ሁኔታው ጨለመጣት። ዓለም በላይዋ ላይ የተደፋባት መስሎ ተሰማት። ሮጣ ወደ ቤቷ ሄዳ፣ ወለሉ ላይ ተዘርራ ስትሰቅ ብላ አለቀሰች።

ሀዘኑ ትንሽ ጋብ ሲልላት እራሷን መመርመር ጀመረች። ምን

አደረግሁ? ምን አጠፋሁ? ለግንጥ ምን ብዬ አወራሁ? የቤተ ክርስቲያን ጉዳይ አንሰቼ ከግን ጋር ተነጋገርኩ?” ብላ ራሷን አጥብቃ መረመረች። ይሁን እንጂ፣ ምንም ነገር ማስታወስ አልቻለችም። በመካከሉ አንድ ነገር ትዝ አላት። ከመጋቢው ሚስት ጋር ብዙ ጊዜ በህሳብ አትጣጣምም። የፓስተሩ ሚስት “አለቃ ልሁን፣ ሁልጊዜ እኔ ያልኩት መሆን አለበት” የምትል፣ ፈጭ፣ ቆራጭ መሆኗን በግልጽ የምታሳይ በመሆኗ፣ ከአስቲር ጋር አይጣጣሙም ክርስቲያን አስቲር በተፈጥሮዋ እንደ ሌሎች “እከልየ! እንትንደ! ፓስተርደ!” እያለች እጅ መንሳት አትወድም። “ከሌሎች አሁኖች የበለጠ ለመጋቢው ሚስት እጅ መንሳት አለብኝ” ብላ አታምንም። ይሄን ጠባይዋን የመጋቢውም ሚስት በደንብ ታውቃለች። በዚህ ሁኔታዋ ለካስ ቂም ይዛባት ኖሮ፣ በባሏ በኩል አስቲርን የምትጎዳበትን መንገድ ታውጠው ነጥን ክርስቲያን ጊዜ ጠብቃ አስቲርን የምትጎዳበትን ነገር ማድረግ ቻለች። አስቲር መጋቢው ያን በመሰለ ከባድ ቃል ለምን እንደተናገራት ገባት። ይሁን እንጂ፣ ሁኔታው አስቲርን በጣም ጎዳት። የጎዳት ከአገልግሎት መታገዱ አይደለም። ነገር ግን የመጋቢው አነጋገር ነው። “...ንደ!” አለች አስቲር ነገሩ አስደንቋት። “ብዬተ ክርስቲያኔ ውስጥ መብት የለኝም እንዴ? ለፓስተሩ ሚስት እጅ ካልነሁ፣ እንትንደ!.. ካልከተ ከመሳመር የወጣ ነገር ስታደርግ እያወቅሁ እንዳልሽ ካልከተ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሥፍራ ላይናረኝ ነው? ቤተ ክርስቲያኔቱ የክርስቶስ እንጂ፣ የፓስተሩና የሚስቱ የግል ሀብት ነች እንዴ?” ብላ ራሷን ጠየቀች።

አስቲር ልቧ አዘነ። ከዚህ በኋላ ቤተ ክርስቲያን መሄደን አቆመች። ብትቀርም፣ “ምን ሆነሽ? ለምን ቀረሽ?” ብሎ የሚፈልጋት ሰው አልነበረም። “በሕይወቴ ቀዝቅዛ ከቤተ ክርስቲያን ቀረች” እንደሚሏት ታውቃለች። “የፈለጉትን ይበሉ እንጂ፣ ሁለተኛ አልሄድም” ብላ ወሰነች። የሚያሳዝነው፣ አስቲር በሁኔታው በጣም ሰዘነች ብዙ ሌሊቶች ያለዕንቅልፍ ማደር ጀመረች። ሳታውቀው የመንፈስ ጭንቀት ውስጥ ገባች። ከእንቅልፍ ማጣት የተነሳ፣ ሥራዋን መሥራት ስልታለች ከሥራዋ ወጣች። ሀኪም ቤት ሂዳ የአዕምሮ ጭንቀት ማስታገሻ ተሰጥቷት መውሰድ ጀመረች። ለሁለት ዓመት ያህል ከሆስፒታል፣ ሆስፒታል ተንከራተተች። በዚህ ጊዜ ውስጥ ከቤተ ክርስ

ሰው አልነበረም። ያ የበለጠ ጎዳት። በክርስቲያኖች ላይ የነበራት እምነት ሁሉ ተግባራዊ በማለቱ፤ ክርስቲያኖችን ስታይ ትሸሽ ጀመር። ታሪኩ የፈጠራ ታሪክ ይሁን እንጂ፤ በዚህ ዓይነት መልክ የሚነዱ ክርስቲያኖች እንደሚኖሩ ግን እርግጠኛ ነን። “ስለ ምላስ” ወደፊት በመጽሐፍ መልክ ይወጣል ብዬ ይሄን ከላይ የሰማችሁትን የፈጠራ ታሪክ ጽፌ ካስቀመጥኩት ሰባት ወይም ስምንት ዓመት ይሆናል። ያስደነቀች፤ በቅርቡ ይህንኑ የሚመስል ነገር የደረሰባት አንዲት ለህት ታሪክን ያጫወተችን መሆኑ ነው።

ከአፋችን የሚወጡትን ቃላት መምረጥ ካልቻልን፤ ይህን የመ ስለ ጉዳት በብዙዎች ሕይወት ላይ ልናደርስ እንችላለን። እርግጥ ነው በእኛ ምላስ ምክንያት የተነሱት ሰዎች ዕርዳታ ወይም ምክር ፍለጋ ወደ እኛ ስለማይመጡ፤ በሰንቀቆ ላይ ምን ያህል ጉዳት እንዳ ደረሰን ልናውቅ እንችልም። መጽሐፍ ቅዱስ “ያለጥንቃቄ የተነገረ ቃል፤ እንደ ሰይፍ ያቆጣል፤ በጥበብ የተነገረ ቃል ግን ይፈውሳል” ይላል (ምላሴ 12፥18)። እንደ ሰይፍ በሚዋጋው አነጋገራችን የምን ኮራ አንጠፋም። ዋሽንግተን ኤርሺንግ “ስለት ካላቸው ነገሮች መካ ስል፤ በሠራ ቁጥር ስለቱ እየጨመረ የሚሄደው ሹል ምላስ ብቻ ነው” አለ። ንግግራችን ካጃ መሆኑን ነግሮ የሚያስቆመን ከሌለ፤ በዚህ ባህሪያችን የምንተዳቸው ብዙ እንደሚሆኑ ግልጽ ነው። “ያለ ጥንቃቄ የተነገረ ቃል” ማለት፤ ግዴላሽ የሆነ፤ በሌላው ሰው ላይ የሚያስከት ለውን ጉዳት ሳያስቡ መናገር ማለት ነው። ግዴላሽ አስተያየቶችን፤ ካጃ የሆኑ ቃላትን በሌሎች ላይ እንዳንወረውር ራሳችንን የምንገታበት ኃይል እግዚአብሔር እንዲሰጠን በየጊዜው መጸለይ አለብን።

መጠኑ ይለያይ እንጂ ሁላችንም የምላስ ችግር አለብን። ዓለም ከተፈጠረ ጀምሮ በዓለም ዙሪያ በብዙ ሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎች በምላስ ምክንያት እንደተነሱ ወይም እንዳለቁ ታሪክ ይመሰክራል። ምላስ ብዙ ሰዎችን ገድሏል፤ ብዙዎችን እርስ በርስ አጋጭቷል። ብዙዎችን ያለወዳጅ አስቀርቷል። በአጥፊነቱ የሚስተካከለው የለም። ጎልቶ የሚታየው በዓለማውያን መካከል ይሁን እንጂ ክርስቲያኖችም ምላስ ከሚያመጣው መዘዝ ፍጹም ነጻ አይደሉም። ካራ ቤተ ክርስ ቲያን የምትታመሰው፤ መከፋፈል፤ መለያየትና የቡድን መንፈስ

ገልቶ የሚታየው፤ ጤናማ ምላስ በሌላቸው ክርስቲያኖች ምክንያት እንደሆነ የታወቀ ነው። ጳውሎስ የምላስ ችግር ስላለባቸው ሰዎች ለጢሞቴዎስ ሲጽፍለት፤ “...ቤት ለቤት እየዞሩ ሥራን መፍታት ደግሞ ይግራሉ፤ የግዴታውንም እየተናገሩ ለፍላጊዎችና በነገር ገዢዎች ይሆናሉ” ይለዋል (1 ጢሞ. 5፥13)። ጳውሎስ ይህን ቃል የተናገረው ስለ ዓለማውያን ሳይሆን፤ በክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ስላሉት፤ ራሳቸውን “ክርስቲያኖች” ብለው ስለሚጠሩት ነው። በ1ኛው ክፍለ ዘመን የነበሩ ክርስቲያኖች የግዴታውን ነገር ይናገሩ የነበሩት ስልክ ስላልነበራቸው፤ በየቤቱ እየዞሩ ነበር። ለአሁኖቹ ክር ስቲያኖች ግን በየሰው ቤት እንዳንዞር ቴሌፎን ሥራችንን ያቀለለልን ይመስላል። በአሁኑ ጊዜ በሰዎች መካከል የሚፈጠረው ግጭት፤ ዘጠና ከመቶ (90%) ምክንያቱ ምላስ እንደሆነ አዋቂዎች ይናገራሉ።

3. ከፋ ምላስ ታቆስላለች

ምላስ ትንሽም ቢሆን ኃይል አለው፤ ራሱ አጥንት ባይኖረውም፤ አጥንት ይሰብራል። ሐዋርያው ያዕቆብ አንደበት ያለውን ኃይል ሲገ ልጽ፤ “ምላሴ እንደ እሳት ናት፤ ምላስ በአካል ከፍሎችን መካከል የምትገኝ ከፋ ዓለም ናት፤ ሥጋችንንም ሁሉ ታረክላለች፤ እንደ ገሀ ነመ እስት ሰውነታችንን ሁሉ ታቃጥላለች” ይላል (ያዕቆብ 3፥6)። ከሰዎች አንደበት የሚወጣው ቃል በሌላው ሰው ሕይወት ላይ ከፍ ተኛ ጉዳት ሊያደርስ እንደሚችል ብዙዎችም ጽፈዋል።

ጆን ዊክሊፍ፤ “ምላስ አጥንት ባይኖረውም አጥንት ይሰብ ራል” ይላል።

ቻይናዎችም “ከአፍ ያመለጠ አንድ መጥፎ ቃል በስድስት ፈረሶች የሚሳብ ሠረገላ አይመልሰውም” የሚል አነጋገር አላቸው።

ጃፓኖችም እንዲህ የሚል አነጋገር አላቸው፤ “ምላስ ርዝ መቱ 3 ኢንች ብቻ ነው፤ ይሁን እንጂ፤ 6 ሜትር (feet) ርዝመት ያለውን ትልቅ ሰው ገርሰሰው ይጥላሉ” ይላሉ። ምላስ የሰውን ሕይወት የመጠገን፤ የማደስ ኃይል እንዳለው ሁሉ፤

የመገደልና የማፍረስም ኃይል አለው። ከሰው አንደበት የሚወጣው ቃል ምን ዓይነት ኃይል እንዳለው የምንገነዘበው በሀጻንነት ዘመናችን የሰማናቸው ክፉም ሆነ መልካም ቃላት፣ ከረጅም ዘመን በኋላም ፈጽሞ ከአዕምሮአችን ያልጠፉ መሆናቸውን ስናስብ እንደሆነ ቀደም ሲል ገልጽናል። እነዚያ የሰማናቸው ንግግሮች በጥሩውም ሆነ በመጥፎ ሕይወታችንን ነክተውትና ተርጸውት አልፈዋል።

ጥንት ኢትዮጵያውያን ወላጆች፣ ክፉ አነጋገራቸው በላጆቻቸው ሕይወት ውስጥ ሊያስከትል የሚችለውን ከፍተኛ ጉዳት ባለማወቅ፣ ውስጣቸውን ሰንጥቆ የሚገባ፣ ከአዕምሯቸው ፈጽሞ ሊጠፋ የማይችል የሰድብና የርግማን ቃል ያወርዱባቸው ነበር። “...ለምን እንደ ወንድምህ አትሆንም? ወንድምህን እነሌን በተሸከምኩበት ግህጼ እንተን የማትረባውን ተሸከምኩ?...ምነው በማሕጸኔ ውስጥ ውሃ ሆኑ በቀረህ!...የማትረባ!...ደደብ!...የወንድ አልጫ!...አንተ ሰው ትሆናለህ ብዬ አላምንም...” በማለት በመጥፎ ንግግራቸው እንዳይሞቱ እንዳይሸሩ አድርገው ክፉ ቃል ይወረውሩባቸው ነበር። ይህን ዓይነት ክፉ ቃል እየሰሙ ያደጉ፣ እንዳንደቹ እልህ ይዟቸው የወላጆቻቸውን ሰድብና ፅርግማን ለጥቅማቸው ያዋሉት እንዳሉ እናውቃለን። “እና ትና አባቴ አትረባም! ዋጋ የለህም! ብለውኛል፣ እኔ ደግሞ መርባቴ ንና ዋጋ ያለኝ መሆኔን አሳያቸዋለሁ!” በማለት እልህ ይዟቸው በኃይል በመሥራት ከፈለጉበት የኑሮ ደረጃ የደረሱ አሉ። እንዳንደቹ ደግሞ “አባቴ ወይም እናቴ አትረባም ብለውኛልና፣ እውነታቸውን ነው! እኔ አልረባም! ዋጋ የለኝም ብለው የወላጆቻቸውን ክፉ ንግግር አምነው የተቀበሉት ራሳቸውን ለማሻሻልም ሆነ ለማሳደግ ምንም ዓይነት ጥረት ባለማድረጋቸው ምክንያት ሊደርሱ ከሚችሉበት የኑሮ ደረጃ ሳይደርሱ የቀሩም እንዳሉ ገልጽ ነው።

4. ክፉ ምላሽ የቆሰለውን፣ መልሳ ታቆሰላለች

ማንኛውም ሰው በሕይወቱ አልፎ አልፎ ችግር መከራ ትግልና ፈተና እንደሚያጋጥመው ሁሉ፣ እኔም በሕይወቴ ከምንጊዜውም የበለጠ መራራ ጽዋ የጠግሁበት ብዙ ዕንባ ያፈሰሰኩበት አንድ ወቅት ነበር። ሁሉ ነገር ይበላሽብኝ ነበር። የያዝኩት የሚወድቅበት፣

የገንባሁት የሚፈርስበት ጊዜ ነበር። በሕይወቴ “ይሆንልኛል” ብዬ የምጠብቀው ምንም በጎ ነገር አልነበረኝም። እንዲያውም ያልጠበቅኩት ችግሮች ላይ በላይ እየተደራረቡ በቅርብ ጓደኛ የተከፋሁበት፣ በክፉ አለቃ የተንገዘገዘኩበት፣ በኑሮ ጥበት የተሰቃየሁበት፣ ክፉ ጊዜ ነበር። በአጠቃላይ ሕይወቴ መጠጊያም ሆነ ግረፊያ ፍጹም ያጣችበት፣ እግሮቼ እኔነቴን መሸከም አቅቷቸው ደንቀጠቀጡ ነበር። በዚያን ወቅት “አይዞህ! ሁሉም ያልፋል!” ብሎ የሚያጽናናኝ ሰው ከምንጊዜውም የበለጠ የምፈልግበት ወቅት ነበር። ይሁን እንጂ፣ የሚያስፈልገኝን አጽናኝ የሆነ ቃል የሚሰጠኝ አንድም ሰው አልነበረኝም። ሌላው ቀርቶ እግዚአብሔርም ራሱ ሆነ ብሎ ከእኔ የተደበቀ መስሎ የተሰማኝ ጊዜ ነበር።

በዚህ ሁኔታ ላይ እያለሁ አንድ ቀን ተሳሳኪዬ ከፖስታ ቤት የመጣ ደብዳቤ ሰጠኝ። ከመክፈቴ በፊት ከየትና ከማን እንደመጣ ለማወቅ አገላብጦ አየሁት። ፖስታው ላይ የላከው ስምም ሆነ አድራሻ ስላልነበረበት በሁኔታው ተገርሟ፣ ከማን እንደተላከ ሳላውቅ ፖስታውን ከፍቼ ደብዳቤውን ማንበብ ጀመርኩ። ይህን ደብዳቤ የጻፈልኝ ሰው፣ በቅርብ የሚያውቀኝ፣ የማልፍበትን መከራ ሁሉ በቅርብ የሚያውቅ ሰው መሆኑን አለበት አልኩ። የደብዳቤው አሳብ በአጭሩ፣ “አይ የሽማግሌያችን መከራ!... እስከ አሁን ከደረሰሁ መከራ ሁሉ የበለጠ ገና ብዙ መከራ ይደርስብኛል... ጠብቅ...” የሚል የዛቻና የማስፈራሪያ የሚመስል ቃል ነበር። ከእግዚአብሔር ጋር የተማከረ ይመስል “ገና ምኑን አየህ!” ይላል። በመከራዬ ደስ እንዳለው ከአጻጻፉ ተረዳሁ። ደብዳቤውን እያጠብቁ ምን ዓይነት ፊካኝ ሰው ነው? በሰው መከራ ለምን ደስ ይለዋል?” ብዬ ራሴን ጠየቅሁ። መከራና ችግር ቀጥቶ ጠቅሞባቸው ቁስል ላይ ዘይት በማፍሰስ ፈንታ አሲድ ነስታ የበለጠ አቃጠለኝ።

ይህን ዓይነት ደብዳቤ የጻፈ ሰው ምን ዓይነት ሰው ነው? ብላችሁ መጠየቃችሁ አይቀርም። የቤተ ክርስቲያን ሰው፣ ራሱን ክርስቲያን ብሎ የሚጠራ ሰው መሆኑን እንዲሁም እኔው ራሴ ከማመልከትና ከማለግልበት ቤተ ክርስቲያን እንደሆነ እንዳንድ ደብዳቤው ላይ ባሠራረቸው ቃላት መረዳት አላስቸገረኝም። “ምን ተሰግህ?” ብላችሁ ብትጠይቁኝ፣ የተሰማኝን በቃላት መግለጽ እንደማ

ልጅል እነግራችኋለሁ። ሰውነቴ ደንገጠብኝ፤ ወረቀቱን የያዙት እጆቼ ይንቀጠቀጡ፤ ዐይኖቼ ዕንባ ያፈሉ ነበር፤ እንዲሁም ትንፋሼ ቁርጥ፤ ቁርጥ ይል ነበር። “ምን ያህል ጠጪኛለሁ ነው መከራዬና ችግሩ እንዲህ ደስ ሊያሰኘው የቻለው?” ብዬ ራሴን ብጠይቅም፤ መልስ አላገኘሁለትም። ጠላቴ ነው፤ ጠበኛዬ ነው የምለው አንድም ሰው በወቅቱ አልነበረኝም። ከሁሉም ሰው ጋር በሰላም ለመኖር የምፈልግ ሰው ነበርኩ። ቀደም ሲል ከደረሰብኝ መከራና ችግር የበለጠ፤ ያ ደብዳቤ ውስጤን ጎዳው። በወቅቱ ከደረሰብኝ ድንጋጤና ህዘን እወጣለሁ ብዬ አልገመትኩም። ነገር ግን ጌታ ጸጋውን ሲሰጥ ይቻላልና፤ የአእምሮ ቁዝማ ሳይደርስብኝ አለፍኩት።

ያን ደብዳቤ በጌታ ፊት ይገር ቀረብኩ። እጄንም እዚያ ደብዳቤ ላይ ጭኜ ዕንባዬን እያንጠባጠብኩት ይህን ደብዳቤ በጻፈው ሰው ምን ያህል እንደተጎዳሁ ለእግዚአብሔር የውሰጤን ገላልጼ ነገር ኩት። በዚያን ወቅት ከክርስቲያን ወንድሞቼም ሆነ እህቶቼ የጠበቅሁት የሚያጽናና፤ “አይዘህ! በርታ!” የሚል የማጽናኛ ቃል እንጂ፤ በቁስሌ ላይ አሲድ እንዲነሰንሱብኝ አልነበረም። በዚህ ምክንያት በልቤ ውስጥ መራራነት እንዳይፈጠር ጌታዬን ተማጠንኩት። ማንነቱን ሰላልገለጸ፤ ያንን ደብዳቤ የጻፈውን ሰው ባላውቀውም፤ ጌታን “አንተ ታውቀዋለህና አባክህን ባርከው፤ ማንነቱን ብትገልጥልኝ ደስ ይለኝ ነበር” ብዬ ጸለይኩ። ይሁን እንጂ፤ ፈቃዱ ሰላልነበረ አልገለጸልኝም። እስከ ዛሬም ማንነቱን አላውቀውም። ይሄ ሁኔታ ከተፈጠረ 31 ዓመት አልፎታል። የጻፈውን ሰው ባላውቀውም ይቅርታ አድርጌለሁ። ይሁን እንጂ ያ ሰው የጎዳኝ፤ ጠባባው ዛሬም አለ። ከአዕምሮዬ ፈጽሞ አይጠፋም። ያንን ደብዳቤ የጻፈውም ሰው የሚረሳው አይመስለኝም። ሀሊናው ካልደነዘዘ በስተቀር በአዕምሮ ጸጸት ከእኔ የበለጠ እንደሚጨነቅ አምናለሁ። እግዚአብሔር ለእኔ የሰጠውን ዕድሜ ለእርሱም ሰጥቶት እንደሆነ፤ ባለፉት 31 ዓመታት እግዚአብሔር በሕይወቴ ያደረገውን ታላቅ ሥራ ማየቱ አይቀርም። ምን ይሰማው ይሆን? ትንቢቱ እንዳልሠራ ሲያይ ምን ይል ይሆን? አንድ ያላወቀው እውነት ቢኖር፤ ያ መከራና ችግር ከምወደው ጌታ ፊት ከማሸሸ ይልቅ፤ የበለጠ እየገፉ በጌታዬ እቅፍ ሥር የጣለኝ መሆኑን ነው። የዛሬውን እኔነቴን ከቀረጹትና ካስተካከሉት ሁኔታዎች መካከል

ከል አንዱ ያ ደብዳቤ ነው። ሰይጣን በዚያ ክፉ ደብዳቤ እንድሰበር በት አስቦልኝ ነበር፤ ጌታ ግን ለበጎ እንድጠቀምበት ረዳኝ።

በአዕምሮም፤ በመንፈሳዊ ሕይወቴም አሁን ባለሁበት ደረጃ ሰላልነበርኩት “ምንም አይደለም” ብዬ ንቄ መተው አልቻልኩም። ከዚህ የበለጠ የከፋ ነገር እንዳይደርስብኝ ጌታዬን ከምንጊዜውም የበለጠ ተማጠንኩት። የተማጠንኩትም ችግሩን ፈርቼ ሳይሆን፤ ሌሎቼም ሆኑ ያ ክፉ የሚመኝልኝ ሰው በእኔ ህዘን ደስ እንዳይለው ብዬ ነው። የፈራሁት አልቀረም። ሁለተኛው ልጃችን ጉንጩ ምንም ነገር ሳይነካው እንዲሁ አበጠ። ሆስፒታል ሰንወስደው ሀኪሙ መረመረውና “መተኛት አለበት” አለን። “ተመላልሰን እናሳክመው” ብለን ሀኪሙን ለመንነው። ይህን ያልነው ለገንዘብ ሳይሆን፤ “ክፉ የሚመኝልኝ ሰዎች ይህን ሲሰሙ ደስ ይላቸዋል፤ መሳቂያ ያደርጉናል” ብለን ስለፈራን ነበር። ክርስቲያን መከራን ከሚፈራው የበለጠ እንዴት ክርስቲያኖችን ይፈራል? ክርስቲያኖችስ እንዴት የሰው መከራ ያስደስታቸዋል? በወቅቱ ሀኪሙ ጥያቄያችንን ሰላልተቀበለ፤ ልጃችንን በድብቅ ሆስፒታል አስተኛነው። ብንደብቅም፤ እዚያ ሆስፒታል ክርስቲያን ነርሶች ስለነበሩ ወሬው መሳመቱ አልቀረም። ይሁን እንጂ፤ ተመላሳይ ደብዳቤ አልደረሰኝም።

ከዚህ ልምምድ ያገኘሁት ትምህርት ክፉ ምላስ ጎጂ መሆኑን ብቻ ሳይሆን፤ ያለአግባብ ለሚገፉት፤ ለሚቀሰሉትና ለሚደሙት፤ አጽናኝ ላጡት ወገኖቼ እንድራራና እንዳዝን ያደረገኝ መሆኑ ነው። እንደ እኔ አጽናኝ ያጡ፤ በመከራ ውስጥ የሚያልፉ አማኞች ስንት ይሆኑ? የሚያጽናና ቃል በመስማት ፈንታ የፍርድ ቃል ሰምተው ልባቸው የተሰበረ ስንቶች ይሆኑ? ያ ሰው የጠበቀው “ድሴን” ሳይሆን “ሸንፈቴን” ነበር። በዘመናት ያገኘኋቸውን መንፈሳዊ “ድሎች” ሲያይና ሲሰማ ምን ያህል ተበላጭቶና እንጀቱ አርሮ እንደሆነ አላውቅም። ጌታ ሲጠራኝ “የአበባ ምንጣፍ አነጥፍላለሁና፤ ና! ተከተለኝ” ብሎ አልጠራኝም። የጠራኝ “መስቀሌን ተሸክመህ ተከተለኝ!” ብሎ ነው። ስለሆነም የክርስትና ጉዞ መስቀል የሌለበት አይደለም። በብዙ ትግልና ፍልሚያ ውስጥ አልፈንዋለሁ። ቢሆንም እዚህ የደረሰኩት መራራ ጽዋ እየጠጣሁ ብቻ ሳይሆን፤ ከመስቀሉ ጋር የበረከቱ ጎም ጽዋ አብራ እየጠጣሁ መሆኑን መግለጽ እወዳለሁ። ምላስ መግ

ደላ ብቻ ሳይሆን መፈወስም ይችላል። ተስፋ ግብቆረጥ ብቻ ሳይሆን በተስፋም ይሞላል።

አንድ ጊዜ የታወቀ የሕግ መምህር የነበረው ገማሌል ከአሽከርቹ መካከል አንዱን ጦርቶ “ገሥ ሂድና በጣም ጥሩ ነው ገዘህ የምታሰብውን ምግብ ገዛና አምጣልኝ” ብሎ አዘዘው። አሽከሩም የበሬ ምላስ ይዞለት መጣ። እንደገና ጦራውና “ወደ ገሥ አሁንም ሂድና መጥፎ ነው ገዘህ የምትገምተውን ምግብ ገዛና አምጣልኝ” አለው። አሽከሩም ለሁለተኛ ጊዜ ወደ ገሥ ሄዶ በድጋሚ የበሬ ምላስ ይዞለት መጣ። ይህን ያደረገበትን ምክንያት ሲያሰረዳት “ጌታዬ ምላስ ጥሩም ሆነ መጥፎ መሆን ይችላል። ጥሩ ከሆነ ከምላስ የተሻለ ሌላ ምን ጥሩ ምግብ ይገኛል? እንዲሁም መጥፎ ከሆነ ከምላስ የተሻለ ሌላ ምን ምግብ ይገኛል?” በግለት ሀሳቡን ገለጸ። ከአንደበታችን የሚወጣው ቃል ገዘቢ ወይም አፍራሽ ሊሆን ይችላል። ወሳኙ ግን የልባችን ሁኔታ ነው። የጥንት ሰዎች “ጥሩ ንግግር” መድኃኒት እንደሆነ ይናገራል። ልባችን ሲያዘንና በሚታችን ሲጎዳ፣ ከትክክለኛ ሰው ልብ የወጣ ትክክለኛ ቃል ሁኔታችንን ሊፈውስ ይችላል። “ያለ ጥንቃቄ የተነገረ ቃል እንደ ሰይፍ ያቆጣል፣ በጥበብ የተነገረ ቃል ግን ይፈውሳል” ይላል (ምሳሌ 12+18)። ኢዮብ ሊያጽናኑት በመጡት ጓደኞቹ ንግግር ምን ያህል እንደተጎዳ ሲገልጽ፣ “ፍሌን የምትዘንዝዙ ቢቃልስ የምታደቁኝ እስከ መቼ ነው? ይኸው ስትሰረቡኝ አሥር ጊዜ ነው፣ ሲታሻክሩኝም አላፈራችሁም ይላል (ኢዮብ 19+ 2-3)። አንድ ጸሐፊ የምላስን አደገኛነት ሲገልጽ፣ “ምላስ መንጋጋ ሥር እንደተቀበረ ፈንጂ (dynamite) ሲሆን በጥንቃቄ መያዝ ይገባል” አለ። ብዙ ሺ ሕዝብ ያለቀበት ጦርነት የተሟረው ትንሽ በሆነችው ምላስ ነው። በምላስ ምክንያት የብዙዎች ትዳር (ቤት) ፈርሷል፣ ብዙ ሕጻናት ያለ ወላጆች ቀርተዋል፣ የሚዋደዱ ጓደኞች ተጋጭተው ተለያይተዋል፣ ብዙዎች ንብረታቸው ጠፍቶ ያለመጠጊያ ቀርተዋል። ምላስ ትንሽ የአካል ክፍል ስትሆን ቢታላባት ነገሮች ትመክላችሁ ትልቅ ጫካ የሚቃጠለው በትንሽ እሳት ነው። ምላስም እንደ እሳት ናት፣ ምላስ በአካል ክፍሉ ቻችን መካከል የምትገኝ ከፉ ዓለም ናት፣ ሥጋችንንም ሁሉ ታረክላችሁ እንደ ገዝመ እሳት ሰውነታችንን ሁሉ ታቃጥላለች” ይላል (ያዕ. 3+5-6)።

5. ከፉ ምላስ መርዛም ናት

ሐዋርያው ያዕቆብ ምላስን ሲገልጽ፣ “...የሚገድል መርዛ የሞላ ባትና ዕረፍት የሌላት ከፉ ነገር ናት...” ይላል (ያዕ. 3+8)። ሀሲዎች እንደሚገልጹት አንዳንድ የአፍ በሽታ መጥፎ የሆነ የአፍ ጠረን ወይም ሽታ ያመጣል ይላሉ። ኃጢአትም ልክ እንደዚሁ ነው። ከኃጢአትኛ ልብ የኃጢአት ንግግር ይፈልቃል። ጳውሎስ ለሮሜ ክርስቲያኖች በጻፈው መልዕክቱ ይህን ጥሩ አድርጎ ገልጾታል። “ከውን የሚጎዳ ከፉ ቃል ለመናገር አፋችው እንደ መቃብር የተከፈተ ነው፣ በምላሹም ያታልላሉ፣ የሽንፈራቸውም ንግግር እንደ እባብ መርዛ የሚጎዳ ነው፣ አፋችው በመራራ እርግጥን የተሞላ ነው” (ሮሜ 3+ 13-14) ይላል። ጳውሎስ “አፋችው እንደተከፈተ መቃብር ነው” ሲል፣ የተከፈተ መቃብር የሞት ሽታ እንዳለው ሁሉ፣ ምላሳችንም ከውስጥ ያለውን መንፈሳዊ ሕይወታችንን ይገልጻል። ጤናማ የሆነ መንፈሳዊ ሕይወት ከሌለን ከአፋችን የሚወጣው ቃል ጎጂነት ያለው ነው። ልክ መናገር ስንጀምር ማንነታችን ይገለጻል። “ከነፍ ሄም ቢላና አፉን ቢዘጋ፣ ጠቢብና አስተዋይ ሊመስል ይችላል” ይላል (ምሳሌ 17+28)። ሰው መጥፎ ንግግር ልማዱ ከሆነ፣ ችግሩ ከምላሱ ሳይሆን የልቡ ትክክለኛ አለመሆን ነው።

በአንደበታቸው ስተው ሌሎችን የሚጎዱ ዓለማውያን ብቻ ሳይሆኑ አማኞችም ጭምር ናቸው። ይሄም በእኛ ዘመን ብቻ ሳይሆን በጥንት አማኞችም መካከል ይታይ የነበረ ትልቅ ድክመት ነው። የጥንት ቤተ ክርስቲያን መሪዎች የምላስ ጦርነት እርስ በርሳቸው ያካሂዱ እንደነበረ ታሪክ ጸሐፊዎች ይናገራሉ። ፊልፕ ስካፍ የተባለው ታሪክ ጸሐፊ ስለ ግርድን ሉተር ሲጽፍ፣ “ግርድን ሉተር ጽሁፍ ጦርነት የሚጭር የመርዛ ጢስ ክርክር። ተቃዋሚ መሰለው የሚታዩትን ሁሉ ምህረት የሌለው የቃላት ጥይት ያወርድባቸው ክርክር” አለ። “ግርድን ሉተር ለብዙ ጊዜ ሲያደንቀው የነበረው ኢራሰመስ በተጣላው ጊዜ “በዓለም ውስጥ ካሉት አደገኛ እባቦች መካከል መርዘኛው ኢራሰመስ ነው፣ መልጭልጭና ድብቅ ከሃዲ ነው” ሲል ተናገረ። የታወቀው የሥነ መለኮት ምሁር የነበረው ለባክር ኮግን “ጴጥሮስ” በሚለው መጽሐፉ “በግዕታት ጳውሎስና ጴጥሮስ ሳይቀሩ ለሕይወታቸው መጥፊያ ምክንያት ራሳቸውን ክርስቲያን ብለው የሚጠሩ የሮም

ቤተ ክርስቲያን አባል የዘሩ አማኞች በቅናትና በምቀኝነት የሰነዘሩ ባቸው ቃላት ነው። ጠባቸው እጅግ ከፍተኛ ስለነበረ ሌላውን አማኝ የመንግሥት ጠላት ነው። በማለት የክርስትናን እምነት ለሚቃወሙ ሰዎች አሳልፈው ይሰጡ ነበር። አለ። በኩልማን አጻጻፍ ብዙ አማኞች ለአንበሳ የተጣሉት፤ በኒሮ ዘመን በእሳት የተቃጠሉት፤ አንዳንድ ክርስቲያኖች እያጋለጡ ለገዳይ በመስጠታቸው ነበር። ያልታረመ አንደበት የእግዚአብሔርን አገልጋዮች ከአገልግሎታቸው እንዲሸቡ አድርጓል። ጋብቻን አፍርሶ የብዙዎችን ልብ ሰብሯል። መጽሐፍ ቅዱስም ከፋ አንደበት የሚያስከትለውን ጉዳት ሲገልጽ *ከፋ ሰዎች ሌሎችን የሚጎዱበትን መንገድ ያሰጡትን ግግራቸው እንደ እሳት የሚያቃጥል ነው፤ ከፋ ሰዎች ሐጂት ያሰራጩት ሁከትን በማጥፋት በፍቅር የተሰሩትን ወዳጆች ይለያያሉ*። ይላል (ምሳሌ 16፥27-28)።

አንደበት የማቅሰል ኃይል እንዳለው ሁሉ የመፈወስም ኃይል እንዳለው ደጋግመን ገልጻል። መጽሐፍ ቅዱስም *የደግ ሰው ንግግር የሕይወት ምንጭ ነው*። ይላል (ምሳሌ 10፥11)። ከአንደበታችን የሚወጣው ቃል ጎጂ ወይም ጠቃሚ እንዲሆን ወሳኝ የልባችን አቋም እንደሆነ ከላይ ያየው የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅስ ያረጋግጥልናል። ልቡ በበጥ ደም ታጥቦ የነጻ፤ በመንፈስ ቅዱስ የተሞላ አማኝ ከአንደበቱ የፈውስ ቃል እንጂ ሌሎችን የሚገድልና የሚያጠፋ ቃል መውጣት የለበትም። ከፋ ቃል ተናግረውን ያልረሳናቸው ሰዎች እንዳሉ ሁሉ በጎ ቃል ተናግረውን ሁልጊዜ የምናስታውሳቸው ሰዎችም አሉ። ስለዚህ በአንደበታችን በጎ የሆነውን በመፈጸም ሌሎች በበጎ እንዲያስታውሱን ይሁን እንጂ ንግግራችን በሌላው ሰው ሕይወት ውስጥ ጠባሳን የሚተው እንዳይሆን እንጠንቀቅ። ይህን ማለት ወዳጆችን ሲስት ዝም እንለዋለን ማለት አይደለም። ወይም ስንስት በፍቅር የሚያርመንን አንቀበልም ማለት አይደለም። *“ተገዢውን ቃል በተገዢው ቦታ መናገር እጅግ ያስደስታል*” ይላል (ምሳሌ 15፥23)። እርግት በሚያስፈልገው ወቅት ዝም ማለት ወዳጅን መጉዳት እንጂ መጥቀም አይሆንም። መጽሐፍ ቅዱስም ይህንን ያረጋግጥልናል። *“ሰውን በሰው ለወድሃለሁ ግለት ብቻ አይበቃም፤ በሚሳጠትበት ጊዜ በገልጥ መገሰጽም ይገባል*” ይላል (ምሳሌ 27፥5)። አንደበታችን በሌላው ሰው ሕይወት ጥሩ ወይንም መጥፎ ተጽእኖ ሊያደርስ ይችላልና የምንናገረውን መምረጥ ይገባል።

6. ከፋ ምላስ በማጉረምረም የተሞላች ናት

አንዳንድ ክርስቲያኖች ውስጣቸው በማጉረምረምና በማግረር የተሞላ ነው። በሆነላቸው በመደሰት ፈንታ ባልሆነላቸው ነገር ላይ ሲያማርሩ ይሰማሉ። ብዙ የተደረገላቸውን ረስተው፤ ባልተደረገላቸው ወይም ባልሆነላቸው አንድ ነገር በማዘን ሲያማርሩ የታያሉ። ስላገኙትና ስለሆነላቸው ነገር “ተመስገን” በማለት ፈንታ፤ “ምንው ይሄ ነገር በፍረኝ ኖሮ!” ይላሉ። አዲስ ቤት ሠርተው ሲገቡ፤ “ኔታ ሆይ ተመስገን!” በማለት ፈንታ፤ “ምንው አዲስ የቤት ዕቃ በፍረኝ?” በማለት ያጉረመርማሉ። ስለ አንዲት አርጊት ቤት የተነገረ አንድ ታሪክ አለ። እኚህ አርጊት ባሕር ዳር ከባላቸው ጋር ሆነው ሲዝናኑ፤ ድን ገት ማዕበል መጥቶ ባላቸውን ካጠገባቸው ጠርጎ ይዘባቸው ሄደ። በሁኔታው ተደናግጠው ለባላቸው ተንበርክከው መጸለይ ጀመሩ። በጸሎት ላይ እያሉ፤ ማዕበሉ ባላቸውን አጠገባቸው ገፍቶ ጥሎላቸው በመደነት ሁኔታውን ካዩ በኋላ፤ “ኔታ ሆይ! ባሌን ስላዳንከው አመሰግንሃለሁ፤ ግን እርሳት የነበረው ባርጌጣ በራሱ ላይ የለም” አሉ ይባላል። የማጉረምረም ትልቁ ምክንያት በራሳችን፤ በአካባቢው ሁኔታና እንዲሁም በሰዎች ላይ እርካታ በማጣታችን ይሆናል። ስለሆነም ሁልጊዜ የማግረር ድምጽ እናሰማለን።

የምናማርርበት ሌላው ምክንያት ራሳችንን ከሌሎች ጋር ስለምናወዳድር ነው። በሁኔታችን ደስ ሳይለን ሲቀር፤ ከእኛ የተሻለ ነው ብለን የምናሰበውን ሰው እንፈልግና ራሳችንን ከዚያ ሰው ጋር ማነጻጸር እንጀምራለን። የሚገርመው የምናወዳድረው ደካማ የሆነበትን ጎን፤ ከሌሎች ብርቱ ጎን ጋር ነው። በዚህ ዓይነት ከሆነ፤ ሁልጊዜ የምናየው የማንረባ መሆናችንን ነው። መገንዘብ ያለብን እውነት ቢኖር፤ ሰው በሁሉም አቅጣጫ ብርቱ መሆን የማይችል መሆኑ ነው። ጥሩ መጻፍ የማይችል፤ ጥሩ ተናጋሪ ሊሆን ይችላል። ጥሩ ጸሀፊዎች ሆነን፤ ጥሩ ተናጋሪዎች ሳንሆን እንችላለን። ታዲያ ራሳችንን ከጥሩ ተናጋሪዎች ጋር ስናወዳድር ከድካማችን በስተቀር ብርታታችንን ማየት አይሆንልንም። እግዚአብሔር እኔን የፈጠረኝ “መለሰን” እንድሆን ነው። ሌላ ሰው እንድሆን ከፈለገ፤ ሌላ ሰው አድርጎ ይሠራኝ ነበር። ስለሆነም ራሴን መሆን ትቼ ሌላውን ለመሆን ሰምክር መሆን ባለመቻሌ ምክንያት እግዚአብሔርን “ስትሠራኝ ትክክል አድርገህ አልሠራኸኝም” ማለቱ ነው። ይህም እግዚአብሔርን ያስቀ

ይመጥል። ራሳችንን ከሌላው ጋር ግዕዳደር መጽሐፍ ቅዱሳዊ እንዳህን መጽሐፍ ቅዱስ ይናገራል። 'ይሁን እንጂ፣ ራሳችንን ከግድም ለማሳደግ ከእንዳንድ ሰዎች ጋር ራሳችንን ለናወዳደር ወይም ራሳችንን ለናገዳደር እንደናርፍ እነርሱ ገን ራሳችንን ከራሳችን ጋር በግመዛናቸውና ራሳችንን ከራሳችን ጋር በግዕዳደራቸው አስተያየት አይደለም ይላል (2 ቆር. 10+12)። የእግዚአብሔር ቃል ራሳችንን ከሌሎች ከግዕዳደር ይልቅ፣ ህትሕትና ተጥልታችሁ ሌሎች ሰዎች ከእናንተ እንደሚሻሉ አድርጋችሁ ፋጠኑ እንጂ ወገን ይመዘገቡ ትና በራስ ወዳድነት ወይም ያለ እኔ ገን አለ ዘግባል ትጥቁኑት ጥንታዊ ነገር አታድርጉ' በግሉት ይመከረናል (ፊልሐ. 2+3)።

ሁልጊዜ ከግግረርና ከግጉረግረግ በስተቀር ከአፋቸው ወርሶ የምሲጋና ቃል የግደማቸው ክርስቲያኖች አሉ። ጥንታዊ ያህል ቢኖራቸው የሚረኩ አይደሉም። እንደገቢህ ዓይነቶቹ የራሳችንን ደስታ አጥተው አብረዋቸው ለሚኖሩት ሰዎችም ሲላል ይሆናሉ። በግግረርና በግጉረግረግ የተጥሉ ሰዎች ምንጊዜም ቢሆን የሚያግርሩበት ወይም የሚያገረመርሙበት ምክንያት አያጠፍም። አንድ ጊዜ በአንድ ከተማ ውስጥ በግግረርና በግጉረግረግ የታወቀ አንድ ገጠራ ነበር። ከምንጊዜውም የበለጠ ገጠራዎች ጥሩ ምርት ያመረቱበት ዓመት ነበር። ከእርሻቸው ያገኙት ፍሬ በጣም ጥሩ ነበር። ደንችቻቸው በጣም ትልልቅ ነበሩ። የአካባቢው ገጠራዎች 'ያ አገራቸው ሲሆን ለግጉረግረግ ምንም ጥንቃቄ ያይነት ምክንያት የግያገሻቸው ደም ቢኖር ይሄ ዓመት ነው' በግሉት ሄደው 'ስለ ዘንድር ጥሩ የመቼ ጊዜ ምን ትላለህ?' ብለው ጠየቁት። እርሱም 'አሳጥቻችን የምንገባበት ትና ንሽ ደንች የት አለ?' በግሉት አሁንም ሁኔታውን አወልዋል መልስ ሰጣቸው። ምክንያት እየፈለጉ የሚያግርሩና የሚያገረመርሙ ሰዎች ግን ይወዳል? ሁልጊዜ የግግረርና የግጉረግረግ ቃል' የሚያሰሙ ሰዎች በሕይወታቸው እርካታ ያጡ እንደሆኑ ተመልክተናል። እንዲህ ዓይነቶቹ መንግሥተ ሰግደም እንኳን ቢሆን፣ ቀረቀረን፣ አልተመቸንም እንደሚሉ የታወቀ ነው። ሐዋርያው ጳውሎስ በሕይወቱ የተገረፈውን ትልቅ ነገር ሲገልጽ 'ገጠህ ግጥናትን ሆነ ግጥንን ወይ ታላሁ፣ በግንኙነትም ቦታ ሆነ በጥንኛውም ጊዜ የመጥገዝና የመራዘን የግጥናትንና የግጥንን ምስጢር ተቃረለሁ' ይላል (ፊልሐ. 4+11-12)።

ምዕራፍ ፬

ነቃፊ ምላስ

'ሂያሱስ በችኮላ ከሚናገር ሰው ይልቅ አዕምሮ የጎደለው ሰነፍ የተሻለ ተስፋ አለው።'
 ምዕ. 29+20

የክርስትና ሕይወት አንድ ቦታ የሚቀም ሳይሆን፣ ዕድገት ያለበት ሕይወት ነው። እግዚአብሔር የጠራን እንድናድግ ነው። 'ይልቅስ በጌታችንና በላዕኛችን በሂያሱስ ክርስቶስ ደጋፊ እርሱንም በግዕዝ እድገ...' ይላል (2 አጥ. 3+18)። ዕድገታችንም በግል፣ ከእግዚአብሔርን እንዲቃወም ከሌሎች ሰዎች ጋር በሚኖረን ግንኙነት ነው። ዕድገታችን ምን ዓይነት እንደሆነ ሐዋርያው ጳውሎስ ሲገልጽ፣ 'እውነትን ወፍቅር እየተናገርን ራስ የሆነውን ክርስቶስን ለመምሰል በሁሉ ነገር እናድጋለን' (ኤፌ. 4+15) ይላል። የዕድገታችንም ፈጻሚ መንፈስ ቅዱስ ነው። 'ምንፈለ ቅዱስ ፍሬ ገን ፍቅርን ደስታ፣ ሰላም፣ ትዕግሥት፣ ደግሞ፣ ቅርንጥ፣ ታግኝት፣ ገርኝት፣ ራስን መጥት ነው...' ይላል (ገላት. 5+22-23)። ሲጋጭ የሕይወታችን ዕድገት ግብደት አለው። መንፈሳዊው ዕድገታችን ገን እንደ ሥጋ ጌው ዕድገታችን ግብደት የለውም። በመንፈሳዊ ሕይወታችን ባይ

ገን ቁጥር፣ የግደግ ፍላጎታችን ይበልጥ እየወሰደ ይሄዳል። ለዕድ ገታችን እንቅፋት ከሚሆኑት ምክንያቶች መካከል አንደኛው ነቃፊነት ነው። ምን ያህል ጎዳት በሌሎች ላይ እንደሚያመጣ ባለመረዳት አንዳንዶቻችን “መንቀፍን” እንደ ጥሩ ልማድ አድርገን ይከዋል። የታወቀው ዴል ካርኒጊ (Dale Carnegie) “መንቀፍ” ምን ያህል ጉዳት እንደሚያስከትል ሲጽፍ፣ “ኅብረት የሰውን ስሜት ይጎዳል፤ ሰዎችን ዝቅ ያደርጋል፤ ተስፋ መቆረጥን ያደርሳል፤ ጠብን ይጥራል፤ ከሰው ጋር ያለውን ግንኙነት ያበላሻል” አለ። ገንቢ ያልሆነ ነቀፊ ምን ያህል እንደሚጎዳ የምንረዳው በነቀፊ ውስጥ ስናልፍ ብቻ ነው። “ኅብረት” ማለት ምን ማለት ነው? “ኅብረት” ምን ማለት እንደሆነ ዊልያም ዳይክም (William Diehm) ሲገልጽው “ጥሩ ያልሆነ አስተያየት መስጠት፣ በሌላው ላይ ስህተት መፈለግ፣ መውተስ፣ መታዘብ፣ መገሰጽ” ማለት ነው። አለ። በአጭሩ “ኅብረት” ማለት አንዱ በሌላው ላይ ለመፍረድ ስህተት ፈልጎ ግጥኘት ማለት ነው።

የበታችነት መንፈስ የሚያጠቃቸው፣ በጥላቤ ተሰፋ የሚቆርጡ፣ ከሰው ሁሉ ተገልለው ለብቻቸው መኖር የሚፈልጉ፣ በቀላሉ የህዝን ስሜት የሚሰማቸው ሰዎች አብዛኛውን ጊዜ በልጅነታቸው በወላጆቻቸው ወይም በአሳዳጊዎቻቸው እየተነቀፉ ያደጉ ሰዎች እንደሆኑ የሥነ ልቦና ምሁሮች ይገልጻሉ። ጤናማ ያልሆነ ነቀፊ ምን ያህል ጉዳት እንዳለው ያልተረዱ አንዳንድ ወላጆች ልጆቻቸው ሲሳሳቱ “እንተ ደደብ ልጅ! ይሄ እንዴት አይገባም?” ይሉታል። ልጆቻቸውን በአግባቡ የሚያሳድጉ ወላጆች ግን ልጆቻቸው ሲሳሳቱ ነቀፊና ስድብ ውስጥ ሳይገቡ “ይሄን እንዲህ አድርገህ ትሠራለህ” ወይም “ይሄ ማለት ይሄ ነው” ብለው መመሪያና ትምህርት ይሰጧቸዋል። የነቀፊና የክስ ዋና ምንጭ ሰይጣን ነው። ሰይጣን ከሰዎችን እንደሆነ መጽሐፍ ቅዱስ ይናገራል (ራዕይ 12፡10)። በኢዮብ ዘመን የእግዚአብሔር ልጆች በተሰበሰቡበት ወቅት ሰይጣን የቀረበው ለመከሰስ እንደነበረ እናውቃለን (ኢዮብ 1፡6)። ሰይጣን ሌላው ቀርቶ በገነት እግዚአብሔርን ከመውቀስ ወደ ጓላ እንዳላለ እናስታውሳለን (ዘፍ. 3፡4-5)። ሰይጣን የሚጠቀምበትን መሣሪያ (ነቀፊን) መጠቀም ለንጀምር፣ ራሳችንን በጎ ሳልሆነ ነገር አጋልጠን መስጠታችን መሆኑን ልብ ልንል ይገባል። መንቀፍ የሌላውን ስሜት ስለሚጎዳ፣ ሌላውን የበታችነት ስሜት እንዲሰማው የሚያደርግ በመ

ሆኑ ጎጂ እንጂ ጠቃሚ አይደለም። ስለዚህ ነቃፊዎች አንሁን። ሰው በሁለት አትጣጫ ነቀፊታ ይደርስበታል። ብዙ ጊዜ ሌላውን ለንጎትፍ “የተቆጠሩት ስለምወደው ነው” ብለን ራሳችንን ስለምናሳምን “ኅብረት መልካም ነው” እንላለን። ለንጎትፍ ደግሞ ነቀፊው ስለሚቆረቆረን “መንቀፍ ከፋ ነው” እንላለን። ያም ሆነ ይህ ሰው ነቀፊ ከሁለት አትጣጫ ይደርስበታል። ይኸውም፣ አንደኛ፣ ሰው ራሱን ይነቅፋል። ሁለተኛ፣ በሌሎች ይነቅፋል። ከሁለቱም አትጣጫ የሚወረወሩት ነቀፊዎች በአግባቡ ካልሆኑ፣ ሰው ላይ ከፍተኛ ጉዳት እንደሚያደርሱ የታወቀ ነው።

1. ሰውነት ራሱን በራሱ ሲነቅፍ (Self-Criticism)

በደረሰባቸው አንዳንድ የተፈጥሮ ጉዳት ምክንያት የዝቅተኛነት ስሜት የሚሰማቸው ሰዎች አሉ። በሕይወቱ ሁሉም ነገር የተግላለት ግንኙነት ሰው የለም። አንዳንዱ በአካሉ ላይ ጉድለት ይኖርበታል። ጤናማ አካል ያለው ደግሞ ሌላ ዓይነት ጉድለት በሕይወቱ ይኖረዋል። ሰው ያልተግላለትን፣ የሌለውን ነገር ባለበ ቁጥር፣ ስለ ራሱ የሚኖረው ግምትና አስተያየት እየወደቀ ይመጣል። ያንን በማሰብ ፈንታ ግን ያለውን፣ የሆነለትን፣ ግድረግ የሚችለውን ሲያስብ ልቡ በምስጋና የሚጥላ መሆኑ ብቻ ሳይሆን፣ ስለ ራሱም ትክክል የሆነ አስተያየትና ግምት ይኖረዋል። እግዚአብሔር ኃጢአተኞችም ብንሆን ይወደናል። እግዚአብሔር ከወደደን፣ እኛም ራሳችንን እንድንወድ ይፈልጋል። እንግዲህ እርሱ የፈጠረውን “እኛነታችንን” የምንጠላ፣ የምንጎትና የምንነቅፍ ከሆንን፣ እግዚአብሔርን መውደድ አንችልም። እግዚአብሔር የወደደውን “እኛነታችንን” እንዴት መጥላት እንችላለን? ራሳችንን ለንጎትፍ፣ የሠራንን እግዚአብሔር መንቀፋችን መሆኑን እንረዳ። “የምስጋና ዓለም” ጌታ እግዚአብሔር ሲሆን፣ “የነቀፊታ ዓለም” ንጉሥ ግን ሰይጣን ነው። የሌሎችን ነቀፊታ ለማስተናገድ ብንፈተንም፣ ራሳችን በራሳችን ላይ የምንሰነዝረውን ነቀፊታ ግን ማስተናገድ ፈጽሞ የለብንም። አንዳንዶች “ራሳን መንቀፍ” መንፈሳዊነት መስሎ የሚሰማቸው አንዳሉ እናውቃለን።

ሰዎች ራሳቸውን መንቀፍ ሲጀምሩ የራሳቸው ጠላት ይሆናሉ። ስለራሳቸው የሚሉትን ግመንና መቀበል ሲጀምሩ፣ ከሌላው ሰው ጋር

መጣጣምና መግባት እያታታችው ይመጣል። ራሳቸውን 'አልረባሽ' ማለት ነፃነት ያላቸው ነፃነት ምንም ዓይነት ችሎታ የሌለች ሰው ነች። ሲሉት ራሳቸውን ካሉት ሁኔታ ወይም ደረጃ ውስጥ እንደሚገኙ የታወቀ ነው። ንግግሩ የሚጠቀሙትን የመሆን ምንጭ እንዳለን ግወት ይጠቅሙናል። 'ፕራብ ነቃሬ' መሆን ፕራብ አጥፊ መሆን ነው። በሕይወታችን ድካም ስናይ ድካማችንን ወደ አገልግሎት ይዘን በመቅረብ ከእርሱ ይቅርታን ተቀብለን ራሳችንን ለግባላ እንጥራለን። ራሳችንን ስንገታፍ ገንዘብ ራሳችንን ለማሻሻል ጉልበት እያጣን እንሄዳለን። ይህንን ስንል፣ እንደ እኔ ታላቅ ሰው ግንዛቤ የለም እያልን ስለራሳችን እያጋንንን የትምህርት ቃል እንናገራለን ግለት አይደለም። 'ራስን በመገታፍ' ጉዳት እንዳይደርሰን።

- (1) ድካማችንን ብቻ ሳይሆን ብርታታችንንም እንይ። አስፈላጊውን ጥንቃቄ ካላደረግን ያደረግናቸውን በጎ ሃሳቦች ችላለን። በድካማችን ላይ የበለጠ ትኩረት ማድረግ ልግድ ሊሆን ይችላል። ድካማችን ብቻ ሳይ ትኩረት ከሰጠን ራሳችን የራሳችን ጠላት እንሆናለን። ተሸናፊዎች እንናገራለን። የራሳችን ወዳጆች እንሆን። ድካም ብቻ ሳይሆን መልካም ሃሳቦች እንዳለን አንገርሳ። ይህን ስንል ስህተታችንን ወይም ድካማችንን እንይ ግለት አይደለም። ለራሳችን ሀሳቦች እንሆን ግለታችን ነው።
- (2) ትክክል (በጎ) የሆነ ሃሳብ ስናደርግ በራሳችን ደስ ይበላን። ብዙ ጊዜ ሰው ትክክል ያልሆነ ሃሳብ ሲሠራ ይቀጣል። በጎ ሃሳብ ሲያደርግ ግን ችላ ይባላል እንጂ አይሸለምም። ሀሳባችንን ባሕሪያችንን ለማሻሻል ከፍተኛ ጥረት እናደርጋለን። ዕድገታችን እንዲቀጥል ስናሻሻል በራሳችን ደስ ሊለን ይገባል።
- (3) የሌሎችን መልካም አስተያየት በደስታ እንቀበል። አንዳንድ ሰዎች 'በጣም ጥሩ ነው የሠራሽው' ሲሉ ብዙ ጊዜ የሚሰጡት መልስ 'ይሄ' ያህል አይደለም የሚል ነው። ይሄን ሲሉ አስተያየት የሰጠውን ሰው ግምት ልክ አይደለም ግለታችው እንደሆነ አይረዱትም። የሰዎችን መልካም አስተያየት መቀበል የበለጠ እንደሚሻሻል ይረዳል።

- (4) ያለፈውን ሪስክ የአገልግሎት አጋ እንቀበል። አንዳንድ ሰዎች እንደሚሉት እኔ የማለፊያ ትል ነኝ። አንዳንድ የአገልግሎት ወዳጆች ነን (የጥሐ. 15+15)። እንዲሁም የአገልግሎት ወዳጆች ነን (ሮሜ 8+16)። አገልግሎት ነቀፋን ሳይሆን ምስክርና ይወዳል። ስህተት ሰዎች ሁልጊዜ ባለግባቡ ራሳቸውን ሲገታፉ ደስ አይለውም። ኃጢአታችንን በጌታ ፊት አትርጠን ከእርሱ ይቅርታን ከተቀበልን በኋላ ላለፈው ድካማችን ራሳችንን እንተገታጠ።

2. በሌላ ሰው መገታፍ

መገታፍ፣ መሰረቱ መገታፍ ምን ያህል ሰውን ሊገዳ እንደሚችል ለመገልጽ ዊልያም ዲሆም (William Diehm) "መገታፍ" (Criticizing) በሚለው መጽሐፍ መግለጫ ላይ በልጅነቱ ያለፈበትን ከጤና ጊዜ እንዲህ በግለት ይገልጻል።

ገለጻለሁት ግዴታ ልጅ ሆኜ በግለጽ በሽታ ተመትኜ በሆነ መጥ ከሙስታፋቱ ሌላ ሁለቱ አገሮቼ ፍጹም ሽባ በመሆናቸው የፖራመደው በምርሱን አደርግ አንዳንድ ቀን የጎረቤት ልጆች እየተረጋገጡ ካለ ሲጫወቱ ከጤና በራፍ ላይ ቁጭ ጡ እያቸግላለሁ። አንድ ቀን እንደተለመደው የጎረቤት ልጆች ካለ ሲጫወቱ ምርሱን ተደጋጊ ሳያቸው፣ በእኔ ሁኔታ እየተከፈ ምን ታያለህ አንተ ልጅ? ከዚህ ጥፋ። እኛ ሽባ ልጅ ግን አንፈልገም አሉኝ። ይህን ሲሉኝ ዓይኖቼ በሰጠ ተሞልተው እኔም ሽባ የሆኑትን አገሮቼን እየተተካሁ ከጤና ታችን ጓላ አጥፎ ከጤና ከሚያስተምጥበት ከፍል ውስጥ ገደ። ከተከራረው ከጤና ላይ ቁጭ ጡ የከጤና መያዝውን ቀርቶ በጣም እየመታሁ አለታለሁ አራገምና እንዲህ ነኝ እንዲያ ነኝ እያልኩ በግድቀት መጥፎ ስም ሁሉ እራሴን አጠራ አደርገኩ። ሽባ በመሆኔ ራሴን ጠጥሁት። በዚያን ጊዜ በሕይወት መኖርን ጠልኜ አደርገኩ።

ከሽታው ቀርቶ ሲደረግ ስሜት ስምታ እየጠፋ መጣኝ። ከጤና ግጥሙ ተረጋግጦ ከፍል አንገቴን

ገባ አድርጋ ኮስተር ባለ ድምጽ 'ዊልያም! በፍጥነት ከዚህ ወጥተህ ወደ ቤት ና' አለችኝ። ምርኩጤን እንደተደገፍኩ ብድግ ብዬ፤ የፅርግግን ቃል ከአፈ በመውጣቱ ትጣት ይደርስብኛል ብዬ እየፈራሁ 'እሺ እግደ!' አልኳት። ባለች ጉል በትና ኃይል ራሴን እየጎተትኩ እንደምንም ብዬ ወጥ ቤት ከነበረው በርጫማ ላይ ሄጄ ተቀመጥኩ። ሰውነቴ ሁሉ በስላሳ ተሸፍኖ ነበር። ከሰላ በሆነው ፊት ላይ ፅንግዬ ፈሰሰልዎ የሆነ መልክ ሰጥቶኝ ነበር። እናቴ በዚያን ጊዜ ባህን እያጠበች የደረቁትን ባህኖች መደርደሪያው ላይ ትደረድር ነበር። ሥራዋን እስከትጨርስ ድረስ ምንም ቃል አልተናገረችኝም። ከመፍራቴና ከመጨነቄ የተነሳ ያቺ ጥቂት ጊዜ እንደ ዘላለም ረጅም ሆኖ ተሰማችኝ። በመጨረሻ ወደ እኔ ዞር ብላ 'እኔና አባትህ በጣም ጥሩ ኑሮ፤ በጣም ጥሩ ቤት እንዲኖርህ አቅማችን የፈቀደውን ሁሉ እያደረግንላህ ነው' አለችኝ። እኔም እየተንበቀሰቅሁት እውነት ነው እግደ! ቆንጆ ቤት ነው ያለኝ' አልኳት። 'ነገረቤት ልጆች መካከል አንዱ ቤትህ አይረባም፤ ቆሻሻ ነው፤ የአሳማ መኖሪያ ይመስላል ቢላህ ምን ትለዋለህ?' ብላ ጠየቀችኝ። እኔም የእኛ ቤት የማይረባዝ ቆሻሻና ያሳማ መኖሪያ ይመስላል' እንዲለኝ አልፈቅድለትም ብዬ መለስኩለት። እናቴም ፈገገ ብላ፤ ለሰለስ ባለ ድምጽ 'የእኔ ልጅ እግዚአብሔር ሽባ የሆነ አካል ለምን እንደሰጠህ እኔ አላውቅም። ይሁን እንጂ፤ በዚህ ወቅት ይሄ አካልህ በቂህ ነው። እስከ ሕይወትህ መጨረሻ ድረስ የምትኖረው ይህንን አካል ይዘህ ነው። ስለሆነም፤ 'ቆሻሻ! የማይረባ!' እያልክ ራስህን መጥራትህን አቁም አለችኝ።"

ይህ ሰው ነቀፋ፤ የሰዎች ክፉ ቃል ውስጥን ሰንጥቆ በመግባት ምን ያህል እንደሚጎዳ የተገነዘበው ገና የአምስት ዓመት ልጅ ሆኖ ነው። መናቅ፤ መገፋት የአፅምር ጭንቀት ያስከትላል ደስታን ያሸሻል። ይህ ሰው በፖሊዮ ምክንያት ከደረሰበት አካል ስንኩልነት ይበልጥ በሕይወቱ የነበረበት ከፍተኛ ትግል "ነቀፊታ" ነው። ልዩ ልዩ ችግር ደርሶባቸው "የሥነ ምክር" እርዳታ ከሚፈልጉት ሰዎች መካከል አብዛኛዎቹ የሰዎችን ነቀፋ በምን ዓይነት ሁኔታ መቀበልና

ማስተናገድ እንዳለባቸው ያልተረዱ ናቸው። የሚገርመው ነገር፤ በእኛ ላይ ሌሎች የነቀፋ ቃል ሲሰነዝሩብን ይገባናል፤ እኛ በሌሎች ላይ የምንሠነዝረው የነቀፋ ቃል ግን ምን ያህል ጉዳት እንደሚያስከትል አይገባንም።

አግባብ ያልሆነ ነቀፊታ ለብዙዎች የልብ ሰብራት ምክንያት ሲሆን እንጂ፤ ሲገባ እናይም። የብዙዎችን ትዳር ከሥሩ ነቅሎ ሲጥል እንጂ ሲያቀራርብ እናይም። ነቀፊታ የባልና ሚስትን አለመስማማት በማጥፋት ፈንታ ይበልጥ ሲያራርቅ፤ በመካከላቸው የጥል ግድግዳ ሲያቆም እናያለን። "ነቀፊታ" ብዙዎችን ከመንፈሳዊ አገልግሎት እንዲሸቹ አድርጓል። የያዙትን ጠቃሚ እሳብ በሥራ ላይ እንዳያውሉት ብዙዎችን ተስፋ አስቆርጧል። ነቀፊታ በጎነት በውስጡ የለበትም። ያጠፋል፤ ይከፋፍላል። የሰውን ስሜት ይጎዳል። ነቀፊታ የበዛበት ሰው ስለ ራሱ ዝቅተኛ አስተያየት እንዲኖረውና ራሱን እንዲጠላ ይሆናል። ነቀፊታ ሰዎችን ተስፋ አስቆርጦ የመንፈስ ጭንቀት እንዲደርሰባቸው ያደርጋል። ነቀፊታ ጠብን ይጭራል፤ አንድነትን ያፈርሳል። ሁልጊዜ ግማሽ እውነት እንጂ ሙሉ እውነትን አይዝም። ሁልጊዜ የሚያተኩረው በአንድ ወገን ብቻ ነው። በነቃፊው እንጂ በተነቃፊው አቅጣጫ አይመለከትም። እግዚአብሔርም ይህን የነቃፊነት መንፈስና ዝንባሌን አብዝቶ ይጠላዋል። ለእስራኤል ሕዝብ እግዚአብሔር ገና በባርነት በግብጽ ምድር በነበሩበት ዘመን እንኳን ያሰባቸውና በጎ ያደረገላቸው ሕዝቦች ነበሩ። ይሁን እንጂ በዘረሃ ውስጥ ወደ ተስፋው ምድር እየመራ ሲወስዳቸው ማጉረምረማቸው፤ ነቃፊና ስህተት ለቃሚ የሆነው ጠባያቸውና መንፈሳቸው እግዚአብሔር ሊታገሰው የማይችለው የልብ ህመም እንደሆነበት እናውቃለን።

ከነቀፊታ ፍጹም ነጻ የሆነ ሰው የለም። ሁላችንም መጠኑ ይለያይ እንጂ በመነቀፍም ሆነ በመንቀፍ ውስጥ እናልፋለን። ወላጆች ልጆቻቸውን፤ ልጆች ወላጆቻቸውን፤ ሚስት ባሏን፤ ባል ሚስቱን ይነቅፋሉ። ነቀፊታ በግብዛት የኑሮ ጓደኛቸውን ባሕሪ መለወጥ የሚችሉ መስሎ የሚታያቸው ባልና ሚስት አሉ። ያልተረዱት እውነት ቢኖር "ነቀፊታ" በልባቸው ያለውን ፍቅር ቀስ በቀስ ማጥፋቱ ብቻ ሳይሆን ደስታ የራቃቸው ሰዎች የሚያደርጋቸው መሆኑን ነው። የምንሰማቸው ነቀፋዎች እነዚህን ይመስላሉ.....

- ◆ "...ሸጊዝሆና ከራባትህ ጨርሶ አይሄድም። የእኩሌን አለባበስ ልብ ብለህ ተመልከት። ለመሆኑ አንተ ከእርሱ ታንሳህ እንዴ?"
- ◆ "...ሁልጊዜ ለብዘሽ ቶሎ አትወጪም። ቤተ ክርስቲያን እንጂ ኖንቦ ቤት የምትሄጃ መሰለሽ እንዴ!"
- ◆ "...ኮትህ ተጨማሪ ምን ይመስልል! ኮትህን ተንተርሰህ የተኛህ ትመሰላለህ። ምን ነክህ 'ሚስቱ አትነገረውም ወይ?' በማለት እኔን ታሰድበኛለህ!"
- ◆ "...ገንዘብ ማጥፋት ደስ ይልሻል፤ ምን አለ በአቅምሽ መኖር ብትሞክረ!"

ትክክል ያልሆኑ ነቀፊታዎች ለባልና ሚስት መጨቃጨቂያ ምክንያት ከመሆናቸው በቀር ገንቢነትም የሌላቸው ለማረም ለማስተካከል የተወረወሩ ቢሆኑም ከሚያለሙት ይልቅ የሚያበላሹት ደብል ልጣል። ነቀፊታ ሁልጊዜ ሌላውን ለማጥፋት ለመጉዳትና አሳንሶ ለማሳየት ብቻ አይደለም። ከጥሩ ልብ በጥሩ መንፈስ የሚመጣ ነቀፊታም አለ። ወላጆች ልጆቻችንን በየጊዜው ሲያጠፉ እንነቅፋቸዋለን። ዓላማችን ልናጠፋቸው ሳይሆን ልናለማቸው አለንበት ነው። ችግራችን ግን ስሜታቸውን ሳንሰብር ግረም አለመቻላችን ነው። ልጆቻቸውን የሚወዱ ወላጆች ልጆቻቸው በጥሩ ሁኔታ እንዲያድጉላቸው ስለሚፈልጉ በጥንቃቄ የልጆቻቸውን እርምጃ ይከታተላሉ። በዚህ ምክንያት ሳያውቁት ልጆቻቸውን መንቀፍ ልማድ ይሆንባቸዋል። በዚህም ከሚጠቅሟቸው ይልቅ ይጎደባቸዋል።

ወላጆች ባለማወቅ በልጆቻቸው ውስጥ የማይወዱትን ጠባይ በማረም ፈንታ ነቀፋ ያበዛሉ። ጸባያቸውን የሚያርሙበትን ዘዴ በመፈለግ ፈንታ በልጆቻቸው ላይ ነቀፋ ስለሚያበዙ ወደፊት መታረምን እንዲጠሉ ያደርጓቸዋል። በባልና ሚስትም መካከል ይህን ዓይነት ችግር ይታያል። "ባሌን ስለምወደው እንዲያስተካክል የምፈልገውን ነገር እነገረዋለሁ" ማለት የተለመደ አነጋገር ነው። እዚህ ላይ ሁለቱም መጠንቀቅ ያለባቸው እርማታቸው ገንቢ እንጂ አፍራሽ እንዳይሆንባቸው ነው። አንዳንዶች የሚነቅፉት የመንቀፍ ልማድ ሰላላቸው ብቻ ስለሆነ ጓደኛቸው እንዲያስተካክል የሚፈልጉትን ነገር

ለማረም መከራ ሲያደርግ አይተባበሩትም። በአሁኑ ጊዜ በባልና ሚስት መካከል የመፋታት ትልቅ ምክንያት ከሆኑት ነገሮች አንዱ ኛው፤ እርስ በርስ መነቃቀፍ ነው። ባልና ሚስት ሌላውን የመንቀፍ በሌላው ላይ ስህተት የመፈለግ ጸባይ ካላቸው፤ ፍትራቸውን ከማቀዝቀዝም በላይ፤ የማያቋርጥ ጥጭት ከኑሯቸው አይጠፋም። ነቀፋ በሁለት ይከፈላል። አንደኛው 'የሚያንጽ' ሲሆን፤ ሁለተኛው 'የሚያፈርስ' ነው። የነዚህን ሁለት ዓይነት ነቀፋዎችን ልዩነት ባለማወቃቸው ነው አንዳንዶች 'እናንዳለን' ብለው የሚያፈርሱት።

3. ስዎች ሌላውን የሚነቅፉበት ምክንያት

3.1. ለመጥፋት ቢሉ የሚነቅፉ

ነቀፊታ የሚሠነዘረው ሁልጊዜ ሌላውን ለማጥፋት፤ ለመጉዳትና አሳንሶ ለማሳየት ብቻ አይደለም። ፍትረ ከሞላው ልብ የሚፈልቅ ነቀፋ አለ። ከጥሩ ልብ በጥሩ መንፈስ የሚመጣ ነቀፋ አለ። ወላጆች ልጆቻቸውን ሲያጠፉ ይነቅፋሉ። ዓላማቸው ለማጥፋት ሳይሆን ለማልማት ነው። ችግራቸው ግን ስሜታቸውን ሳይጎዱ ግረም ወይም ማስተካከል አለመቻላቸው ነው። ነቀፊታ በልጆቻቸው ላይ የሚያደርሰውን ጉዳት ስለማያውቁ ልጆቻቸውን መንቀፍ ልማድ የሆነባቸው ብዙ ወላጆች አሉ። አንዳንድ ወላጆች በራሳቸው ጉዳይ ላይ ብዙ ስለሚጠመዱ በልጆቻቸው ጊዜ የላቸውም። ወደ ልጆቻቸው የሚመለከቱት ጥፋት ሲያጠፉ ለመቆጣት ወይም ለመቅጣት ብቻ ነው። አንዳንድ ልጆች ይህን ከተገዘበው ወላጆቻቸውን ለመሳብ ሲሉ ሆኖ ብለው የሚያጠፉበት ጊዜ አለ። ወላጆች በቁጣ ቃል ልጃቸውን 'አንተ ልጅ ተው ብዬሃለሁ' ይላሉ። ልጁም ተው የተባለውን ትዕዛዝ በመቀበል ፋንታ 'ለምን?' ብሎ ይጠይቃል። አንዳንድ ወላጆች ምክንያቱን በማስረዳት ፈንታ፤ ተቆጥተው 'ተው ስለህ መተው ነው! ምክንያቱን አትጠይቅ' ይላሉ። ልጁ የሚያደርገው ነገር ትክክል ቢሆንም ባይሆንም፤ ይሄ ሁኔታ ወላጅን በከፍተኛ፤ ልጅን ግን በዝቅተኛ ደረጃ ያስተምጣል። በልጁ ላይ የዝቅተኛነት መንፈስ እንዳያመጣ የሚፈልግ ወላጅ፤ 'ተው!' ያለበትን ምክንያት ማስረዳት አለበት። ሌላ ምክንያት ባይኖራቸውም እንኳን፤ 'የምታደርገው

ነገር ስለሚያበላጩት ነው። ብለው መልስ ቢሰጡት፤ “ተው” ያሉበት ምክንያት ልጁን አለአግባብ ለመንቀፍ እንዳልሆነ ይገነዘባል።

አንዳንድ ጊዜ ሰዎችን ለማረም የምንሞክረው ሳንጣላ አብረናቸው መኖር እንድንችል ነው። ይሁን እንጂ፤ በፍቅር ወይም በእግባቡ ካላደረግነው መጥፎ ውጤት ያስከትላል። ቅርባችን ካልሆነ ሰው ነቀፈታ መቀበል የሚያቅተን ብዙ ጊዜ ነቀፈታቸው በፍቅር የተሞላ ስለማይሆን ነው። ቅርባችን ከሆኑትም እንኳን ቢሆን ዕርግታቸው በፍቅር ካልሆነ መቀበል ያቅተናል። ልጆች ነቀፋ ሲበዛባቸው የወላጆቻቸውን ፍቅር መጠራጠር ይጀምራሉ። “አባቴ ቢወደኝ ኖሮ እንዲህ አይለኝም ዝባር” ይላሉ። አንዳንድ ጊዜ ወላጆች የልጆቻቸውን ጠባይ በማረም ፋንታ ዝም ብለው ይነቅፋሉ። መንቀፋቸውን እንጂ በልጃቸው ላይ የሚያስከትለውን መጥፎ ነገር አይረዱም። በዚህ ዓይነት እየተነቀፉ የሚያድጉ ልጆች ትልቅ ሲሆኑ በሥራቸውም ሆነ በትዳራቸው ላይ አንዳንድ ነገር እንዲያስተካክሉ ወይም እንዲያርሙ ሲነገራቸው መቀበል ያቅታቸዋል።

3.2. ኃላፊነት ተሰምረችው የሚነቅፉ አሉ

ብዙ ሰዎች ኃላፊነታቸውን ያከብራሉ። በኃላፊነት ሥፍራ ከተቀመጡት “ማረም፤ ማስተካከል አለብኝ፤ ስህተት ሳይዝም አልልም” የሚሉ ጠንካራ ሰዎች አሉ። ዓላማቸው ለማጥፋት ሳይሆን ለማስተካከል ነው። ይሁን እንጂ ነቀፈታቸው ሌላውን የሚቆራርጥ፤ የሚያሳንሰና የሚሰባብር መሆን የለበትም። ሌላው ሰው እንዲሆን ወይም እንዲያደርግ የሚፈልጉትን ነገር ጠንካራ ቃል ሳይሰነዝሩ በአግባቡ መንገር ወይም በጥበብ ማስረዳት ይገባቸዋል። አንዳንድ አለቆች ኃይላቸውንና ሥልጣናቸውን የሚያሳዩት በትንሹም ሆነ በትልቁ ትዕዛዝ እያበዙ “ይሄና ያ አልተደረገም” በማለት ከሥራቸው ያሉትን ሰዎች በመንቀፍ ነው። እነዚህን ከመሰሉ አሠራሮች ጋር አብረን የምንሠራ ከሆነ ይህን የሚያደርጉት ለክፍት ሳይሆን የተሳሳተ የአስተዳደር ዘይቤ በመጠቀማቸው መሆኑን ተገንዝን በመሰማራት ፈንታ በትዕግሥት ልናልፋቸው ይገባል። አንዳንድ አለቆች፤ አለቃው ወይም ዋናው ማን እንደሆነ ለማሳየት ይሞክራሉ። ብዙ ትዕዛዝ በመስጠትና ከሥራቸው ያሉትን ሠራተኞች በመንቀፍ አለቅነታቸውን ለማሳየት

የሚሞክሩ ሰዎች፤ ማስተዋል የሚችሉት ናቸው። ትንሽ እንኳን ስህተት መስሎ የሚታያቸውን ነገር ካዩ በተላሉ አያልፉትም። ነቀፈታ በማከታቸው የአነርሱን ደረጃ የሚያሳድግላቸው በመንቀፋቸው ክብር የሚያገኙ አለቅነታቸው የሚታይላቸው ስለሚመስላቸው ሁል ጊዜ ይነቅፋሉ። ስለሆነም፤ እነዚህን በሚመስሉ ሰዎች በንነታቸው ሁኔታውን ችላ ብለን እንለፈው እንጂ፤ እንበርግላቸው።

3.3. ሰሚወደችው ሰዎች ተቆርቋረው የሚነቅፉ አሉ

የሚወደችው ሰዎች የተሳሳቱ ሲመስላቸው ለማረም ተሉ ይነላሉ። ይህን ዓይነት ስሜት በሀላችንም ላይ አለ። የተሳሳተ ነገር ሰናይ ዝም ግለት አይሆንልንም። በዚህ ምክንያት ነው የነቀፉ ቃል ከአፋችን ሲወጣ የሚሰገው። ይህንን ከተረዳን አንዳንድ ጊዜ በስን መንፈስ ተነስተው ሊያርሙን በመፈለግ የነቀፉ ድምጽ በሚያሰሙን አንዳንድ ሰዎች ቅር መሰናት አይገባንም። ብዙ ጊዜ ሲደጋገምና ቋንቋው በጣም ጠንክር ሲልጠን ግብላጪቱ ግልጽ ነው። ቢሆንም ነቀፋው የተሰነዘረው በክፉ መንፈስ ባለመሆኑ በትእግስት ልናልፈው ይገባል።

በመሻሻላችን በማደጋችንና በማሸነፋችን ደስ የሚላቸው በአካባቢያችን ብዙ ሰዎች አሉ። የምንሠራውን ሥራ በትክክል በንሠራ ደስ ሲላቸው፤ አሠራራችን ልክ መስሎ ያልተሰማቸው እንደሆነ ደግሞ ቅር ይላቸዋል። ስለሚወዱን፤ ስለሚቆረቆሩን፤ በንሳሳትና ሰናጠፋ ዝም አይሉንም። የሚሰማቸውን ዕውነትን ይነገሩናል። የእነዚህ ሰዎች ነቀፈታ አጥፊ ሳይሆን ገንቢ ነው። ምናልባት የአነጋገር ጥበብ ሳይኖራቸው ይችላል። እኛ በምንፈልገው ዓይነት ቋንቋ አይነገሩንም ይሆናል። ስለሆነም ነው እንደሚወዱንና ለእኛ ደህንነት ሲሉ እንደሚያደርጉት እያወቅን በአነጋገራቸው የማንነፃው። ሰው ሁሉ በሕይወቱ ብዙ ስህተቶችን ይሠራል። የሚሠራውን ሥራ በቅርብ ሆኖ እያየ ሲያጠፋ “አጥፍተሃል” የሚለው ሰው የሌለው የበለጠ ስህተት ይሠራል።

3.4. የተደበቀ አጀንዳ ኖሯቸው የሚነቅፉ አሉ

አንድን መሳይ በአንድ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ በመዝም ራን የምታገለግል እህት ነች። በመንፈሳዊ ሕይወቷ ብርቱና ጠንቃቃ

ልጅ ነች። ግንኛውም ወጣት ክርስቲያን የሚኖርበትን ዓይነት ድካም እንጂ፤ ይህን ያህል በሕይወቷ ጎልቶ የሚታይ የምትለግመደው ኃጢአት ያለም። እንደ ሁድተ ከጠምንታዊ ፐርግራም መጨረሻ ላይ ከቤተ ክርስቲያን ሽግግራዎች መካከል አንዱ “አንቺን መሳይ የቤተ ክርስቲያን ሽግግራዎች ላይ ልናገኛቸው እንፈልጋለንና ቶሎ ወደ ቢሮ እንድትመጡ” ቢል ነበራት። አንቺን መሳይ ልቧ ደንግጥ አለ። ተንቀጠቀጠች። “ምን አጥፍቼ ይሆን?” በግለት ራሷን እየመረመረች ወደ ሰብሰባው ገባች። ሁሉም ሽግግራዎች ተገኝተዋል። በጠባባውን የሚመራው መጋቢት ስሜ አንቺን መሳይ፤ ላይ የተጠነባበረው በቤተ ክርስቲያናችን ውስጥ የሚታዩትን አንዳንድ ጤናማ ያልሆኑትን ነገሮች ለማጥራትና ለግስተካክል ነው። እንደምታውቁው እግዚአብሔር ይህችን ቤተ ክርስቲያን እንድንጠብቅ፤ እንድናስተላለፍና ኃላፊነት ሰጥተናል። የተሰጠንን ኃላፊነት ባንጠብቅ በእግዚአብሔር ስንድ ተጠያቂዎች ነን። በቤተ ክርስቲያናችን ኃጢአት እንዲሰለጥን እንፈልጋለን። አለ። የአንቺን መሳይ ልቧ በኃይል እየመታ፤ “ምን ዓይነት ኃጢአት ሠርተኛል ልባል ይሆን?” እያለች በውስጧ ታሰባለች።

መጋቢው ንግግሩን በመቀጠል፤ ጌታ ክርስቲያናችን በውጪ ባሉት ሰዎች ስንድ ያለነቶሩ ሆኖ እንድትገኝ እንፈልጋለን። ግን አንዳንድ አግኖች ሕይወታቸውን በሥርዓት መምራት ባለመቻላቸው ምክንያት ሁላችንም እንድንነቀፍ እንፈልጋለን። በእነዚህ በሕይወታቸው በአግባቡ የማይራመዱትን መፅሔፍና አገልጋዮች እየጠራን ግንጠንቅቅ፤ መምህራና መዝገፍ አሰብኛለሁ። አንቺንም ላይ የጠራንሽ በዚህ ምክንያት ነው። አንቺ በመዘምራት ገድ ውስጥ ብታገለግይም መን ረሳዊ ሕይወትሽ የተዘቀዘና ደካማ ነው። እንዲያውም አንቺ ቤተ ክርስቲያን የምትመጪው አንዳንድ ሰዎችን ለግዛትና የትላቅ ጓደኛ ለመፈለግ ብቻ እንደሆነ ይወራል። ውስጣዊ ሕይወትሽን የሚያውቁ አንዳንድ ቅን ወንድሞች በአንቺ ምክንያት ይሰናጠሉ ብለን እንፈልጋለን። በእነዚህ ላይ ልንነገርሽ የምንፈልገው ሕይወትሽን እንድታስተካክይ ነው። እስከታስተካክይ ድረስ ከመዘምራት ገድ ለጊዜው ታገደሻል። ጥያቄ አለሽ? በግለት ንግግሩን ይዘጋል። አንቺን መሳይ ለጥቂት ደቂቃ ጸጥ ካለች በኋላ ስት ስት ብል አልቅላ እየተንቀጠቀጠች ብድግ ብል “እግዚአብሔር ይስጥልኝ፤ ምንም ዓይነት ጥያቄ

የለኝም ብል ወጣች። አንቺን መሳይ፤ ዓለም በጣም ላይ የተደፋበት መስሎ ተሰግታ። እንዴት ወደ መስፍን ሂዳ መስፍንን አስነስታ እየነሳች እንደሄደች ሳታውቀው እቤቷ ገባች። አልጋዋ ላይ ተደፍታ ስት ስት ብል እራሷን መግታት እስከሚያቅታት ድረስ አለቀሰች። ትንሽ ብሔራት በረድ ቢልላት ግለብ ጀመረች። “ስምንድነው አንድ ዚህ በቃላት ጦር ሊወገኝ የተከሰት? ከመካከላቸው ግንን አስቀይሜ ይሆን?” እያለች ራሷን ስትጠይቅ፤ አንድ ነገር ትዝ አላት። ለካሳ ከመካከላቸው አንደኛው የጉር ጓደኛ እንድትሆነው ጠይቋት “እምቢ!” ብለዋለች። ለዚያ ቁጭት መመጫ እንደሆነ ለመረዳት ጊዜ አልፈጀባትም።

አንቺን መሳይ ወደዚያ ቤተ ክርስቲያን መሄደን አቆመች። መንፈሳዊ ሕይወቷ እነርሱ እንዳሉት በልዩነት ከጌታ ጋር የበለጠ ተግባራዊ እንጂ ከጌታ አልሸሸችም። እሚረካውያን ቤተ ክርስቲያን መሄድ ጀመረች። የሚገርመው ነገር አንቺን መሳይ ከቤተ ክርስቲያን መቅረቷ እነዚያን የቤተ ክርስቲያን መሪዎችን ይህን ያህል አላሳዘነችውም። ለዚህ ነው ከእነርሱ መካከል አንዱም ሁኔታዋን ለማወቅ ሲፈልጋት ወይም ሲጠይቃት ያልመጣው። ታሪኩ የፈጠራ ይሁን እንጂ ይህን የመስላ ሁኔታ ያጋጠማቸው፤ ከቤተ ክርስቲያንና ከከርስቲያናች ሸሽተው ለባቻቸው ተገልለው የሚኖሩ እንዳሉ አንጠራጠርም። አንዳንድ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ምላሳቸው ሊገነባ፤ ሊያንጸና ሊያበረታታ ሊገባ ብዙዎችን የሚያስደነግጥ፤ የሚቆራርጥ፤ የሚፈርድና የሚከንን እየሆነ የብዙዎች ሕይወት መስናኪያ ምክንያት ሆነዋል። መዝገፍ የሚገባቸው “አይገሰጹ” ግለታችን አይደለም። ሲገሰጹ “አጠቱ” የተባሉት ነገር እውነተኛነቱ በጥንቃቄ ተመርምሮና ተመዘኖ በፍቅር ይቅረብ ግለታችን ነው። ጥናው ዓላማ ቆርጦ ለመጣል ላይሆን ለመጠገንና በአግባቡ ለማሳደግ ነው። ለዚህ ነው ሐዋርያው ጳውሎስ ገለናንተ መካከል በእምነቱ ያልጸና ደካማ ሰው ቢኖር በፍቅር ተቀበሉት እንጂ በአስተሳሰብ አትፍረዱበት” (ዮሴ 14፡1) ቢል የሚመከረን።

አንዳንድ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች የበለጠ እንዲጠሩ፤ እንዲፈሩ የሚያስደነግጥና የሚያስጠረግጥ ቃላት ሲጠቀሙ ይታያሉ። እግዚአብሔር ለአገልግሎት ሲጠራን ባሪያ፤ አሸክር፤ አገልጋይ እንድንሆን እንጂ በሕዝቡ ላይ አለቃና ገዢ እንድንሆን እንዳልሆነ መገን

ዘብ ያስፈልገናል። በተዋረደ መንፈስ ሕዝቡን ስናገለግል እግዚአብሔርና የምናገለግለው ሕዝብ መልሶ ያከብረናል። የምንወረውረው ኃይለኛ ቃል ግን ሰዎች እንዲሸኩን ያደርጋል እንጂ፤ እንዲቀርቡን እንደማያደርገን እንወቅ።

3.5. ራሳቸውን ከፍ ለማድረግ ቢሉ የሚነቅቱ አሉ

አንዳንድ ሰዎች በሄዱበት ሥፍራ ሁሉ የሌላውን ሰው ሥራ የደከመበትና የለፋበትን ነገር አሳንሰው፤ እቋሸው፤ ነቅፈው ለመናገር የሚሞክሩት በውስጣቸው ትልቅ ችግር ስላለባቸው ነው። ከዚያ ከሚነቅቱት ሰው የተሻለ ሥራ ሠርተው ማሳየት እንደማይችሉ ያውቁታል። ስለሆነም በዚያ ሰው አካባቢ በሚሆኑበት ጊዜ የበታችነት ስሜት ይሰማቸዋል። የሚሰማቸውን የበታችነት ስሜት ከፍ ለማድረግ ዓይነተኛ መንገድ አድርገው የሚጠቀሙት የዚያን ሰው ድካምና ልፋት በመንቀፍ፤ የማይረባ እንደሆነ አድርገው በማቅረብ ነው። በአሰባባዩ የሚደነቅ ከሆነ፤ ነቃፊው ያንን ለማበላሸት 'እርሱ እኮ አንበሳ የሚሆን መድረክ ላይ ነው፤ ከመድረክ ውጪ ግን ሕይወቱ ሌላ ነው።' እናንተ የግታውቁት ብዙ ነገር አለ። በግለት የሌላውን አዕምሮ ለማቆሸጥ ሌሎች እንዳይቀበሉት ለማድረግ ይሞክራል። ይህን የመሰለ ሁኔታ የሚታየው በአሁኑ ዘመን ባለው ሰዎች መካከል ብቻ አይደለም። በብሉይ ኪዳን ዘመንም ሙሴ ይህን ዓይነት ነቀፋ ደርሶበታል። ለሙሴ ቅርብ ከነበሩት ሰዎች መካከል ወንድሙ አርንና እህቱ ሚርያም ነበሩ። ሕዝቡ በወቅቱ ለሙሴ የነበረው እክብሮትና አድናቆት ከፍተኛ ስለነበረ፤ እነርሱ እንዳይታዩ፤ እንዳይከበሩ የሸፈናቸው መስሎ ስለተሰማቸው፤ ይህን መጋረጃ ገፍ ለመጣል የራሳቸውን ሙከራ እንዳደረጉ ታሪካቸው ይመሰክራል። እራሳቸውን በሕዝቡ ዘንድ አጉልተው በማሳየት መከበርን ለማግኘት የመረጡት መንገድ፤ ስለ ሙሴ ከፋ ነገርን በመናገር ነበር። ይህን ዓላማቸውን ለመፈጸም በሙሴ ላይ ምክንያት ይፈልጉ ነበር። ለጊዜው ቀዳዳ መስሎ የታያቸው የሚሰቱን ሁኔታ በማንሳት ነበር። 'ሙሴ ከኩሽ ነገድ የሆነች ኢትዮጵያዊት በግግቱ ምክንያት ሚርያምና አርን በሕጻንነት እንዲህ ቢሉ ነቀቱት። እግዚአብሔር የተናገረው በሙሴ ለማሳይነት ብቻ ነውን? በእኛስ ለማሳይነት ተናገሮ የለም?' (ዘሁል. 12፡1-2) አሉ።

አርንና ሚርያም የራሳቸውን ታላቅ ነብይነት ለመናገር የሞከሩት ሙሴን አሳንሶ ለሕዝቡ ለማሳየት በመሞከር ነው። አባባላቸው፤ 'ዓይናችሁን ከሙሴ ላይ አንሱ፤ ነብይ ሙሴ ብቻ አይደለም። እኛም ነብዮች ነን' ማለታቸው ነበር። በዚያን ወቅት የሰንቀቹን ልብ በሙሴ ላይ እንዳሸፈቱ እናውቅም። ሙሴ አርንና ሚርያም ለሰነዝሩበት ነቀፊታ መልስ ለመስጠት ብዙ ጥረት ሲያደርግ አያውቀውም። ይሁን እንጂ ሁሉን ማየትና መስማት የሚችለው ጌታ ለሙሴ ጠቢቃ ቆመ ለት። ሙሴን፤ አርንን እና ሚርያምን ሦስቱን ከድንኳኑ ደሻፍ አቁሞ እንዲህ አላቸው። 'እነሆ እኔ የምንገራችሁን አድምጦ! በመካከላችሁ ክፍት ቢኖር ራሴን የምገልጣቸው በራዕይ ነው፤ በሕልምም አንገራችሁለሁ፤ ከአገልጋዬ ከሙሴ ጋር የምንጋገረው ግን ከዚያ በተለየ ሁኔታ ነው፤ እርሱ በቤቴ የታመነ ነው፤ ስለዚህም እኔ ከእርሱ ጋር ቃል ቢቃል በግልጽ አንገራለሁ። እንጂ ሰውር በሆነ እነጋዢ አልናገረውም። እንዲያውም እርሱ እኔን በግልጽ አይቶኛል፤ ታዲያ እናንተ አገልጋዬ ሙሴን በመንቀፍ የሐጻንት ቃል ለመናገር እንዴት ይፈራችሁ' (ዘሁል. 12፡6-8)።

አንዳንድ ሰዎች የራሳቸውን እቋምና ያላቸውን ውስጣዊ የዝቅተኝነት ስሜት ከፍ ለማድረግ ከእነርሱ የተሻሉ ናቸው ብለው የሚያስቧቸውን ሰዎች በነቀፋ መልክ ገፍተው ይጥላሉ። ይህንን ዘዴ በሕዝቡ ላይ ለመንገጥ ትልቅ ጉጉት የነበረው አቢሴሉም ተጠቅሞበታል። 'እኔ ጉጉሥ ብሆን ይህን አላወጃችሁ ሁኔታ አጠፋላችሁ ነበር' ይላቸው ነበር። የዘመኑ የፖለቲካ ሰዎችም ይህንን ዘዴ ሲጠቀሙ እናያለን። ራሳቸውን የተሻለ አድርገው ለማሳየት፤ የተወዳዳሪያቸውን እቋምና ፍልስፍና አጫልመው ያቀርባሉ። ድካም ቢኖርበት ያንን ድካም አጋልጠው ለሕዝቡ ማሳየት አንዱ መንገዳቸው ነው። ድካም እንኳን ባይኖርበት፤ ሳይሆን አይቀርም የሚል የፈጠራ ወሬ ያስወሩ ቢታል። ያም የፖለቲካ ሰው ሊናገርበት የሚገባውን ፍሬ ሀሳብ በመናገር ፈንታ ተቃዋሚው ያቀረበበትን ነቀፋ ለማስተካከል ቢታገል ብዙ ጊዜ ያጠፋል ብለው ስለሚያምኑ ነው። ያም ለተወዳዳሪው ጥሩና አመቺ ጊዜ ይሆንለታል። ይህን ዓይነቱ ባህሪ የሚታየው በፖለቲካ መድረክ በሚሻመሩ ሰዎች መካከል ብቻ ሳይሆን በቤተ ክርስቲያንና በክርስቲያኖችም አካባቢ ጎልቶ እየታየ ነው። ይሄም ጎጆነቱ የተነቀፈውን ሰው ብቻ ሳይሆን የነቃፊውንም ሕይወት እየበረረ

ደስታ የሌለው፣ ስለ እውነት ግድ የሌለው ሰው ያደርገዋል። በርሱ ሥር የሚገለገለውንም ክርስቲያን ሠራዊት ይጎዳል። ባንክርዮት የተባለ ጸሐፊ 'የተረቢታቸውን ዝና በግጥሞች ደስታ የሚሰጣቸው ሰዎች፣ ስለ እውነት' ፍጽም ግድ የሌላቸው ናቸው' አለ። የእግዚአብሔር ቃል አንዱ በሌላው ላይ ከፋ ቃል እንዳይናገር (ያዕ. 4:11) ቢያዝም፣ አማኞች ብዙ ጊዜ ይህን ቃል በሕይወታቸው ሲጥሱት ይታያሉ። በዚህ ምክንያት ብዙ የእግዚአብሔር አገልጋዮች ከአገልግሎታቸው ተባረዋል። የብዙዎች ልብ ተሰብሯል። ብዙ የእግዚአብሔር ሥራ ተበላሽቷል። የእግዚአብሔር ቤተ ክርስቲያን ተከፋፍሏል።

ሬልፕ ሰካፍ የተባለው ታሪክ ጸሐፊ በ16ኛው ክፍለ ዘመን ስለ ኖረው ስለ ታወቀው ግርድን ሉተር ሲጽፍ እንዲህ አለ። 'ግርድን ሉተር ጽሁፍና ምላስ ብዙ ጊዜ ሌሎችን የሚያስቀጣጥ የጠብ መርዝ የሚረጭ ክርክር ተቃዋሚ መስለው የሚታዩትን ሁሉ ምህረት በሌለው በምላስ ጥርስ ይወጋቸው ክርክር' አለ። በጊዜው የተሀድሶ እንቅስቃሴ መሪ ከሰሩት ውስጥ አንደኛው የነበረ ዝግግር እንደ ግርድን ሉተር በሀጻናት ጥምቀት አላምንም ስለ ግርድን ሉተር የህዌንግሊንን ዝና ለማጥፋትና ለማበላሸት ከፍተኛ ጥረት ያደርግ እንደነበረ ታሪክ ይመሰክራል። በዚህም ዘመን አሉ በሚባሉ ታላላቅ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ይህ ችግር ይታያል። ያላቸውን ልዩነት በግስታረት ረታታ ወይም የማይታረት ከሆነ ተቻችሎ ለመኖር በመቸኮር ረታታ በመከላከል ያለውን ልዩነት እያሰሩት ሲሄዱ ግዮት ያሳዝናል። የታወቀው ወንጌላዊ ጳጳስ ሻን ኪምፕ የሙዲ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤት ዓመታዊ ኮንፍራንስ ላይ እንዲናገር ተጋብሞ በግጅት ላይ እያለ፣ አንድ ቀን ጅካን ውስጥ ሊያደርግ ስላለው ታላቅ ሰብዝሳ (ከሩሴድ)፣ ከአዘጋጁ ኮሚቴ ቴሌግራም ደረሰው። ቴሌግራሙ የያዘው መልዕክት በሙዲ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤት ሲደረግ በታሰበው ዓመታዊ ሰብዝሳ ላይ መሰበክ እንደሌለበት፣ እምቢ ብዙ ከሰበክ ግን ጅካን ላይ ሊያደርግ ያሰበውን ሰብዝሳ የሚሠርዝብት መሆኑን የሚገልጽ ክርክር ይህን ያደረጉት በእነሱ ግምት የሙዲ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤት የአኒርሱን ያህል ወገ አጥቂ ባለመሆኑ ብቻ ክርክር።

ጳጳስ ሻን ኪምፕ ሳቸውን ስለ ፈራ በኮንፍራንሱ ላይ መናገሩን ሠረዘ። የሚገርመው ግን የሙዲ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት

ቤት ባለሥልጣናት እነዚያን የናጽቸውንና የነቀፏቸውን ሰዎች እንደ አመጣጣቸው ሳይሆን በፍትህ የተቀበሏቸው መሆኑ ነው። ጳጳስ ላሚ ያደርገው ከሩሴድ በትምህርት ቤቱ ረዲዮ መግለጫ እንዲሰጡና ግስታዊቷ እንዲናገሩ ሲጠየቁ፣ በተራቸው በመበቀል ረታታ በተወሰነ የቁት መሠረት በደስታ ግስታዊቷውን አደረገላቸው። እኛም ግንታትና ተሞልታችሁ ሌሎች ሰዎች ከእናንተ እንደሚሻሉ አድርጋችሁ ፍጡሩ እንጂ ወገን በመለየትን በራስ ወዳደንት ወይም ያለ እኔ ግን አለ በሚል ትምክህት ምንም ነገር አታድርጉ' (ሬልፕ. 2:3) የሚለውን መሪ ቃል በሕይወታችን ለመስጠት እንትጋ።

የእስክርድ ዩኒቨርሲቲ ቻንስለር የነበረው ጆን አውዝ የፋክስ ቡንያንን ሰብዝቶ ለመስጠት ለንደን ሄደ። ንጉሥ ቻርለስ ሁለተኛው፣ ይህንን ሰዎች በመደነትና በመገረም 'እንዴት አንተን የመገለጽ ታላቅ የተግረ ሰው፣ ፍጽም ትምህርት ከሌለው ሰው ለመስጠት ይሄዳል?' ቢል ጠየቀው። ጆን አውዝም የራሱን ትልቅነት ለማንጸባረቅ 'እውነትህን ነው' በማለት ረታታ 'ግርግሮ ሆይ! የዚህ ያልተገረመ የፋክስ ቡንያንን ዓይነት ዕውቀትና ችሎታ ቢኖረኝ የተግርኩትን ትምህርት ሁሉ እተው ክርክር' አለ። ከሌላው በልጠ ለመታየት የሚጥከር ሰው ከሌላ ሰው መግር ያስቸግረዋል። እርሱ አለመማሩ ብቻ ሳይሆን፣ ሌሎችም እንዳይማሩ እንትፋት ይሆናል። የሌላውን ችሎታ አምና መቀበል ትህትና ከመሆኑም በላይ፣ ከቃላት ጦርነትና ከጥላቻ ያደናል። እንዲሁም እያንዳንዱ የራሱን ጥቅም ብቻ ሳይሆን፣ የሌላውንም ሰው ጥቅም ያሰብ። በዚህ ዓይነት ኢየሱስ ክርስቶስ ያሳዩው የትህትና ጠባይ በእናንተም ሕይወት ሊኖር ይገባል' (ሬልፕ. 2:4) የሚለውን ምክር በሥራ መተርጎም ይገባል።

3.6. የራሳቸውን ድካም ለመሸፈን ሌላውን ይነትፋሉ

አንዳንድ ሰዎች ነቀፋ ሲያበዙ የሚታዩት ሌላውን ሰው ሆነ ብለው ለመጉዳት ፈልገውና እስከው አይደለም። የራሳቸው የሆነ ውስጣዊ ችግር ስላለባቸው ነው። በሌላው ላይ የነቀፋ ቃል ሲወረወሩ፣ የነቀፋትን ሰው ለመጉዳት ሳይሆን በውስጣቸው የታመቀውን መራራነት መተንተንባቸው ነው። እነዚህ ሰዎች በሕይወታቸው የተነሳ ዱበት፣ የቀሰሉበት፣ ስሜታቸው የተነካበት ሁኔታዎች ቀደም ሲል

ተፈጥረዋል። ታዲያ ብሰዊታቸውን፣ ሀዘናቸውን የሚወጡት ሌላውን በመንቀፍ ሲዋጉ ነው። በቀና መንፈስ ሁኔታቸውን ብንመለከትላቸው “እርዱኝ! ተጎድቻለሁ!” ማለታቸው ነው። አንዳንድ ነቀፋ የሚያበዙ ሰዎች ጊዜ አግኝተን በልጅነታቸው ያለፉበትን ሕይወት ብንመረምር በሌሎች ብዙ ነቀፋ ደርሶባቸው የተጎዱ፣ ጤናማ ባልሆነ ጥንኑነት ምክንያት የቀሰሉ ሰዎች መሆናቸውን ለማወቅ ጊዜ አይፈጅብንም። በውስጣቸው ልዩ ልዩ ጉዳት የደረሰባቸው ሰዎች ሌላውን መኮነን በጣም ይቀላቸዋል። አስተዋይ ከሆንን፣ የተጎዱ ሰዎች ጉዳታቸውን የሚወጡት ሌሎችን በመንቀፍ መሆኑን ለመረዳት እንችላለን። አንዳንድ ሰዎች በግልጽ፣ በንዴት ድምጻቸውን ከፍ አድርገው ሲነቅፉን በንበማ፣ “እግራችሁን እርዱኝ! ውስጣዊ ጉዳት አለብኝ” ማለታቸው መሆኑን እንዘንጋ።

የራሳቸውን ድካም ወደሌላው ሰው ማስተላለፍ ወይም ሌላውን ምክንያት ማድረግ የሚፈልጉ አሉ። በዕለታዊ የኑሮ ትግላቸው ያልተሳካቸው ከሆኑ ቶሎ ብለው ራሳቸውን ከነቀፋ ለማዳን ሲሉ ሌላውን ሰው መንቀፍ ይጀምራሉ። ለምሳሌ ጓደኞቹ የግታ ትምህርት ተምረው ሲመረቁ ሲያይ፣ እንደ እነርሱ ብዙ ነገር መስዋዕት ከፍሎ በመማር ፈንታ ደካማ መስሎ በሌሎች እንዳይታይ ቶሎ ብሎ ሚስቱን ምክንያት ያደርጋል። “አንቺ እዚህና እዚያ አንሂድ ባትጻጻኝ ኖር ሃሬ እኔም ከጓደኞቼ እኩል ትምህርቴን ጨርሼ አመረቅ ነዬ” በማለት በየምክንያቱ በቃላት ሚስቱን ይሄልጣል። ሰው የራሱን ድካም ውድቀቱን ወደሌላው ማስተላለፍ ተፈጥሯዊ ባሕሪው ነው። ሲሳተፍ “ተጎድቻለሁ” ብሎ በህተቱን አይቀበልም። ሌላውን በመንቀፍ የሰህተቱን ወይም የችግሩን ምክንያት ሌሎችን ያደርጋል።

3.7. “እኔን ምስሉ” የሚል ስሜት ሰላላቸው ይነቅፋሉ

አንዳንድ ሰዎች ሰው ሁሉ የእነርሱን ዓይነት ምርጫ፣ አስተያየት እንዲኖረው ይፈልጋሉ። እንደ እነርሱ ካልተናገሩ፣ እነርሱ እንደሚያስቡት ካላሰበ፣ እነርሱ የመረጡትን ካልመረጡ በእነርሱ ግምት ያሰው ልክ አይደለም። ያንን ሰው ለመለወጥና እነርሱን እንዲመስል ለማድረግ ስለሚፈልጉ ይነቅፉታል። እነርሱን የሚመስል ሰው ከሰዓላቸው፣ የውስጣዊ ችግራቸው የሚቃለላቸው መስሎ ይሰማቸዋል።

እግዚአብሔር ሁላችንንም የተለያየን አድርጎ ፈጥሮናል። የራሳችን መልክ፣ ባህሪ፣ የምንወደውና የምንጠላው እንኳን የተለያየ እንዲሆን አድርጎ ፈጥሮናል። በዓለም ላይ ያለ ሰው ሁሉ አንድ ዓይነት ቢሆን ኖሮ፣ ዓለም ምን ዓይነት ችክ የሚለፍ የሚሰለች ሥፍራ ይሆንብን ነበር? ሁላችንም የተለያየን ሰዎች በመሆናችን የተለያየ ሀሳብና አስተያየት አለን። ያም ግምታችንና አመለካከታችንን እንደሚያስፋልን እምነን በመቀበል ፈንታ የግጥታችን ምክንያት ስናደርገው ያሳዝናል። ካቶ የተባለ ጸሐፊ “ከዎች በአስተሳሰባቸው ሲለያዩ በሁሉም ነገር የማይጋጠሙ (የማይስማሙ) አድርገው ይወሰዱታል። ልዩነታቸው እርስ በእርስ ትራጅን ይወልዳል። ትራጅም አንዱ ሌላውን መግፋትን፣ በሌላው መናደድን ይወልዳል። ሰዎች ሌላውን የመውደድ ችሎታቸው ይለያያል። በዚህ ምክንያት አስተያየታቸውና ግምታቸው በዚያው መጠን ስለሚለያይ ኩራትና ንዴት ከውስጣቸው እንዲፈላገ ይሆናል” አለ።

አንዳንድ ባለና ሚስት ብዙ ጊዜ ልዩነታቸውን ተቀብለው በመኖር ፈንታ አንዱ ሌላውን ለመለወጥ ሲታገሉ ይታያሉ። እርግጥ ነው በዓላማ አንድ ሊሆኑ ይችላሉ። ይሁን እንጂ በየግል አስተያየት የሚወዱትና የሚጠሉት የተለያየ መሆን ይችላል። ይህንን እውነት ያልተረዱ፣ የኑሮ ጓደኛቸውን እንደእነርሱ እንዲያሰቡ፣ እነርሱ የወደዱትን እንዲወድና እንዲመርጥ ከፍተኛ ጥረት ያደርጋሉ። ጥረታቸው ካልተሳካ፣ እነርሱን ካልመሰሉ፣ በአስተሳሰቡና በምርጫው ከእነርሱ ከተለየ፣ ትክክል ያልሆነ ስለሚመስላቸው፣ የኑሮ ጓደኛቸውን ለመለወጥ የነቀፋ ቃል ይጠቀማሉ። ነገር ግን ነቀፊታ ያፈርሳል እንጂ አይገዛም። ያሳንሳል እንጂ አያሳድግም። ያራርቃል እንጂ አያቆራርብም። ሌላው ሰው እኛን እንዲመስል መታገል፣ ያንን ሰው ከግስ ጨቁ ሌላ በመካከላችን መለያየትና ጭቅጭቅን ስለሚያስከትል እርስ በርስ መንቀፋቸንን እንተው። ሳናውቅ የምንወረውረው የነቀፋ ቃል ሌላውን ሊያደማ እንደሚችል እንወቅ።

4. ነቀፋ ሲደርስብን ምን እናድርግ?

እኛ የምንወረውረው የነቀፋ ቃል ሌሎችን ሊጎዳ እንደሚችለው ሁሉ፣ ሌሎችም በእኛ ላይ የሚወረውሩት የነቀፋ ቃል ሊጎዳን ይችላል።

ላል። “በከተና ደስ ይለኛል” የሚል ሰው ይኖራል ብለን ግመን ያት ተናል። ሰዎች ስለ እኛ መልካም ቃል ሲናገሩ ሲያጥግሱን ደስ የሚለንን ያህል ሲነትትንና ከፋ ቃል ስለ እኛ ከፋ ሲያወሩ ደስ አይለንም። ይሁን እንጂ፤ መጠኑና ዓይነቱ እንዲሁም ምክንያታችን ይለያይ እንጂ፤ ግናችንም ከከተፋ ነጻ መሆን እንችልም። “አትንቀ ቶኝ” ብለን ነቃፊዎችን ግስቶም ስለግንችል፤ በከተፋ ውስጥ እን ዴት ግለፍ እንደምንችል ግወት አለብን። የተወረወረብን ነቀፋ ስብ ርብራችንን ሳያወጣው፤ እንዲሁም “ለምን ተነቀፍኩ” ብለን የበቀል እርምጃ ሳንወስድ እንዴት ግለፍ እንችላለን? ነቀፊታ በሕይወታ ችን ላይ ከፍተኛ ጉዳት ሊያደርስ ስለሚችል፤ በምንም ምክንያት ይሁን፤ ከየትኛውም አቅጣጫ ይምጣ፤ ነቀፊታን ለመቋቋም ራሳች ንን ማዘጋጀት ይገባናል። አንዳንድ ሰዎች የሚያደርጉት ነገር ሰገና ጠቃሚ ቢሆንም፤ አንዳንድ ነቀፊታ ሲሰዘርባቸው ያደርጉት የአባረ ውን ነገር ጥለው በተሰፋ መቁረጥ በመጥላት ጥገ ይዘው ይቀመ ጣሉ። ይሄም ነቃፊዎቻቸውን በጣም ደስ ያስኛል። አንዳንዶች ደግሞ መልሰው በመንቀፍ አጸፋውን ይመልሳሉ። ነቀፋ ሲደርስብን መሸ ሽም ሆነ ከነቃፊው ጋር የቃላት ጦርነት ማካሄድ፤ ሁለቱም ጠቃሚ አይደሉም። ነቀፋ ሲደርስብን፤

4.1. ከከተፋ ነጻ የሆነ ግንም እንደሌለ እንወቅ

ከመነቀፍ ነጻ መሆን የሚችል ሰው ስለሌለ፤ “መነቀፍ ሊደርስብኝ ይችላል” ብለን እንጠብቅ። ሰውን ሁሉ ግስደስት የቻለ ግንም ሰው አባሁን ስለሌለ፤ እኛም ሰውን ሁሉ ደስ እናሰኛለን ብለን እንጠ ብቅ። ያስተግርኩትን ትምህርት የሰጠኩትን ስብከት፤ የጻፍኩትን ጽሁፍ ሁሉም ይወደጥል ብዬ ባምን ትልቅ ስህተት መሥራቱ ነው። ሀሳቤን መቀበል የሚያትታቸው፤ ንግግራ የግይጣፍጣቸው፤ ጽሁፈ የግያስደስታቸው ሰዎች ሊኖሩ ይችላሉ። የሚወዱኝ እንዳሉ ሁሉ፤ ሊጠሉኝ የሚችሉም ይኖራሉ። ይህንን እውነት ካወቅሁና አምኜ ካልተቀበልኩ፤ በጎ ያልሆነ ነገር ስለ እኔ ሲነገር ብሰግ በአንድ ጊዜ ስብርብራ ነው የሚወጣው። እኔ ለመሥራት መብት እንዳለኝ ሁሉ፤ እነርሱም እኔ በሠራሁት ላለመገልገል ቢፈልጉ መብታቸው የተጠ በቀ ነው። እንዲሁም የፈለጉትን ዓይነት አስተያየት መስጠት ይች

ላሉ። ነቃፊዎች የሌላበት አካባቢ ፈጽሞ የለም። ስለሆነም፤ የሚነቅፋ ሰዎች እስካሉ ድረስ ግንም ከከተፋ ግምለጥ ወይም ነጻ መሆን አይ ችልም። ለምሳሌ አንድ ሰው ገንዘብ ለግንኙነት ቢፈርድ፤ “ሰግብግብ” ይባላል። “ለገንዘብ ገደለኝም” ቢል፤ “ለግደግ ጉጉት የሌለው” ይባ ላል። ገንዘቡን ቢቆጥብ “ንፋጥ፤ ገንዘቡን ቢያጠፋ ደግሞ “ብኩን” ይባላል። ድግ ቢሆን፤ “የግይሠራ ሰነፍ”፤ ሀብታም ቢሆን ደግሞ፤ “አጭርብር ያገኘው ነው” መባሉ አይቀርም። በወጣትነቱ ቢሞት፤ “በልጅነቱ ተቀጧ” ይባላል፤ ዕድሜ ጠገቦ ቢሞት ደግሞ፤ “የሕብ ረተ ሰብ ሸከም ክበር” ይባላል። አጥቂዎች እንደሚሉት፤ የማይነቀፍ ሰው ቢኖር፤ እዚህ ዓለም ያልመጣ ወይም ገና ያልተወለደ ሰው ነው። ፍጹም የሆነው፤ በቅድስናው ተወዳዳሪ የሌለው፤ ምንም ዓይ ነት እንከን የማይገኝበት ኢየሱስም እንኳን ተነቅሏል። ኢየሱስ ከከተፋ ነጻ ካልሆነ፤ እኛም ከከተፋ ነጻ መሆን የማንችል መሆናችንን ግወቅ ይጠቅመናል።

4.2. ነቀፊታውን በጥንቃቄ እንመዘን

ነቀፊታ ከየትና ከማን የመጣ ነው? ነቀፊታው ምን ያህል እውነት ነው? ጠቃሚ ነው? ምን ያህል በነገት አለበት? ነቃፊዎቹ እነማን ናቸው? ነቀፋቸው ምን ያህል እውነትነት አለው? ብሎ መጠየቅና መመርመር አስፈላጊ ነው። ነቀፋውን ብቻ ሳይሆን፤ ነቃ ፊዎችንም መመርመር ይጠቅማል። አንድ ጊዜ “አንድ ሰው ጋዜጣ ላይ አውጥቶ ስሜን አጠፋ” በግለት በጣም የተበላጠና ያዘነ አንድ ሰው ክበር። ሁኔታው በጣም ስጠላጠው፤ “ስለ ተነቀፍኩበት ነገር ምን ማድረግ አለብኝ?” በግለት አንዱን ምሁር ምክር ጠየቀ። የተ ጠየቀውም ምሁር ሲመልስለት፤ “ምንም አታድርግ። አርፈህ ተቀ መጥ” አለው። ይህን ያለበትን ምክንያት ሲገልጽ፤ “በከተማው ውስጥ ካሉት ሰዎች ጋዜጣውን ገዝተው የሚያገቡት ምናልባት ግማሹ ይሆናሉ። ከግማሹ መካከል ደግሞ ያንን ጽሁፍ አያገቡትም። አሁ ንም ካገቡት ውስጥ ደግሞ ግማሹ ስለምን እንደተጻፈ ያልገባቸው ሊሆኑ ይችላሉ። ከገባቸው መካከል ደግሞ ግማሹ ጸሀፊው ያለውን አላመኑትም። ካመኑት መካከል ደግሞ ግማሹ፤ በአንተ ሕይወት ውስጥ ምንም ዓይነት ለውጥ ሊያመጡ የሚችሉ አይደሉም። ስለዚህ

ምን አስጨነቀህ?" አለው። ይህን ሲለው ታዜጣው ላይ የወጣውን ታሪክ "እንብበውት ነገሩ ገብቷቸውት ይሆናል ብለው የተቀበሉት በጣም ጥቂት ሰዎች ስለሆኑ እነርሱም ቢሆኑ ምንም ሊያደርጉህ የሚችሉ ሰላሳዎች አትጨነቅ" ማለቱ ነበር።

ገንቢ ያልሆነ ነቀፋ የሚወረውሩብን ሰዎች ስለ እኛ ያላቸው አስተያየት ምን እንደሆነ ስለምናውቅ፣ ለእነርሱ ልንናደድላቸው አይገባም። ጉልበታችንን በንዴት የምንጨርሰው ከሆነ፣ ለማድረግ የተነሳነውን በጎ ሥራ እንዳንሠራ ጉልበት እናጣለን። ስለ እኛ በጎ ነገር የማይመኙ፣ በምንሠራው ሥራ ሁልጊዜ ደስ የማይሰኙ፣ በእኛ ላይ የሚቀኑ፣ በሥራችንና በአገልግሎታችን ላይ እንከን የሚፈልጉ፣ ለማችንን ለማበላሸት ከሚፈልጉ ሰዎች የመጣ መሆኑን እናውቃለን። ወቀሳቸው በምን መንፈስ እንደተወረወረ ስለምናውቅ፣ ስለሚወረውሩት ነቀፋ ልንጨነቅ አይገባም። ነቀፋታው ትክክል ከሆነ፣ በምስ ጋና እንቀበለው። ባይሆን ደግሞ በመናደድ ጤንነታችን እንዲቃወስ አናድርግ። ሰዎች በንዴት ሲሞሉ አንዳንድ ጊዜ ሊጠቅሟቸው የሚፈልጉትን ሰዎች ሊጎዱ ይችላሉ። መራራነትም በልባችን እንዲ ፈጠር አንፍቀድ። አንዳንድ ሰዎች አልፎ አልፎ ነቀፋ ካልደረሰባቸው ምን ጊዜም ስህተታቸውን ሊያዩና ሊያርሙ አይችሉም። ነቀፋታው አግባብ ያለውም ባይሆን፣ በነቀፋቸው ድካማችንን ለማየት ስንችል ነቃፊዎችን ልናመሰግናቸውና ስህተታችንን ልናርም ይገባል።

4.3. ነቀፋታውን ለበጎ እንጠቀምበት

ነቀፋታን ለጥቅማችን ልናውለው ይገባል። ነቀፋታውን ስንመረ ምረው ገንቢ የሆነ ነቀፋታ ከሆነ፣ ከነቀፋታው ማትረፍ ወይም መጠቀም ይገባናል። ነቀፋታው ገንቢ በመሆን ፈንታ አፍራሽ ከሆነ በተቻለን መጠን ንቀን ማለፍ አለብን። ራሳችንን ከነቀፋው በላይ እናድርግ። "ሲሲላስ" የተባለ ታላቅ የሙዚቃ ምሁር ከተማሪዎቹ መካከል አንዱን፣ አልፎ አልፎ የሚነቅፉት ሰዎች እንደሚኖሩና ስለ እነርሱም መጨነቅ እንደሌለበት ሲመክረው እንዲህ አለው። "ሞረኝ ቅፋ ሰዎች ሁልጊዜ ይኖራሉ። ማስታወስ ያለብህ ነገር ቢኖር፣ ለኝ ቃፊዎች ሀውልት የማይቆሙላቸው መሆኑን ነው" አለው። ይህን ሲል ልትደርስበት የሚገባውን ደረጃ ነቃፊዎችን በመፍራት ወደ

ኋላ እንዳትል ማለቱ ነበር። አንድ ጊዜ በአንድ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ፓስተሩን መቀበል ያቃታቸው ሦስት ሰዎች ነበሩ። ለማበላጨትና ተስፋ ለማስቆረጥ፣ በሰበክ ቁጥር "ስብከትህ ልክ አይደለም፣ ይሄ ጎደለው፣ ያ ጎደለው" እያሉ የነቀፋ አስተያየታቸውን ማዘነታቸውን ሳይገልጹ ጽፈው ይልኩለት ነበር። እርሱም ጎደለ ያሉትን በየጊዜው እያስተካከለ፣ ያሰባበኩን ይዘት እያሻሻለ መጣ። አንድ ቀን "ከትህትናቸው የተነሳ ሰማቸውንም ባይጽፉም እኔ ዚህ ሰዎች ጠቅመውኛልና በሕዝቡ ፊት ማመስገን አለብኝ" ብሎ ወሰነ። አንድ ዕሁድም ስብከቱን ከመጀመሩ በፊት፣ "ብዙዎቻችሁ ስብከቱን በየሳምንት ታዳምጣችሁ። ይሁን እንጂ አስተያየታችሁን አስምታችሁኝ አታውቁም። ከእናንተ መካከል ሦስት ሰዎች ግን ሰማቸውን ባይጽፉ በታማኝነት አስተያየት ስለሚጽፉልኝ፣ አስተያየታቸውም በጣም ስለጠቀመኝ ዛሬ በእናንተ ፊት ማመስገን አለብኝ" ብሎ ተናገረ። ነቃፊዎቹ ዓላማቸው ለመጥቀም ሳይሆን ለመጉዳት ነበር። ፓስተሩ ግን "ተጠቀምኩ" ሲል፣ "እኛ ያደረግነው ልንጎዳው ነው እንጂ ልንጠቅመው ስልሆን፣ የሚጠቅመው ከሆነ ሁለተኛ አንልክለትም" ብለው መጻፋቸውን አቆሙ። ነቀፋታን ለጥቅማችን ማዋል እንደምንችል ይሄ ጥሩ ምሳሌ ይሆናል።